

Langs Maas en Geul

Emile Seipgens

bron

Emile Seipgens, *Langs Maas en Geul*. P. N. van Kampen & zoon, Amsterdam 1890

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/seip002lang01_01/colofon.php

© 2014 dbnl

Niet gevonden.

Niet gevonden.

Hij - strompelde voort, met de zweep in de hand naast de waggelende kar, waarop de mestvork stak, zij - stond toevallig aan de deur van 't kroegje, dat ze hield aan 't einde van het dorp.

- 'Du loeder, du schinaos!' riep hij.

Zij antwoordde en dreigde met de vuist, doch wat ze zeide, hoorde hij niet door 't kraken en knarsen der kar op den hobbeligen weg en door 't gieren van den wind, die hem om de ooren sloeg. Toch keerde hij zich om en schold nogmaals.

- ‘Jao, dreig maer, leelke kernalie!...¹⁾ Veer²⁾ kennen dich wâl!’

Dan trok hij heftiger de rookwolken uit het eindje pijp, dat hij in den mond hield.

‘Haar-ju, hot!’ riep hij en sloeg den ouden knol met den gevlochten steel der zweep.

Hij was om en om de vijftig, doch leek wel een goede zestiger. Armoedig zat hij in zijn plunje. Onder zijn ruige muts kwam links en rechts een grauwe haarlok te voorschijn, zijn aangezicht was rood en puisterig als van iemand die drinkt, en bezet met witte dikke stoppels van zijn ongeschoren baard.

Haar bleek en flets gelaat getuigde van vroegere schoonheid, haar donkere oogen lichtten van een vreemden, hartstochtelijken gloed, die niet strookte met haar jaren, want ze scheen maar iets jonger dan hij. Haar paars jak en haar zwarte rok waren gelapt en verschoten en op haar muts stak een vaalroode strik uit lang vervlogen, weelderiger dagen.

1) Kanalje.

2) Wij.

Pajá! er waren betere tijden geweest voor Hanspeer Hoenen en Marianne Schmeitz - toen zij nog het mooiste meisje van het dorp, hij de flinkste jongen uit den geheelen omtrek was.

Haar moeder bezat het ‘Wit Paard’, de voornaamste herberg met bijbehorenden winkel in koloniale waren en manufacturen, en Marianne droeg steeds de nieuwste stoffen naar de laatste mode. Als ze Zondags naar de kerk ging, zei jong en oud, dat er van haar ‘het parél’¹⁾ niet te vinden was.

Zijn vader had den grooten tuin van 't kasteel gepacht en was zoowel te Aken als te Maastricht bekend als een der eerste warmoezeniers. Selderjènn! men had Hanspeer in die dagen moeten zien, als hij des avonds van de markt terugkeerde met de drie vurige doggen voor den ledigen hondenwagen en de mooie Marianne naast hem! Want Marianne zorgde wel, dat zij de inkoopden ging doen op denzelfden dag; in dezelfde stad, waar Hanspeer voor zijn vader de groenten ter markt bracht.

1) Wedergade (fr. pareil).

Buiten de poort wachtte zij hem op, of drentelde hij zoo lang tot ze kwam. Met een wip zat ze achter hem op den wagen.

- 'Lang gebleven,' zeide hij.

- 'Goed verkocht?' vroeg zij.

Dan sloeg hij met de vlakke hand op de rinkelende schijven in zijn zak en wakkerde de honden aan, dat ze voortstoven langs den straatweg, in dolle vaart, zoodat zij zich aan hem moest vasthouden, waarvan hij gebruik maakte om zich even om te draaien en een zoen te rooven.

- 'Laat af!' riep zij.

- 'Zooals je wil,' lachte hij en hield de hijgende honden staan. Ook zij lachte.

- 'Je bent een gek!' zei ze en sloeg hem tartend op den schouder.

- 'Dan maar weer vooruit!' schertste hij. 'Kisj! Kisj!' en voort ging het met geblaf en gestommel over de hobbelige steenen van den straatweg, tot zij zich weer moest vasthouden en hij zich weer even omdraaide.

Den heuvel op, langs de Geul, die dertig voet beneden hen klaterde, ging het stapvoets.

Daar ging Hanspeer van de kar af en keek voor zich uit en achter zich om, of er ook iemand op den weg was. Zij deed of ze 't niet merkte, draaide haar handen in haar voorschoot en neuriede een liedje. Zachtjes legde hij zijn arm om haar schouder.

- 'Nog een zoen...:' smeekte hij.

Met haar zwarte kijkers keek ze hem diep in het oog, tot in de ziel, en bood hem haar lippen aan. Hij kuste haar dat het klapte. En toen, alsof een vergiftigde spin haar had gestoken, greep ze zijn hoofd tusschen hare handen, zag hem met wilden hartstocht aan en beet knarsend op de tanden.

- 'Als ik je niet zoo lief had....!' zei ze, terwijl ze rilde, en bleef een oogenblik met haar mond aan zijn lippen hangen.

- 'Au!' schreeuwde hij, 'je zoudt me zeer doen!'

Met een schaterlach stiet ze hem van zich af, stak spottend den vinger naar hem uit en bleef hem uitlachen.

In zijn uitgelatenheid lachte hij mee.

Voor het dorp wipte zij even vlug van de

kar als ze er op gekomen was. Hij keek nogmaals rond over den weg en veegde den mond af op zijne mouw, doch zij week een pas achteruit en hield hem in bedwang met haar blik.

- ‘Hier niet!’ sprak ze.
- ‘Krijg ik dan niets meer?’ vroeg hij half lachend, half verdrietig.
- ‘Kom Zondag een stuk mormelen-vlâ halen.’
- ‘Ga je mormelen plukken?’
- ‘Ja, morgen avond in Sint-Jans-Geböschke.’

's Anderen daags, tegen het vallen van den avond, was hij in 't Geböschke en hielp mormelen plukken. Toen ze malkander ontmoetten hadden beiden reeds purperblauwe lippen van de zwarte, zoete bessen, die ze gegeten hadden.

Na een half uur gezameld te hebben, naderde hij haar zachtjes.

- ‘Ik ben moe, laat ons wat uitrusten in 't gras’ en hij legde zijn arm vertrouwelijk om haar midden. Met een halven zwaai was ze hem ontkomen.

- ‘Paj,á! dat geloof ik je wel!’ schertste zij, nam een handvol blauwe bessen en verfde hem

het aangezicht purperrood; in één zet was ze uit het boschje en fluks als een hinde op het dorp aan.

Een half uur later zat hij in 't Wit Paard en zij sliepte hem uit achter 't buffet.

De winter was lang en vervelend. Als Hanspeer uitging, kwam hij in 't Wit Paard, en als hij er alleen was, mocht hij een zoen stelen over de toonbank. Iedereen wist, dat hij er bleef tot den laatsten man, en als Marianne een enkele maal naar de stad moest, was Hanspeer met den hondenwagen op den weg.

Toen 't weer zomer werd en in den eersten Meinacht door de jongelui van het hoogste punt van den Kommelberg de namen der Meiliefsten werden afgekondigd, klonk het ook uit den grooten spreekhoorn over het dorp en door het geheele dal in het donkere van den nacht:

- 'Hanspeer Hoenen en Marianne Schmeitz! Is 't uch allemaol leef?'

En een daverend 'Jao!' van het geheele dorp, dat zich aan den voet van den berg verzameld had, weergalmde als antwoord.

Hanspeer schaterde van genoegen. Volgens

gebruik moest zij thans den volgenden Zondag met hem uitgaan. Zij was er boos om. Hanspeer begreep er niets van. Maar anderen wisten het beter dan hij.

- 'En toch moet Hanspeer Hoenen zich haasten,' zoo luidde het in een groepje jongelui, die samen huiswaarts keerden, 'anders zou ze hem nog voor den neus kunnen weggekaapt worden, ofschoon hij bovenaan op haar lijstje staat -'

- 'Zeg maar: op haar lijst!' spotte een ander.

- 'Als de jager van 't kasteel tot den laatsten man blijft, krijgt hij evengoed een handdruk als Hanspeer,' bevestigde een derde.

- 'Mogelijk ook een zoen!' meende een vierde.

- 'Mathieu Erichs van Kloostershof is stapelgek naar haar,' wist een vijfde.

- 'Ze kan je ook aankijken met een paar oogen, dat het je door merg en been gaat,' verklaarde een zesde.

En de oude Hoenen zei, toen hij 's anderen daags met Hanspeer in den tuin werkte:

- 'Je mot je in acht nemen, Hanspeer. Ik

heb niets tegen Marianne, maar ik ken de Schmeitzen als mijn geldzak. Wat Marianne in haar hoofd heeft, dat ranselen er geen zeven duivels uit. Haar vader was pront zoo; hij heeft zijn leven lang geprocedeerd en is van spijt gestorven, toen hij 't niet winnen kon. En haar moeder draagt een broek van hetzelfde laken; wat zij zegt, staat geschreven. Je zult er je handen vol aan hebben - wat die menschen willen, dat willen ze.'

En de Weduwe Schmeitz zei tegen Marianne:

- 'Ik heb niets tegen Hanspeer Hoenen, maar je moet je niet weggoeien. Voor zoo'n verloving zou ik hartelijk bedanken; ik zou toch willen, dat hij eerst 'de partie' kwam vragen, zooals 't gebruikelijk is. Wat zullen de menschen anders zeggen? Als je een meisje uit een herberg bent, kom je al licht in opspraak.'

Toen Marianne den volgenden Zondag naast Hanspeer door het dorp ging, zeide zij:

- 'Mathieu Erichs van Kloostershof is er ook geweest.'

Hanspeer zag haar vragend aan.

- 'Niet in de herberg - voor aan de deur,'

vulde zij aan. En terwijl ze haar best deed om te blozen, voegde zij er bij: ‘Hij kwam de partje vragen.’

- ‘En wat heb je geantwoord?’

- ‘Dat ik niet te spreken was.’

Zij jekte. Zoo beslist had zij hem niet afgewezen, zij had hem zelfs eenige hoop gelaten.

Mathieu van Kloostershof had alle gebruikelijke vormen in acht genomen. Hij was op Zondagmiddag naar het dorp gekomen en had zich om één uur in de dichtstbij gelegene herberg bij een borrel op den uitkijk geplaatst. Toen hij om twee uur niemand had zien uitgaan en vooronderstellen mocht, dat moeder en dochter thuis waren, had hij aangeklopt aan de voordeur bij de Weduwe Schmeitz.

- ‘Mâg ich de partje h bbe?’ had hij gevraagd, zooals 't gebruikelijk is om de huwbare dochter te mogen spreken en verkeerung aan te knoopen.

- ‘Ich zal 't heur vraoge,’ had de moeder geantwoord, die steeds zorgt op Zondag namiddag thuis te zijn en zelve de deur te openen.

En de partie had laten antwoorden, dat ze heden belet had en dat de aanzoeker maar eens een anderen Zondag mocht terugkomen.

Zulks was bij lange geen afwijzing en tevens niet in 't minst verbindend voor Marianne; als de aanzoeker terugkwam en nog zoo mooi praatte, en haar bezittingen nog zoo roemde en de zijne nog zoo hoog schatte, zij zou wel gezorgd hebben, dat het zoo spoedig niet tot de wandeling door het dorp kwam, die aan oud en jong verkondigt, dat de partie genomen is. Nogtans jekte zij.

Eenigen tijd later, in 't Geböschke, zei Marianne:

- 'Mathieu Erichs is er ook weer geweest.'
- 'Is hij dan stapelzot?' schreeuwde Hanspeer.
- 't Schijnt wel,' antwoordde zij.
- 'En?... Hoe heb je hem deze maal afgescheept?'
- 'Hij is even binnen geweest... ik heb hem even gesproken...'

En toen Hanspeer haar met een veelbeteekenenden blik aanzag, voegde zij er haastig

bij: 'Ik kon niet anders, Moeder heeft een zeer goeden klant aan Kloostershof...'

- 'Zoo.... En wat zei hij?'

- 'Dat zijn vader acht paarden en dertien ossen heeft....'

- 'Waar hij er een van is.'

Zij lachte luid, 't geen hem geruststelde. Er volgde een oogenblik van stilte.

- 'De jager van 't kasteel is er ook geweest,' zei ze toen.

- 'Ook om de partie?'

Zij knikte.

- 'Zoo'n ouwe grenswachter!' Zij lachte weer en keek hem weer aan tot in de ziel.

Ook thans jokte zij. De jager was niet anders dan in de gelagkamer geweest, had haar een oogenblik alleen getroffen, met haar gescherpst en gezegd, dat hij aan de moeder van zulke deerne wel de partie zou willen vragen; waarop zij hem lachend en blozend, met uitdagenden blik had aangezien en fluks als een hinde, zoo-als zij dat kon, was weggelopen, zonder het minste ongenoegen over zijne uiting te kennen te geven.

Maar ze wist wel, waarom ze jokte; want thans zegde zij heel zachtjes, terwijl ze weer bloosde en het schoone hoofdje boog:

- 'Hanspeer, wanneer kom jij nou de partie vragen?'

Hanspeer was een oogenblik korselig geweest; 't was of deze vraag zijn bekleemde borst weer lucht gaf. Hij vond het bespottelijk dat van hem hetzelfde als van zulke mededingers gevergd werd, dat hij met hen op eene lijn werd gesteld.

- 'Ik?' En hij schaterlachte, dat het door het heele Sint-Jans-Geböschke klonk. 'Dat ontbreekt er nog aan, dat ik bij jou de partie kom vragen!.... Wij hebben elkander al lang het woord gegeven en het geheele dorp weet, dat wij het eens zijn....'

- 'Moeder verlangt het....' opperde zij.

- 'Nu nog mooier!' meende Hanspeer. 'Jou moeder weet zeer goed, dat wij een eerlijke verkeerung hebben, ze is bij lange niet stekeblind!' Toen hij zag dat zij pruilde, werd hij ernstig: 'Hoor eens hier, Marianne, in November word ik drie en twintig, dan staat

vader mij den achtersten tuin af en dan kom ik onmiddellijk naar je moeder, niet om de partie, maar direct je hand te vragen....'

- 'En ik wil, dat je nou komt om de partie!' Zij stampvoette op het mos.

- 'Oho!' kwam Hanspeer. 'En als Marianne Schmeitz wil....'

- 'Dan weet ze wat ze wil!' viel zij hem in 't woord. 'Er is nog nooit anders een huwelijk tot stand gekomen!'

- 'Dan wil ik de eerste zijn!' raasde Hanspeer. 'Wat zou 't heele dorp wel zeggen, als ik nog om de partie kwam vragen?... Is er soms iemand, die nog niet weet, dat wij mekaar liefhebben, dat ik alles, ook mijn leven voor jou zou willen laten?... Hebben ze 't in den Meinacht niet publiek van den Kommelberg verkondigd?'

- 'Ja, juist...'nokte zij 'het heele dorp zal zeggen, dat ik den eersten den besten neem, dat ik me wegwerp zonder behoorlijk gevraagd te zijn... Ze zullen om me lachen en met vingers op mij wijzen'

Zij weende. Haar tranen sarden hem.

- ‘Sapperdjènn!’ riep hij en thans stampvoette hij van woede, ‘wie een vinger achter jou durft uitsteken, wie maar je naam durft noemen, dien sla ik de ribben stuk!’

Thans viel ze hem snikkend om den hals en smeekte:

- ‘Kom dan, om mij plezier te doen.’

- ‘Alles wat je wilt, maar dat niet,’ zeide hij beslist. ‘Wil je hebben, dat ik aanstaanden Zondag na de Hoogmis midden onder 't volk zal zweren, dat ik Marianne Schmeitz en nooit een ander tot vrouw neem, en daarbij den Pastoor en den Burgemeester tot getuigen roep, wil je 't schriftelijk van me hebben, geschreven met mijn eigen bloed, - ik ben er gaarne toe bereid, maar ik heb eenmaal gezegd, dat ik niet kom de partie vragen, en ik wil toonen, dat ik mijn woord kan houden...’

Dien dag verliet ieder het Geböschke langs een anderen weg.

Er verlieden twee, drie weken, Hanspeer reed geregeld met den hondenwagen naar Aken en Maastricht - zonder Marianne te ontmoeten.

Toch - eens, een enkele maal, kwam ze

achter het buffet, toen hij in de gelagkamer zat.

- 'Heb je je bedacht?' fluisterde hij, toen hij betaalde.

- 'Ik hoef me niet te bedenken,' antwoordde zij. 'Eens gezegd, blijft gezegd' en ze streek het geld op zonder hem aan te zien.

Sinds dien dag kwam Hanspeer Hoenen niet meer in 't Wit Paard.

Men sprak er van in het dorp, zonder dat iemand wist hoe het praatje in de wereld was gekomen.

- 'Mijn jongen zou wel dwaas wezen om Marianneke Schmeitz te nemen,' zei de oude Hoenen 's avonds in de herberg, 'ik zal hem eerst eens te Vilvoorde of te Erfurt bij een groot tuinman in de leer doen, later kan hij nog meisjes genoeg krijgen.'

- 'Wie mijn dochter wil hebben,' zei de Weduwe Schmeitz tot de klanten in haar winkel, 'moet ze eerst behoorlijk kornen vragen. Wij zijn ook niet van gisteren. Van herbergspraatjes willen wij niet gediend zijn en Marianne behoeft zich in 't geheel niet te haasten.'

Intusschen ging Marianne den volgenden

Zondag naar de Hoogmis met een fonkelnieuw kleed aan en een hoofddekseel, half muts en half hoed vol groote bonte bloemen, dat in de stad gemaakt was. Aller oogen waren op haar alleen gevestigd.

- 'Waar gaat het nou heen met Marianne Schmeitz?' zeiden de ouderen van dagen.

Eindelijk ontmoette Hanspeer Marianne, die uit de stad terugkeerde, aan den voet van den heuvel, daar waar het stapvoets ging. Hij sprong van de hondenkar en ging naast haar. Zij bleef voor zich kijken, zooals ze deed, toen ze de laatste maal zijn geld opstreek.

- 'Laat het nu gedaan zijn, Marianne, 't heeft lang genoeg geduurd.'

- 'Waarom kom je de partie niet vragen?'

- 'Sakkerloot, omdat ik niet wil.'

- 'Dan ga ik aanstaanden Zondag met een ander door het dorp.'

- 'Doe wat je niet laten kunt.'

- 'Dat zal ik ook.'

Zij zag hem vluchtig aan met tranen in het oog, tranen, die hem woedend maakten.

- 'Maak me niet razend!' brulde hij.

Thans bleef ze staan, richtte zich op in haar geheele lengte en zag hem vlamvend aan:

- 'Hoor eens hier, Hanspeer! ik geef je drie weken tijd, als je er dan niet geweest bent, is 't uit tusschen ons, of we mekaar nooit gezien hadden!'

- 'Loop naar den drommell' schreeuwde Hanspeer, hitste de honden aan en voort ging het, den heuvel op, in galop naast den stommelenden wagen.

Drie weken gingen om en Hanspeer kwam niet. Maar ook iemand anders kwam niet, waarop Marianne gehoopt had, niet zoozeer om hem het jawoord te geven, als om Hanspeer te dwingen - Mathieu Erichs van Kloostershof. Er moest zelfs uitgelekt zijn, dat hem de partie niet meer aanstond; ze had er iets van hooren fluisteren in de gelagkamer.

In de vierde week kwam de jager van 't kasteel in de herberg en vond Marianne alleen. Hij knikte haar vriendelijk toe, zij lachte hem vriendelijk tegen.

- 'Wanneer gaan we samen uit, Marianne?' vroeg hij.

- 'Daarvoor moet men eerst de partie vragen,' antwoordde zij.

- 'Mag ik?' vroeg hij dringender.

Thans knikte zij.

Den volgenden Zondag ging Marianne arm in arm met den jager door het dorp en iedereen lachte, die Hanspeer ontmoette.

De jager was een Duitscher van ruim dertigjarigen leeftijd met dikken snorbaard en militaire houding. Hij had langen tijd, ten laatste als Feldwebel, in 't Pruisisch leger gediend en wist van vele steden te vertellen, waarin hij in garnizoen had gelegen. Hij stond, zoo zei hij, op het punt om officier te worden, toen hij, als lid van een geheim genootschap, in een zaak van politieken aard betrokken werd, en had Duitschland moeten verlaten, waar hij intusschen een groote erfenis had gedaan en aanzienlijke bezittingen rijk was; over vijf jaren mocht hij er terugkeeren. Inmiddels vond men hem op alle kermessen en danspartijen en hij had den mond vol van 'caressieren', 'famose Mädchen' en 'charmante Kellnerinnen.'

- 'Vrouw Schmeitz moest slaag hebben.

De jager zal wat moois van Marianne maken' fluisterden diegenen, die hem kenden.

Hanspeer was woedend. Hij vergat het werk, dat zijn vader hem opdroeg, hij kwam met den wagen half vol groenten thuis, die hij niet had kunnen verkoopen. Alles ging hem tegen. Hij liep geheele dagen rond en bijna elken avond was hij dronken. Eens had men hem in 't Sint-Jans-Geböschke gezien, vloekend en tierend in zich zelve, met een mes in de hand.

Op een Zondagavond kwam hij in de herberg van het Wit Paard en zocht ruzie met den jager. Men wilde hem de deur uitzetten, doch de gewezen Feldweibel verklaarde, dat hij alleen het kereltje wel aankon. Er volgde een vechtpartij, er flikkerde een mes, er vloede bloed.

Hanspeer werd tot eenige maanden gevangenisstraf veroordeeld.

Toen hij ontslagen werd, ging hij de wijde wereld in. Nergens vond hij rust, veranderde steeds van meester en van woonplaats en deugde niet meer voor het werk.

Na drie jaren, toen zijn vader stierf, keerde hij terug in het dorp en vond machtig veel

veranderd. Het Wit Paard was in andere handen overgegaan. De Pruisische Feldwebel had inzage van de boeken verlangd en er was gebleken, dat de zaken wrak stonden, dat huis en erf al lang, onder Marianne's vader reeds, zwaar verhypothekerd waren; toen had hij woorden gekregen met den baron van 't kasteel, had Marianne laten zitten en was, zooals hij het noemde, weer naar een ander garnizoen gegaan. Vrouw Schmeitz was gestorven, Marianne had nog een tijd lang de herberg opgehouden, doch de klanten waren de een voor, de ander na, weggebleven en eindelijk had ze het dorp verlaten; niemand kon zeggen waar ze thans verblijf hield.

Hanspeer trachtte de tuinen van het kasteel te pachten, doch de baron verklaarde zich daartoe niet genegen. Hij zwierde eenigen tijd in het dorp rond, maakte steeds het voornemen om de volgende week te vertrekken en verhuurde zich eindelijk als paardenknecht op een kleine pachthoeve. Hij verrichtte zijn werk zonder ijver, liep 'als een zak' naast kar en paard en dronk als hij geld had. Zoo kwam hij van

den eenen dienst in den anderen, steeds dalend, en werd eindelijk daglooner. Menigeen keek hem soms medelijdend of met het hoofd schuddend na, doch hij merkte 't niet - hij ging droomend langs den weg en praatte soms in zich zelven.

Er konden achttien of twintig jaren zijn omgegaan - Hanspeer had ze niet geteld - toen Marianne in het dorp terugkeerde.

Zij was op zijn steedsch gekleed, maar haar jurk was oud en versleten, de veer op haar hoed verweerd en de laarsjes aan haar voeten losgetornd en scheef geloopt.

Toen Hanspeer haar voor 't eerst ontmoette in de stille dorpsstraat - hij sprak met niemand en wist niet, dat ze terug was - viel hem het eindje pijp uit den mond en moest hij zich vastgrijpen aan den boom der kar. Zij deed of ze hem niet zag en wipte voort.

Zoodra bij Hanspeer het bewustzijn terugkeerde, kwam er een vloek over zijn lippen. Hij verbaasde zelve over dat woord. 't Was hem of hij dagen, maanden en jaren achter elkander

dronken was geweest en plotseling ontuchtterde.

Dien avond kon hij niet eten en ging ook niet naar de herberg, ofschoon 't Zaterdagavond was en hij zijn weekloon ontvangen had. Hij zat nog lang ineengedoken op de keisteenen voor den paardenstal, zoodat zijn baas hem moest aanmanen om te bed te gaan, 'als hij niet wel was.' Werktuigelijk ging hij naar zijn nachtleger.

's Anderendaags begaf hij zich naar de kerk, toen voor de Vroegmis geluid werd. Hij had zijn haar glad gestreken en zijn beste jas aangetrokken, als op Paaschdag. Aan den muur van het kerkhof bleef hij wachten, doch toen hij Marianne niet ontwaarde onder hen, die tempelwaarts trokken, ging hij de kerk niet binnen. Onder de Hoogmis zat hij in de achterste bank onder 't orgel en zocht haar. Hij herkende haar aan de veer op haar hoed en kon gedurende den geheelen dienst niet meer naar den anderen kant zien. Hij was echter een der eersten uit de kerk en verliet den ganschen Zondag de hoeve niet meer, waar hij thans diende, en zat weer uren lang ineenge-

doken op de keisteenen voor den paardenstal.

Marianneke Schmeitz huurde een klein huisje aan 't einde van het dorp en opende er een kroegje. Overdag hielden er de voerlieden stil, wien zij 't glaasje over de onderdeur reikte, des avonds laat kwamen er de jongelui. Ofschoon er het Wit Paard weer uithing, noemde men 't herbergske toch niet anders dan 'het Nachtpitje'; wie zich amuseeren wilde, ging er heen - elke kwinkslag was bij Marianneke geoorloofd.

't Was alsof Hanspeer weer opleefde. Hij was vlugger .in zijn bewegingen, vlijtiger bij zijn werk. Nochtans sprak hij met niemand en ging niet meer naar de herberg, ook niet naar 't Wit Paard.

Eens op een morgen hield hij er stil. Marianne verscheen boven de onderdeur en deed, alsof ze hem niet kende.

- 'Wât zal uch beleeven?' vroeg ze.

- 'E schöpke beer'¹⁾ antwoordde hij.

Toen hij 't glaasje aannam en de twee centen, die 't kostte, in hare hand liet glijden,

1) Een half glas bier.

beefde hij zoo geweldig, dat hij de helft van 't bier in 't zand morste. Haastig dronk hij en gaf haar 't ledige glas terug, zonder iets te zeggen. Ook zij zweeg, dankte niet eens, en voort ging het weer.

Eenige weken later, op een Zondag onder de Hoogmis, keerde Hanspeer terug in het Wit Paard. Thans ging hij binnen - hij wist, dat zij thuis was, want hij had haar in de Vroegmis gezien. Marianne stond op, plaatste zich achter de houten toonbank, die voor buffet moest dienen, en vroeg ook thans op denzelfden onverschilligen toon:

- 'Wât zal uch beleeven?'

Hanspeer bestelde een héél glas bier en bleef bij de toonbank staan.

Zij zette 't glas met het gewone 'Gezondheid' voor hem neer, doch hij antwoordde niet met het gebruikelijke: 'Proef eens mee.' Het glas bleef onaangeroerd tusschen hen beiden staan en er volgde een oogenblik van stilte, pijnlijke stilte. Eensklaps zegde hij zachtjes, zonder op te zien:

- 'Marianne, waarom heb je dat gedaan?'

- 'Wat gedaan?' vroeg zij op hoogen toon.
 - 'Dat je je woord aan een ander hebt gegeven.'
 - 'Zoo!' snauwde zij, 'waarom ben jij de partie niet komen vragen?'
 - 't Is zoo.' fluisterde hij en boog het hoofd nog dieper, 't was gebruik en wet... maar ik was jong en onbezonnen... Ik had je woord, en je woord ging mij boven alles... ik wilde je liefde, die je mij met vrijen wil geschonken hadt, niet koopen door een laffe, gehuichelde vraag...'
- Zij wilde antwoorden, doch hij zag haar vastberaden en toch smeekend aan, en viel haar in 't woord:
- 'Neen, neen, antwoord mij liever niet, Marianne!.. Ik ben niet gekomen om te twisten, maar om te zien of ik weer goed kan maken, wat ik bedorven heb...'
 - 'Nu nog?' Er klonk iets van een spotlach in hare stem.
 - 'Ja, nu nog,' antwoordde Hanspeer, 'ik wil je op de handen dragen...'
- Marianne scheen plotseling van gedachten

te veranderen. Zij zag hem vorschend aan.

- 'Is je dat gemeend, Hanspeer?' vroeg ze.

- 'Kun je 't nog vragen?' antwoordde hij.

- 'Kom dan over een paar dagen terug,' zei ze kalmer, 'ik zal me bedenken.'

Het duurde niet lang of het geheele dorp wist, dat Hanspeer Hoenen ging trouwen met Marianneke uit het Nachtpitje. De jongelui lachten, de ouderen schudden het hoofd nog bedenkelijker dan vroeger en de koemeid spuwde voor zijn voeten, zoo dikwijls zij elkander in den weg kwamen. Hanspeer begreep er niets van. Hij was vroolijk en opgeruimd en werkte wel eens zoo vlug als vroeger. Eindelijk riep zijn meester hem alleen.

- 'Je wilt gaan trouwen, Hanspeer?'

- 't Is de meening,' antwoordde hij.

- 'Heb je Mijnheer Pastoor er al over gesproken? Niet? Dan zou ik er maar eens heengaan. Hij is een goede raadsman.'

Hanspeer zag zijn meester verbaasd aan, doch liet zich gezeggen. De oude Pastoor was een krasse grijsaard, bemind van oud en jong, al wond hij geen doekjes om de zaak en al sloeg

zijn woord gewoonlijk den spijker op den kop.

- 'Mijnheer Pastoor,' zei Hanspeer, 'ik wilde gaan trouwen met Marianne Schmeitz.'

De Pastoor zette een ernstig gezicht en wendde misnoegd het hoofd om.

- 'Ja, ik weet het, dat is vuile boter en beroest mes,' sprak hij kortweg.

- 'Ik heb gedronken, Mijnheer Pastoor, ik beken 't, maar sinds Marianne terug is - van dien dag af aan heb ik 't gelaten en zal het laten tot aan mijnen dood...'

De Pastoor zat een oogenblik in gedachten verzonken.

- 'En zoudt ge het drinken niet kunnen laten, ook zonder Marianne?' vroeg hij op goedigen toon.

- 'Hoe zoo, Mijnheer Pastoor?... Waarom zonder haar?'

Hanspeer beefde aan alle ledematen. Een bang voorgevoel, een onverklaarbare angst doemde in hem op. Met strakken blik keek hij naar den mond van den Geestelijke, alsof die zijn eeuwig heil of zijn eeuwige verdoemenis ging spreken.

- ‘Zoudt gij Marianne Schmeitz willen trouwen?’ vroeg de Herder en zag hem aan met een blik vol medelijden.

- ‘Wel zeker, Mijnheer Pastoor, wij kennen malkander immers sinds onze jeugd.’

- ‘Ja, ik weet het,’ zegde de grijsaard, ‘en jelui hebt mekaar niet gevonden. Maar ik weet ook waar Marianne geweest is, in den vreemde - en ik moet het u zeggen, 't is mijn plicht... Kom hier, mijn zoon, ga dicht, heel dicht naast mij zitten...’

Hij trok Hanspeer op een stoel, nam hem bij de hand en fluisterde toen zoo zacht tegen hem, alsof hij tot zijn biechtkind in den biechtstoel sprak....

Dienzelfden avond laat kwam een troepje vroolijke jongelui uit het Nachtpitje. Buiten vonden zij Hanspeer, die zoo dronken was, dat hij zich aan den muur van het kroegje moest vasthouden. Hij kon geen woord uitbrengen en schuimbekte van woede, terwijl hij den vlammenden blik op de deur hield gericht en zijn mond zich krampachtig bewoog.

Toen Marianne op het rumoer buiten kwam,

wilde hij haar aanvallen, doch kon geen voet verzetten. Slechts een vloed van schimp- en smaadwoorden kwam over zijn lippen....

Men nam hem onder den arm en voerde hem met geweld naar het dorp, terwijl Marianne het hoofd schudde en op meewarigen toon uitriep:

- 'Jasses! jasses! die ongelukkige drank!'

Sinds dien dag loopt Hanspeer weer 'als een zak' naast kar en paard en is geregeld dronken.

- 'Du loeder, du schinaos!' roept hij, als hij Marianne ziet.

En zij antwoordt:

- 'Zâtlap! beest!' en dreigt met de vuist en lacht hem uit..

Het duurde nog eenige jaren en hoe ouder Marianne werd, hoe meer het Nachtpitje achteruit ging. Niemand kwam er meer en zij sloop in 't schemeruur heimelijk het een of ander huis binnen om er een aalmoes te vragen.

Op een kouden morgen in November vond men haar verdronken in de Geul. Niemand wist hoe ze in 't water was geraakt.

Bij de begrafenis gingen slechts een paar burens achter het lijk; hen volgde Hanspeer Hoenen, die zijn haar had gladgestreken en zijn beste jas had aangetrokken, als in vroeger jaren op Paaschdag. Toen de beurt aan hem kwam om wat aarde op de kist te werpen en het 'Rust in vrede' uit te spreken, bewogen zijn oude lippen zich krampachtig en rolden twee dikke tranen over zijn gelaat.

Désiré en piet.

Désiré en piet.

ZIJ waren beiden op denzelfden dag geboren, op een heerlijken lentemorgen in 't begin van Mei.

Voor de rijke woning van Jonkheer De Pré wachtte reeds een half uur de équipage met de beide knechts in groote livrei op den bok, om den lang verbeiden stamhouder ten doop te rijden. De Steenstraat was vol menschen, voornamelijk buurvrouwen, om de baker met het kindje, den peetoom en de peettante te zien instappen.

- 'Daar heb je waarempel ook het rijtuig voor het kind van Crevelsmeke!' riep eene der nieuwsgierigen, toen de vigelante van den huurkoetsier stapvoets naderde en voor het huisje van den schoenmaker aan den overkant stil hield.

- 'Ja,' zei de oude Mie uit het klompenen mandenwinkeltje naast den schoenmaker, 'dat heeft Mevrouw De Pré aan Trui Crevels altijd beloofd - als ze op denzelfden dag 'gelegen' kwamen, zouden er twee koetsen naar den doop.'

De groote deur der prachtige woning werd geopend en een onderdrukte uitroep van verbazing ging, als het geruisch van den wind, door de menigte, die tusschen het huis en het rijtuig stond.

De baker verscheen met opgeruimd en toch gewichtig gelaat, bijna geheel verdwijnend onder het lange kanten doopkleed van den zuigeling.

Achter haar traden een jonge vrouw in blauw satijn - de peettante -, de peetoom en de vader in zwarten rok, in het rijtuig.

Toen de équipage wegrolde, had de lachende en joelende menigte nauwelijks den tijd om naar

den overkant te loopen. Driek Crevels met de baker, die het kindje in een bont pak droeg, de peter en de meter - allen lieden uit het volk - stapten gewichtig de logge vigilante binnen, die zoo spoedig mogelijk de schitterende équipage volgde naar de kerk.

Bij Jonkheer De Pré was alles in volle vreugde. Eindelijk, na acht jaren te vergeefs gehoopt te hebben, had zijn lieve vrouw, zijne Eugénie hem een telg gegeven. En 't was een jongen, een stamhouder, een kroonprins!...

- Désiré... Désiré...!' fluisterde hij der zwakke kwaamvrouw toe - den naam, dien ze gekozen hadden, als 't een jongen zou wezen.

Met een opgetogen glimlach en een lichten handdruk antwoordde zij.

Driek Crevels en Trui Slabbers waren 't jaar te voren pas getrouwd. Ook bij hen was het de eersteling.

- 'Hier heb je Pietje terug, als heidensch kindje weggegaan en als Christen kindje weerom gekomen!' juichte Driek, toen ze terugkeerden uit de kerk, terwijl hij den zuigeling zachtjes

in den arm der moeder legde. ‘Hahaha! je ziet er weer uit als een jonge meid, vrouw!’ En dan zich tot zijn vader wendend, die peter was geweest en naar wien 't kind gedoopt was: ‘Nu is er een nieuwe Piet Crevels op de wereld, sapristi!’

Eenige bloedverwanten en vele vrienden, die gekomen waren om hem geluk te wenschen, vulden de rijke zalen van De Pré, schertsten en koutten in vroolijke stemming, terwijl de livrebedienden koffie met suikermuisjes en fijne likeuren aanboden.

Met Crevels naast het kraambed, zaten de baker, de peter, de meter en eenige burens om den welvoorzien disch en smulden van het heerlijke krentenbrood dat Mevrouw van tegenover voor het doopmaal gezonden had.

Drie weken later, op een Zondagnamiddag, gingen Crevels en zijn vrouw bedanken bij den Jonkheer. Ze hadden Pietje meegebracht en Mevrouw De Pré legde lachend de beide zuigelingen een oogenblikje naast elkander in de prachtige wieg. Een schooner kind dan Désiré had vrouw Crevels zich niet kunnen droomen

en een sterkeren bengel dan Piet had Mevrouw De Pré nog niet gezien. Beiden waren opgetogen.

- 'k Zal nooit vergeten, dat mijn kind in een koets naar de kerk is gereden' zei Driek.

- 'Toekomend jaar maar weer op nieuw!' schertste de Jonkheer.

- 'Als 't God belieft!' antwoordde Crevels.

Bij Crevels belieftde 't God nog zeven jaren achter elkander. Maar, daar de équipage van den Jonkheer niet meer ten doop reed, ging de baker met het bonte pak telkens te voet naar de kerk.....

Toen 't twaalf jaren later weer Paschen werd en de kinderen hun eerste H. Communie deden, was Désiré nummer één en Piet nummer twee. Ze zaten dus naast mekaar, maar Désiré De Pré was nog iets knapper dan Piet Crevels.

In den namiddag van den heuglijken dag, na 't Lof, ging Piet met zijn vader naar de familie en de bureu 'om zich te laten kijken.' Hij zag er immers keurig uit in zijn communiepakje, en dat het laken een geschenk van Me-

vrouw De Pré was, kon niemand er aan zien, zei Trui.

Toen Driek met zijn jongen in de vestibule der woning aan den overkant stond - zijn eerste bezoek was natuurlijk bij den Jonkheer - staarden vader en zoon met verbaasde blikken in de prachtig verlichte zalen, die van gasten wemelden. Een oogenblik later werden zij in de voorkamer gelaten, waar Meneer en Mevrouw met Désiré in hun midden verschenen en hun de hand reikten, terwijl een bediende wijn en gebak bracht.

Driek had de tranen in de oogen, ofschoon zijn heele gelaat straalde van genot.

- 'Dat zijn nu die twee, die samen naar den doop zijn gereden,' zei hij.
- 'En wat wil je nou worden, kereltje?' vroeg de Jonkheer.
- 'Ik blijf nog twee jaren op school, dan zal vader mij 't schoenmaken leeren.'
- 'Braaf zoo!' zei Meneer de Pré, terwijl hij Piet ongemerkt een vijf-francstuk in de hand stopte.

Op straat toonde Piet het geldstuk aan zijn

vader. Driek verstomde. Hij moest eerst naar huis terug, om het feit aan Trui mede te deelen; doch ook daar kon hij geen woorden vinden en slechts met een knikken van het hoofd, dat zooveel beteekende als: 'wat zeg je nou?' bleef hij op het kopstuk wijzen.

- 'Jongen, jongen! wat ben je maar gelukkig!' riep Trui. 't Is ongehoord, wat Meneer en Mevrouw voor ons doen!... Je kunt hun je heele leven lang geen dank genoeg weten!'

Hadden de beide knapen elkander tot nog toe bijna niet anders dan van aanzien gekend - ze hadden ieder een andere school bezocht, Désiré werd steeds gebracht en gehaald en mocht nooit met de andere jongens op straat spelen - hun wegen zouden thans nog verder uit een lopen.

Enkele malen - wat werd aan Désiré geweigerd? - gebeurde 't nog, dat Piet gehaald werd, om in den tuin te komen spelen. Zijn moeder trok hem dan zijn communicatiepakje aan en beval hem, zich in alles naar den Jonkheer te voegen en steeds 'met twee woorden te

spreken.' Bedeesd en opgetogen ging Piet er heen en voegde zich willig in alles. Hij was paard als er paardje gespeeld werd, hij vond het goed, dat Désiré de hinkebaan beschreef, als er gehinkt werd, hij wreef verf als Désiré zijn teekendoos te voorschijn haalde en prentjes kleurde.

Echter 't kwam, zooals Piet gezegd had. Hij bleef nog eenigen tijd op de kosteloze school bij de Christelijke Broeders, kreeg toen pikdraad en priem in handen onder leiding van zijn vader, en verliet een paar jaren later het stadje, om zich te Luik en te Brussel, mogelijk te Parijs, in zijn handwerk te bekwamen. Ongeveer om denzelfden tijd werd Désiré De Pré naar een beroemde kostschool gezonden.

Intusschen plaagde Driek Crevels zich wat hij kon en zwoegde van den morgen tot den avond. Zonder rijk te worden, mocht hij gerust zeggen, dat het hem goed ging; was zijn huisgezin ook talrijk, hij kon er den kost volop voor verdienen. Hoe hoopte hij bovendien op Piet - wanneer die eens als meester in zijn vak uit den vreemde zou terugkeeren! Hoe

klopte Driek en Trui het hart, telkens als er een brief van 'den oudste' kwam, en welke vreugde en bewondering was het niet, toen Piet een jaar later met een terugkerend kameraad uit Brussel een paar zelfgemaakte kinderschoentjes zond voor 't jongste zusje!

Minder bevredigend waren de berichten omtrent Désiré. Herhaaldelijk gevoelde de Directeur zich genoopt te klagen over gebrek aan vlijt en ijver, ofschoon het den leerling niet aan goede vermogens ontbrak. Maar och! wat had de Jonkheer De Pré zich daarom te bekommeren?... Hij vond het niet eens noodig, telkens den brief te beantwoorden, nog minder hem aan zijn vrouw te toonen, die zich toch al muizenissen genoeg over haar afwezigen lieveling in het hoofd haalde. Désiré was immers hun eenige zoon, hun eenige erfgenaam - wat behoefde hij veel te werken en te studeeren?.. Als hij voorloopig maar genoegzaam Fransch leerde, om zich later in de betere standen der maatschappij gemakkelijk te bewegen - dan kon hij nog altijd worden wat hij wilde... Dat zou later wel allemaal van zelf gaan, comme

sur des roulettes!... Was Jonkheer De Pré er ook niet op dezelfde wijze gekomen

Inderdaad - zonder veel meer dan lezen, schrijven, rekenen en een goeden mond vol Fransch was de Jonkheer er gekomen - dat wil zeggen was rentenier geworden, toen zijn vader hem, al vroeg, een aardig fortuintje had nagelaten. De Pré leidde een vroolijk leventje, zonder het kleine stadje anders dan voor een plezierreisje te verlaten, en trouwde op drie en dertigjarigen leeftijd, omdat la vie de garçon in het kleine nest bepaald niet langer was uit te houden, zooals hij luide, niet zonder bluf verklaarde. Niet zonder bluf - want hij beminde werkelijk de mooie en elegante Eugénie Von Averbeck, die met haar vader, den landedelman, een aardig buiten bewoonde, de beste gezelschappen van het stadje frequenteerde en op acht en twintig jaar reeds menig aanbieder had afgewezen. Van haar het jawoord te ontvangen, hare hand te veroveren, streefde niet weinig zijn trots, die dan ook eigenlijk de basis zijner liefde was.

De Heer en Mevrouw De Pré kochten het

prachtige, ouderwetsche huis in de Steenstraat, leefden op grooten voet, gaven diners, soirées en danspartijen en werden voor verbazend rijk gehouden. In werkelijkheid ging ieder jaar iets meer, enkele jaren soms beduidend meer op dan hunne inkomsten bedroegen. Wegens allerlei loopende schulden was de som nooit met juistheid te bepalen, alleen op te maken uit het groote aantal rekeningen, die met Nieuwjaar inkwamen, tot de Jonkheer zich genoodzaakt zag het een of ander stukje land te verkoopen of te belasten en met zijn vrouw een spaarzamer leven te beginnen, dat echter nooit langer dan twee maanden werd volgehouden. Maar - wat kwam het er ook zoo juist op aan!.... Ferdinand De Pré was immers een verbazend rijke erfenis te wachten van zijn Tante Ursule en Eugénie een dito dito van haar Tante Henriette, waarmede zij steeds op den besten voet waren geweest en die beiden de zeventig naderden... Rijk waren ze en rijk zouden ze blijven tot aan hun einde!

In het derde jaar, dat Désiré op kostschool was, stierven beiden, Tante Ursule en Tante

Henriette, en beider erfenis viel geweldig tegen. Jonkheer De Pré had minstens op het dubbele gerekend. Toen hij al zijn schulden had afgedaan, bleef hem zoo weinig over, dat hij er aan begon te denken om zijn gelden te utilliseeren. Op aanrading van een architect-zaakwaarnemer, die de nagelaten eigendommen van Tante Ursule en Tante Henriette geschat had, legde hij op verschillende zijner landerijen steenovens aan, waarvan men hem gouden bergen beloofde, terwijl de verbeterde bodem nog aanmerkelijk in waarde zou stijgen. Tevens associeerde hij zich met een aanzienlijk kapitaal in een reeds bestaanden houtzaagmolen, die thans werd uitgebreid tot een fabriek van allerlei uit hout vervaardigde voorwerpen, meubels, gereedschappen, ornamenten en spiegellijsten. Désiré moest immers wat te doen hebben, als hij thuis kwam, zeide De Pré tegen iedereen, die 't maar hooren wilde, - dat leegloopen, daar wist hij alles van!... Hij zou hem later nog eens een paar jaar naar Antwerpen zenden, op een flink handelskantoor!...

Met het jonge kapitaal nam de fabriek in de

eerste jaren werkelijk een aardige vlucht, Jonkheer De Pré kon zijne Eugénie troosten met aardige winsten - en het leven op grooten voet, de buitenlandsche reisjes, de soupers en soirées gingen ongestoord hun ouden gang..

Zoo stonden de zaken, toen Désiré uit Antwerpen terugkeerde, waar hij evenmin als op kostschool iets had uitgevoerd.

Jonkheer De Pré zelve haalde hem met de équipage aan het spoor af, in de vestibule hunner woning ontving hem zijn moeder met open armen en tranen van vreugde. Hij vond zijn ouders zeer veranderd. Papa was veel ouder en veel ernstiger geworden - hij was diep in de vijftig - en Mama, de vroeger zoo elegante vrouw, zag er thans tamelijk gezet uit en droeg een groote kanten muts met breede donkerroode linten, die lang over de borst afhingen. Papa sprak slechts weinig, maar Mama was niet uitgepraat over het geluk, haar innig geliefden 'Dis' terug te hebben en in haar uitbundige vreugde weidde zij uit over allerlei kleine bijzonderheden, over de gezelschappen, waarin hij

weldra schitteren zou, over de jonge dames, die al verlangend naar hem uitzagen en die hij weldra het hof zou maken. Zij omhelsde hem elk oogenblik, riep onophoudelijk ‘niet waar, Dis, niet waar, mijn jongen?’ nam hem onder den arm, snelde met hem den tuin in en vervolgens door het geheele huis, dat ze voor zijn komst op nieuw in orde had gebracht, kon haar oogen niet zat zien aan den mooien jongen, die haar kind, haar zoon was, en zij baadde in vreugde en genot.

Zoo leidde zij hem binnen in de vroolijke zonnige kamer op de eerste étage, die voortaan voor hem bestemd was. Ze zag er zoo keurig uit, dat Désiré ze niet meer herkende. Een vroolijk papiertje versierde de wanden, prachtige platen in ebbenhouten lijsten, een paarde- en een hondekop voorstellend - zijn Mama wist immers dat hij een hartstochtelijk sportman was - hingen boven de geincrusteerde schrijftafel, die veel te klein was en beter aan een dame haar diensten zou bewezen hebben, dan aan iemand, die weldra met de administratie der fabriek, der steenovens en der verdere

bezittingen zijns vaders zou belast worden.

Acht dagen later was Désiré, zooals hij 't noemde, volkomen geïnstalleerd. Hij had eenige oude vrienden opgezocht en met vele nieuwe, met de geheele beau-monde van het kleine stadje kennis gemaakt. Oud en jong, rijk en arm wist, dat het flinke jongmensch à quatre épingles, dien men sinds eenige dagen opmerkte, niemand anders was dan de rijke Désiré De Pré, thans voor goed in zijn vaderstad teruggekeerd. Iedereen groette hem en knikte hem vriendelijk toe, en hij zelve had een gevoel, of het halve stadje hem toebehoorde. Hij stond des morgens tamelijk laat op, besteedde een paar uur aan zijn toilet en zijn ontbijt, nam een enkele maal een kijkje in den houtzaagmolen, bezocht met zijn vrienden de verschillende societeiten, reed des namiddags te paard en bewoog zich des avonds in het een of ander gezelschap van heeren en dames, dat niet zelden te zijner eere gegeven werd. Hij was inderdaad een hupsche jongen met ontluikend kneveltje, wist ook over de onbeduidendste zaken en banaliteiten aangenaam te

schertsen en te kouten, en bracht een zekeren Franschen chique mee, die menige mama in verrukking bracht en menig jeugdig hartje deed popelen. Weldra was er geene pret, geen feestje, waarbij Désiré De Pré niet de onmisbare was. En wanneer papa soms het hoofd schudde en verdrietig den wensch uitte, dat Désiré zich toch eens eindelijk met de zaken zou gaan bemoeien, smeekte mama, den lieven jongen toch nog een poosje het heerlijke leven te gunnen, dat hij na zooveel jaren afwezigheid, na volbrachte studiën, genoot - men was immers maar eenmaal jong, het werken zou later wel van zelf komen, dat wist Jonkheer Ferdinand De Pré zelve immers ook wel!..

Bijna twee jaren waren omgevlogen en nog was mama's voorspelling omtrent Désiré's werklust niet in vervulling gegaan. Integendeel, Dis lachte thans luid met houtzagerij en steenovens, die hij onnoozele zaakjes noemde, waarover hij de schouders moest ophalen, hij, die te Antwerpen heel wat anders van handel en zaken gezien had!... Herhaaldelijk hadden derge-

lijke uitingen en Désiré's onverschilligheid tot allernaangenaamste tooneelen tusschen hem en zijn vader aanleiding gegeven, en van lieverlede was er tusschen hen een gespannen verhouding ontstaan, die zijn goede moeder te vergeefs trachtte bij te leggen. Désiré bleef soms dagen achter elkander uit zonder thuis te komen, verteerde aanzienlijke sommen en kon menigen borrel en menige flesch verdragen zonder boven zijn theewater te zijn. Vele oude vrienden ontvluchtten hem; andere ontzagen zich niet, luid, zelfs in zijn tegenwoordigheid, den spot met hem te drijven; 'een leeglooper' noemden hem verachtelijk de lieden uit het volk; 'een grand seigneur' zei met een bedenkelijk glimlachje de papa van huwbare dochters.

Toen het weer vastenavond werd, was het stadje, als altijd bij die gelegenheid, in rep en roer. De hogere standen gaven diners, soirées en danspartijen, de mindere man werkte drie dagen achter elkander niet. Des Zondags waren de societeiten, herbergen en kroegen eivol, des Maandags en Dinsdags liepen allerlei gemas-

kerden over straat, die allerlei kluchten vertoonden, van de eene kroeg in de andere gingen en de nieuwsgierigen met zich trokken. Maar het bouquet de la fête zou het bal masqué wezen, dat Dinsdagavond gegeven werd - een publiek bal, eigenlijk uitgaande van een vereeniging van handwerkslieden, doch tegen entrée voor een ieder toegankelijk. 't Werd dan ook alleen door het gros der burgerij en des avonds na twaalven uit nieuwsgierigheid door de jongelui uit den beteren stand bezocht.

Op dienzelfden namiddag - 't was koud maar helder weer - kwam er een man van 't spoor met een reiszak aan de hand, een bonten foulard om den hals en een hoogen zijden hoed op het hoofd. Aan de nieuwsgierige blikken, die hij om zich heen sloeg, kon men gemakkelijk den vreemdeling herkennen. Nochtans vroeg hij niemand den weg en begaf zich rechtstreeks naar de Steenstraat. In 't voorbijgaan keek hij glimlachend naar eenige groepen gemaskerden; soms wierp hij een blik naar een huis, dat in de laatste jaren geheel herbouwd was, soms naar een, dat sinds onver-

anderd gebleven was, altijd met denzelfden glimlach; een enkele maal groette hij iemand uit het volk, en als deze hem verbaasd nastaarde, zonder hem te herkennen, schudde hij glimlachend het hoofd. Toen hij om den hoek der Steenstraat boog, werd zijn gelaat ernstiger; een paar zenuwachtige trekken vlogen over zijn wangen en onwillekeurig verhaastte hij zijn schreden. Hij ging rechtstreeks op het schoenmakerswinkeltje af, opende de klink der onderdeur en trad het voorhuis binnen, waar Driek Crevels een paar oude laarzen zat te herstellen.

- 'Dag vader!' zegde hij zachtjes.

- 'Jezus - Mariajante, Deus!' riep Driek. 'Trui!... Trui!... kom eens gauw te voorschijn, daar is Piet... daar is onze Piet!'

Een oogenblik later lag Piet in de armen zijner ouders, met de juichende broertjes en zusjes om hen heen.

Het bal masqué was dien avond drukker bezocht dan ooit. Domino's, Turken, boeren en boerinnen, herders en herderinnetjes, toovenaars en waarzegsters, Harlekijn en Columbine, Madame Croquemitaine en de Sapeur der oude

garde, Driekes en Maritzebil - alles zwirldede en danste door elkander; men riep elkander toe, klonk en dronk met elkander, debiteerde aardigheden en bon-mots, die met een schaterenden lach beantwoord werden, tusschen de opwekkende en meeslepene tonen der dansmuziek.

In een hoek der zaal, achter eenige ledige en halfgevulde flesschen, zaten Crevels-menke, zijn Trui en een paar half volwassen zoons en dochters in volle plezier naast Piet, die een riddercostuum, een vervaarlijk grooten neus met zwarten bril en grooten knevel droeg. Aan de belendende tafeltjes wekte het soms groote hilariteit, als Jean Crevels, Driek's tweede zoon, die oppasser bij feestelijke gelegenheid was, met witte katoenen handschoenen en wijd open vest zijn familie een nieuwe flesch bracht en telkens, voor hij weer verder moest, een glaasje op den valreep kreeg.

- 'Da's allemaol niks!' riep Piet, 'mit de Vastelaovond is alles gepermeteerd!' 't Was voor dien avond zijn wachtwoord, zijn steeds wederkeerend gezegde, dat hij bij elke gelegen-

heid te pas bracht. En 't woord van Piet vond ingang, deed spoedig de ronde en werd door iedereen tot het zijne gemaakt.

- 'Mit de Vastelaovond is alles gepermeteerd!' zei de ouwe heer, die nog een flesch bestelde, lachte de Sapeur, terwijl hij Columbine bij vergissing om haar middel greep, riep Polichinel die met zijn bochel en zijn buikje in den rondedans eener Quadrille terecht kwam.

Piet was uitgelaten. Iedereen moest hij begroeten, aan zijn tafeltje halen, met hem klinken en drinken. En als iemand goedhartig zei: 'Zoo, ben je weer gearriveerd?' rijmde Piet: 'Mit de Vastelaovond is alles gepermeteerd!' Nieuw gelach met vroolijk op-den-schouder-slaan onder 't ledigen van het glaasje.

't Was reeds lang over twaalven toen een gezelschap, dat alleen uit heeren bestond, de zaal binnentrad. Zij waren in rijke costuums gedost, zonder masker, en kwamen klaarblijkelijk uit een der aristocratische kringen.

- 'Désiré De Pré!' riep Piet Crevels nauw hoorbaar aan 't ander einde der zaal en sprong reeds op, om in zijn uitbundige vreugde

zijn ouden speelmakker te gaan begroeten.

- 'Wacht even, ik zal je op de hoogte helpen,' zoo hield zijn broer Jean de oppasser hem staande, noemde hem ras de namen van een paar dames, wien de Jonkheer in den laatsten tijd het hof had gemaakt, en vertelde fluks wat er onder het dienstpersoneel der groote partijen zoo al was uitgelekt.

Piet lachte van inwendig genoeg. Wat zou 't aardig wezen als zijn oude speelmakker straks hem zou herkennen, door wien hij een oogenblik zoo netjes was geïntrigeerd geworden! Met een diepe buiging trad Piet op hem toe:

- 'Bonsoir Meneer De Pré, wât e plezeer uch hie te zeen!' begon hij, terwijl hij den Jonkheer vertrouwelijk onder den arm vatte en lachend aanzag, alsof hij zeggen wilde: 'Kent geer mich neet meer?'

- 'Connais pas...' antwoordde Désiré gemelijk, terwijl hij zijn arm vrij onzacht losmaakte.

Piet wist een oogwenk niet, hoe hij 't had. Dat de Jonkheer hem, zijn overbuur, zijn speelmakker niet herkende, die hem niet als andere

gemaskerden met veranderde, maar met zijn natuurlijke stem toesprak, was immers ondenkbaar... 't Moest dus gemaakt spel, eene aardigheid van den Jonkheer zijn, dat voordoen, alsof hij hem, Piet Crevels, niet meer wist thuis te brengen!... Deze gedachte maakte Piet driester...

Dat Désiré een flinken roes had, merkten slechts weinigen, Piet het allerminst.

- 'Ah, vous parlez français,' schertste hij, 'tant mieux, je suis à vos ordres...'

- 'Wacht! die wordt goed!' fluisterden eenige snaken, die den vroolijken Piet Crevels den geheelen avond niet uit het oog hadden verloren, en zich thans nieuwsgierig om hem schaarden.

Toen Jonkheer De Pré zich in goed Fransch hoorde toespreken, bleef hij staan en keek hem, dien hij voor een man uit het volk had gehouden, verwonderd aan.

- 'Mais, je ne vous connais pas, beaumasque,' zeide hij beleefder.

- 'Da's allemaol niks, mit de Vastelaovond is alles gepermeteerd,' schertste Piet en ver-

volgde onmiddellijk met verbazende radheid van tong: ‘mais si vous préférez le français, je vous parlerai du petit kikeriki de vitridon sur la manche d'une paire de ciseaux comme la blague de ma tante en arrière sur l'ommibus du chemin de fer par ordre du commandant de la garde civique qui porte des bottes en cuivre poli sans garantie du gouvernement de la confédération germanique!... Wat zeg je nou?... Als je meent, dat ik geen Fransch ken...’

De omstaanders proestten het uit en Piet sloeg een paar flikkers in de lucht van louter plezier.

- ‘Flauwe ui!’ meende Désiré ‘as je niks beters weet...’ Daarmede draaide hij zich om en wilde verder gaan.

- ‘Toch wel!’ antwoordde Piet. ‘Bij voorbeeld, toen Jonkheer De Pré vorigen Dinsdag avond bij ongeluk over haar nieuwe japon een kop thee gooide, is Freule de Thornes niks niemendal boos geworden...’

- ‘Geen namen noemen, sacré-nom de tonnerre! ik verbied je namen te noemen...!’

schreeuwde Désiré, terwijl hij in dreigende houding voor den onbekende stond.

- 'Er is niemand geblameerd!' riep er een om hen heen.

Dat alles maakt Piet steeds driester.

- 'Hahaha!' schaterde hij met een nieuwen bokkesprong, terwijl hij zijn grooten neus met beide handen verlengde, 'Pronkheer de Jé wordt boos!'

Het woord was hem ontglipt, eer hij 'twist, 't woord, dat hij in zijn jeugd van andere knapen gehoord had, om den spot te drijven met Désiré's trots, en dat thans als een plotselinge herinnering in zijn geest opdoemde.

- 'Ah, sacré-nom...!' brulde de Jonkheer en zijn hand zou zeker vrij onzacht op het aangezicht van zijn tegenstander zijn terechtgekomen, indien een zijner makkers hem niet bij tijds bij den arm had gegrepen.

- 'Laat mij los!' schreeuwde hij, 'dat ik dien kinkel...'

- 'Niet slaan!.... Geen ruzie!.... Handen thuis!' klonk het van alle kanten.

Alle aanwezigen waren toegesneld. Er ont-

stond een groote opschudding, die een dreigend aanzien nam. Désiré's vrienden, zelve niet geheel nuchter, trachtten te vergeefs hem mee te troonen. De Pré raasde en tierde en deed alle pogingen om los te geraken.

Toen Piet zag, dat de woede van Jonkheer De Pré ernst was, stond hij een oogenblik radeloos. Wat had hij dan zoo vreeselijks gezegd? En hoe kon iemand op zulk een avond iets kwalijk nemen?... Het was hem plotseling, of al de wijn, dien hij gedronken had, hem in eens naar het hoofd steeg, of hij dronken werd.

- 'Neen!' raasde Désiré, 'laat mij los, ik wil dien lummel leeren....'

Bij een herhaalde poging om los te komen, struikelden Désiré en zijn vrienden. De omstanders weken terug, een paar tafeltjes vlogen omver en Désiré viel te midden der juichende menigte op den grond.

Toen Piet Désiré op den vloer zag liggen, ontsnapte hem een lichte kreet. Tevens was hij de eerste om den Jonkheer weer op te helpen.

- 'Jonkheer!... Jonkheer De Pré... Désiré, Désiré!' riep hij geheel ontdaan, 'kent

U me dan niet meer?.... Ik ben Piet.... Piet Crevels...' En terwijl hij zijn grooten neus met bril en snorbaard afnam: 'Weet U dan niet meer, dat wij samen ten doop zijn gereden?'

Deze zonderlinge herinnering, geuit met diep geroerde stem, en het door de afgegane kleuren van het masker bemorste gelaat van Piet deden de lustige menigte schateren van lachen. En toch, niemand wist of het scherts of ernst was van den uitgelaten pretmaker.

't Was, of de aanraking met den bodem den Jonkheer eenigszins had afgekoeld. Hij draaide Piet Crevels den rug toe, zag hem nog even met een woedenden blik over den schouder aan en zeide met diepe verachting: 'Ik ken je niet....'

Piet kon 't nog niet gelooven.

- 'Neen... neen, Meneer De Pré... zeg dat niet...' sprak hij haast smeekend, 'zóó heb ik het waarlijk niet gemeend... mit de Vastelaovond is alles gepermeteerd... Laat het ons afdrinken!'

- 'Loop naar den duivel!' gilte De Pré.

- 'Eerst afdrinken!' herhaalde Piet goedgehartig. Men was, al voortschuivende tot aan Piet's tafeltje genaderd, waarvan deze gebruik maakte om ras twee gevulde glazen te grijpen en er een den Jonkheer aan te bieden.

- 'Afdrinken! afdrinken!' gilde het geheele bal masqué, velen om partij te kiezen voor den ronden en openhartigen schoenmaker, niet weinigen om den Jonkheer te vernederen.

- 'Wees verstandig.. wees voorzichtig..' fluisterden Désiré's vrienden hem toe, 'wij staan alleen tegen hen allen, geef toe... met Vastenavond gaat alles door...'

De houding der menigte werd steeds dreigender, een paar reusachtige smidsgezellen plaatsten zich voor Désiré en toonden hun stevige knuisten. Schuimbekkend van woede nam deze het glas en tikte er mee tegen dat van den schoenmaker. Dan dronk hij 't half leeg en draaide zich om met een half gesmoorden vloek.

- 'Bravo! Bravo!' lachten de omstanders.

Piet ledigde zijn glas tot op den bodem, sloeg zich met een vuist op de borst en riep,

terwijl hem de tranen in de oogen sprongen:

- 'Nu gaf ik gaarne mijn geheelen lustigen avond, als dat niet was voorgevallen'...

.....

Er waren vijf, zes jaren voorbij gevlogen.

Het schoenmakerswinkeltje van Crevelsmeke had kort na Piet's thuiskomst een heel ander aanzien gekregen en prijkte met allerlei kunstig gemaakt werk, waarbij voornamelijk een paar wit satijnen balschoentjes onder een glazen stolp uitblonk. Driek en Piet hadden gearbeid en gezwoegd van den morgen tot den avond, uitstekend werk tegen matigen prijs geleverd en, toen verleden jaar de oude Mie uit het klompen- en mandenwinkeltje naast hen gestorven is, was er het noodige gespaard, om haar huisje te koopen, met het hunne te vereenigen en er zodoende het fraaiste en het grootste schoenen laarzenmagazijn der geheele stad van te maken. De schoenmaker Piet Crevels werkt thans met tien knechts, zijn vader niet mede gerekend, die echter geen oogenblik in den atelier op de tweede verdieping ontbreekt. Piet is een aangezien man geworden en daarbij de

oude snaak gebleven. Als hij Zondagsavonds in de herberg verschijnt, begint de gezellige kout en is men zeker, niet zonder heel veel pret naar huis te gaan. En toch, in den laatsten tijd gebeurt het, dat Piet eensklaps het liedje staakt, dat hij fluit bij 't werk, of plotseling, al is 't ook maar voor een oogenblik, ernstig gestemd wordt en in nadenken verzinkt te midden van alle pret. Maar dat is zijn geheim en niemand vermoedt, niemand weet, dat het om de mooie Marie is van den metselaar Hoeben, die thans al aannemer van groote gebouwen is, niemand - dan mooie Marie alleen.

Het prachtige huis aan den overkant steekt thans geweldig af bij den schoenmakerswinkel met de groote spiegelruiten. In jaren is er de verfkwest niet meer over heen gegaan, 't blijft soms heele dagen gesloten; 't wemelt er niet meer van vroolijke gasten, de équipages houden er niet meer stil voor de rijk versierde deur, de muziek der groote partijen ruischt niet meer door de prachtige zalen...

Jonkheer Ferdinand De Pré heeft al lang het tijdelijke met het eeuwige verwisseld
- een

hartkwaal, die hem verdrietig, knorrig en ontevreden stemde, maakte plotseling een einde aan zijn leven. Hij zelve heeft de steenbakkerij nog aan kant gezet, die geen winsten opleverde en den bodem dermate had uitgemergeld, dat de landerijen nauwelijks meer te verpachten waren. Toen hij stierf, was alles zoodanig belabberd en belast, dat niets meer overbleef dan het aandeel in den houtzaagmolen.

Eindelijk heeft Désiré zelve zich de zaak aangetrokken en is dagelijks naar den molen gegaan, een goed kwartier buiten de stad - maar tegenover de houtzagerij en meubelfabriek ligt 'het Gouden Kruis', waar goed oud bier en puike jenever geschonken wordt en de dikke Hanne, die de gasten bedient, antwoordt met een stompzinnigen lach, als men haar vrij onzacht op den schouder slaat.

Daar zit Désiré halve dagen en rookt pijpjes en denkt aan Freule de Thornes, die hem eenmaal toch werkelijk blijken van genegenheid gaf, en langzaam zoo gereserveerd en zoo geretireerd werd en hem eindelijk een blauwtje heeft laten loopen... En als Désiré dat alles

bedenkt, geheel alleen zooals hij daar zit, dan klopt hij met zijn ledig glas op de tafel en reikt het zwijgend aan de dikke Hanne, die er nogmaals mee naar den kelder loopt....

En thuis zit Mevrouw De Pré alleen in de ruime vertrekken van 't groote huis, met een enkele oude dienstmeid, die zooveel werk verricht, als ze op haar ouden dag nog verrichten kan. Een paar oude vriendinnen, onvermogene en ongehuwd gebleven dames uit de groote wereld, hebben haar nog lang trouw bezocht, met haar gescherst en gepraat over vroegere dagen en gezamenlijk met haar hun troost gezocht en hun leed vergeten bij een glas warme punsch of rumgrog... Van lieverlede zijn ook zij weggebleven en de eenmaal zoo schoone, zoo elegante, zoo gevierde Eugénie De Pré-Von Averbek drinkt thans haar glaasjes grog en punsch alleen...

Ze is zwaar en breed geworden, de roode linten der groote muts hangen los om haar opgezet gelaat, haar tranend oog flikkert alleen nog op, wanneer de voordeur open gaat om den tijd dat 'Diske' thuis komt - 'Dag Dis!

dag mijn jongen!.... ben je er weer!.... Ben je in de Societeit geweest, Dis?.... Heb je veel plezier gehad, mijn jongen?' En ze lacht weer en grijpt Dis weer onder den arm en trekt hem aan haar hart, juist als den eersten dag, toen hij terugkeerde in 't vaderlijk huis...

Maar Dis, die thuis niet veel praat en niet veel afleiding vindt, gaat straks weer heen, als de avond valt, en zoekt zijn verzet, zijn troost bij de vrienden in de Societeit, waar hij thans een der ouderen is en met zekere égards behandeld wordt, die men hem uit ouder gewoonte blijft bewijzen...

In die dagen gebeurde 't, dat de Societeiten en gezelschappen van 't kleine stadje in minder tijd dan men ooit had kunnen denken een ander karakter aannamen, omdat ze uit andere elementen werden saamgesteld. De stad was een kruispunt van spoorwegen geworden die haar met het noorden van het land, met Duitschland en België in gemakkelijke verbinding brachten, en het jonger geslacht had een meer praktische opleiding ontvangen in de moderne school der positieve wetenschappen. Er was

een ondernemende geest, een nieuwe toestand op industrieel gebied geboren. Langzamerhand verrezen eenige fabrieken, meestal door vreemdelingen begonnen, spoedig door inboorlingen nagevolgd, en kleine burgers, winkeliers, ambachtslieden waren rijke en aanzienlijke lieden geworden. De betere standen, de oude families hadden met verbazing dat alles zien ontstaan, doch niet de geringste poging aangewend, om met het opkomend geslacht gelijken tred te houden. De tijden waren duurder geworden, en het aristokratische kapitaal had zich niet vermeerderd. De burgerij, de derde stand was thans eerst voor goed ontwaakt in 't Limburgsche stadje en nam de plaats der 'vieille roche' stormenderhand in. En van lieverlede waren de winkelier, die thans en gros deed, de bakker, die thans een stoommeelmolen, de meesterknecht, die thans eene fabriek bezat, leden der Groote Societeit geworden.... En zooals het in het eerste gezelschap gegaan was, ging het, langzaam afdalende, in de Eendracht, in Ons Genoegen en in Burgerlust, waar zelfs in den laatsten tijd de metselaar en aannemer-

architect Hoeben tot Voorzitter was gekozen.

Burgerlust was een gezelschap, waarvan iedereen Lid was, die de niet te hooge bijdrage kon betalen, dat door alle standen bezocht werd, en waar minder op rang en stand gelet werd. 't Was aangenaam gelegen en de kastelein, die tevens bierbrouwer was, had uitmuntend bier. Désiré had er in den laatsten tijd om zoo te zeggen zijn tenten opgeslagen en vormde er het middenpunt van een kring van jongelui uit den beteren stand, die zich gaarne wat vrijer met hem in 't minder deftige gezelschap bewogen, en van sommigen uit den burgerstand, wier eigenliefde het streelde, in 't gezelschap der deftige heeren te mogen verkeerren. En immers: 'hij was zelf thans ook iemand uit de werkende klasse, nu hij houtzager, meubel- en lijstenfabrikant was' had hij zelve wel eens schertsend en ironisch gezegd. Dat hij gevoelde, aan vijf en twintig onbeduidende dingen merkte, dat hij in hoogere gezelschappen minder gezien was en in achting daalde, verzweg hij wijselijk.

Toen Désiré op zekeren avond - 't was nog vroeg en de half verlichte zaal nog geheel

ledig - Burgerlust betrad, viel zijn oog op het glazen kastje aan den muur, waarin alweer een nieuw lid ter aanneming werd voorgedragen. Werktuigelijk wierp hij een blik op het papier en las den naam van Piet Crevels...

Een minachtende glimlach kwam op zijne lippen.

- 'Dat ontbreekt er nog aan!' bromde hij in zichzelf, terwijl hij, nog altijd geheel alleen, in een hoek der zaal plaats nam. 'Dan kunnen ze, nom de tonnerrei ook wel iedereen lid van Burgerlust maken.'

De flinke schoen- en laarzenwinkel vlak over zijn deur was steeds een doorn in het oog van Jonkheer De Pré geweest. Hoe vaak had hij, als hij van den houtzaagmolen kwam, die aan allerlei herstellingen en veranderingen jaar in jaar uit bijna de geheele winst verslond, een blik geworpen op de groote spiegelruiten en keurige schoenen en laarzen er achter, en zich telkens afgevraagd, waarom 't zoo'n Piet Crevels, zoo'n parvenu, zoo'n onbeschaafden kinkel zoo goed moest gaan, terwijl hij, Jonkheer De Pré, met al zijn werken, dat hij thans deed, hij,

die te Antwerpen op een der grootste handelskantoren was geweest, toch maar niet in slaat was om de verloren kapitalen zijns vaders terug te winnen... waarom hij 'den berg af' moest en de zoon van Crevelskenke, die voor zijn Papa de schoenen had gepoetst, met naald en pekdraad er boven op kwam....

Dat alles trad hem thans weer levendig voor den geest. En thans ook - hij heeft er waarlijk in jaren niet meer aan gedacht - thans herinnert hij zich eensklaps het tooneel op het Bal-masqué, waar hij op den grond viel, waar hij bespot en uitgelachen werd, waar hij met den nietigen schoenmaker, die hem beleedigde, moest klinken en drinken....

Toen Désiré's vrienden kwamen, staken zij langen tijd de hoofden bij elkander en spraken fluisterend. Désiré was verontwaardigd, hij wond zich op onder 't praten, werd geestig en satiriek, en zijne vrienden knikten en lachten, ten teken dat hij gelijk had en dat het niet aanging zoo iemand in Burgerlust op te nemen.

- 'Als 't zoo voortgaat,' besloot Désiré,

‘zijn 't volgend jaar alle schoenmakers leden van Ons Genoegen, over twee jaren van de Eendracht en over drie van de ‘Groote’.... Op zulke wijze worden onze kringen ondermijnd en 't is aan ons om alle voorzorg te nemen, dat we ten minste in fatsoenlijk gezelschap blijven...’

Niemand vroeg aan Jonkheer De Pré, wat hij eigenlijk met een fatsoenlijk gezelschap bedoelde, doch toen den volgenden Zondag om twaalf uur de ballotage in Burgerlust in vollen gang was, verschenen er op eens een aanzienlijk aantal Heeren uit ‘de Groote’ met Jonkheer De Pré aan het hoofd. De Voorzitter en de stemopnemers zagen elkander verbaasd en onthutst aan - doch 't was te laat, bij het openen der stembus bleek, dat Piet Crevels niet was aangenomen....

Om 't zelfde uur zat Piet Crevels thuis met kloppend hart te wachten op de boodschap van 't Bestuur van Burgerlust, die hem melden zou, dat hij tot lid was gekozen.... 't Was immers nog nooit gebeurd, dat er iemand was geweigerd... En dan - dan zou hij het wagen...

Als hij ook tot de deftige, neringdoende ingezetenen zou behooren, die allen leden waren van Burgerlust, dan zou hij naar den voorzitter van 't Gezelschap gaan, naar Marie's vader, en aanhouden om hare hand....

't Werd een uur - 't werd twee uur - en 't bericht bleef uit.... Nog nooit was bij Crevelskenke het middagmaal op Zondag zoo stil en zoo treurig geweest. Hoe hadden Driek en Trui zich verheugd op het belangrijk feit, dat hun zoon lid van de Societeit zou worden! Intusschen zocht Driek, die aan eene afwijzing niet denken mocht, allerlei redenen van vertraging in 't overbrengen der boodschap van het Bestuur, en Trui had reeds allerlei woorden van troost en bemoediging, ingeval - men kon immers nooit weten - een paar stemmen te min....

Eindelijk verschenen een paar vrienden met lange gezichten, die Piet zwijgend de hand reikten.

- 'Wat is er?... Hoe is 't afgelopen?...' vroeg Piet haastig.

- 'Geweigerd... gedeballoteerd...' luidde

het antwoord. En daarna met gebalde vuist voortgaand: 'Die kale Jonkheer van hier tegenover, die zatlap is de schuld van alles...'

Driek en Piet werden doodsbleek. Trui had de tranen in de oogen.

Omstandig vertelden de vrienden thans, hoe Désiré De Pré met de zijnen gekomen was, en hoe er een kreet van verontwaardiging onder de leden was opgegaan, toen de uitslag der stemming bekend was geworden.

Maar Piet hoorde nauweijks wat ze zegden... Snel als de bliksem vlogen hem duizend gedachten door het hoofd... Die schande - die nooit aan eenig burger der geheele stad was te beurt gevallen... hem thans aangedaan.... door Désiré De Pré, met wien hij gespeeld had als kind... 't Was waar - er was cabaal gemaakt, maar het cabaal was gelukt, een groot aantal stemmen, de Heeren uit den hooger stand, hadden te kennen gegeven, dat hij niet waardig was om te verschijnen, waar zij hun voeten zetten... En dat alles ten aanzien en ten aanhooren der geheele stad!...

Eensklaps veegt Piet met de hand over

't bleeke voorhoofd en zijgt op een stoel neder. Een andere gedachte is bij hem opgekomen: hoe zou hij 't thans nog kunnen wagen naar baas Hoeben te gaan en aan te houden om de hand van Marie...?

Nogmaals zijn vijf jaren omgevlogen.

Wie thans den schoenmakerswinkel binnentreedt, ziet achter de ruiten der binnenkamer een jonge, bevallige vrouw zitten met een aardigen krullebol op haar schoot, terwijl een ander, die zoo wat een jaar ouder is, er naast staat. 't Is Marie Hoeben, die voor een paar jaren met Piet Crevels getrouwd is, nadat deze met groote meerderheid van stemmen in Burgerlust was aangenomen. Eerder heeft Piet het niet gewaagd, haar vader om hare hand te vragen.

't Gaat Piet niet slecht, hij zou zonde doen, als hij klaagde - en toch, 't zijn dure tijden, de menschen betalen slecht en Piet heeft ook al zijn handen vol om te blijven wat hij is... Op de eerste verdieping wonen vader en moeder Crevels, die - zoo wil het Piet, en dat is uitgemaakt voor hij trouwde - een goed leventje

hebben en hebben zullen tot aan hun dood, en beneden zal het jonge huishoudentje, dat thans nog uit vier bestaat, weldra uit vijf bestaan... Maar er is Goddank nog werk genoeg en als Marie wel eens een enkele maal klaagt en met een zucht van nummer drie spreekt, lacht Piet met ongedwongen vroolijkheid: 'Wees maar blij, meid; als we een paar jaren vroeger getrouwd waren, was 't zeker al nummer vijf! Dat hebben we dan toch ten minste aan dien vermalescheerden Jonkheer te danken!'

En 't prachtig huis aan den overkant is thans weer opgeknapt. De verfkwast is er herhaaldelijk over heen gegaan en 't glanst van helderheid en propreiteit. Maar de deur gaat nog zeldzamer open dan vroeger, de lange stores blijven onveranderlijk afgelaten en in de ruime zalen heerscht een grootere stilte dan ooit... Een Duitse kloosterorde heeft het gekocht en er een geestelijk gesticht van gemaakt.

Want alles is onder den hamer gekomen. De houtzaagmolen, meubel- en lijstenfabriek is failliet gegaan en de schuldeischers hebben alles publiek geveild en verkocht...

Mevrouw De Pré is in die dagen gestorven, ‘van verdriet’ zeggen eenigen, ‘dood gedronken’ zeggen anderen. Maar haar laatste woord is ‘Diske’ geweest en zijne hand heeft ze niet losgelaten, tot de hare van zelf is neergevallen op de katoenen spreij van haar sterfbed.

Désiré woont thans in de Veldstraat, een afgelegen, eenzame achterbuurt, waar hij een optrek boven een vodden- en lompenmagazijn heeft gehuurd en ingericht tot fabriek van spiegellijsten en schilderijramen. Hij werkt met een enkelen knecht, die de latten zaagt en in de grondverf zet, terwijl hij zelve het vernissen en vergulden met alcohol bezorgt.

In de Societeit komt hij al lang niet meer. Overdag haalt zijn knecht de jenever met de flesch, des avonds zit hij in zijn blauwen werkkiezel in eene der kroegen der achterbuurt.

Op een Zaterdagavond in November was er geen geld om den knecht te betalen. Toen deze des Maandagsmorgens terugkwam, klopte hij aan, te vergeefs. Tegen half elf haalde men de politie en brak de deur open. Men vond

Désiré dood op zijn bed. De laatste flesch alcohol stond ledig er naast.

Het nieuwtje verspreidde zich als een loopend vuur door de stad.

- 'Dat 's egaal,' zei Piet Crevels thuis, 'ik laat hem toch niet van den arme begraven... ik ben met hem ten doop gereden, ik zal hem deftig in zijn graf brengen....'

Twee dagen later waren Driek en Piet de voorsten achter den lijkwagen van Désiré.

Regine.

Regine.

Tot de bezittingen mijns vaders behoorde een kleine pachthoeve, in 't noordelijk gedeelte van Limburg. Larenhof - zoo heette de hoeve - lag een goed half uur van de Maas verwijderd, daar waar de bodem reeds schraller wordt en de zandgrond zich langzaam begint te verheffen. 't Geheel bestond uit een eenvoudig, niet al te groot huis, met daarnaast gelegen stalling voor één paard en twee koeien. Achter deze gebouwen strekte zich een groote moestuin uit, waarin eenige fruitboomen stonden; iets verder lagen twee à drie morgen akkerland en een kleine weide.

Op Larenhof heb ik vele dagen mijner jeugd doorgebracht en als kind gespeeld op den schoot der goede oude pachteres Regine Mulders. Ik was steeds haar lieveling en bleef het ook op lateren leeftijd, toen ik, als jongmensch belast met het beheer van vaders goederen, haar eenige kleine diensten kon bewijzen.

Om Regine zweefde iets geheimzinnigs, doch zij genoot in hooge mate de achting van allen, die haar kenden. Zij sprak weinig, toonde allen een liefderijk hart en droeg op haar gelaat, naast de edele sporen van vervlogen schoonheid, onmiskenbare teekenen van smart en zieleleed. Regine was nooit getrouwd geweest, en men wist van haar te vertellen, dat zij zich had opgeofferd om de kinderen van een verren bloedverwant groot te brengen, die op ongelukkige wijze om 't leven was gekomen, en dat ze in één enkelen nacht was grijs geworden.

Bij mijn vertrek uit Limburg ging ik ook Larenhof en de toenmaals tachtigjarige Regine vaarwel zeggen. Toen ze vernam, dat ik twee, drie jaren, mogelijk wel langer, zou wegblijven, heeft ze mij haar levensgeschiedenis medege-

deeld, die ik den lezer zoo trouw mogelijk teruggeef.

Ge mot dan wete, Meneer Amiel, dat Larenhof nie altied in ow familie gewèest is. Ow grootvader hèet 'em van ons gekocht in 't jaor achttien, ge zult later heure door wat veur omstandigheid. Maer ow grootvader en ow vader hōbbe m'n altied laote wone, en zîn altied goei heere veur mîn gewèest.

Om ow dat goed te verdûtse, mot ik mit den tied van Napoleon beginne.

In 't jaor twelf was ikke een en twintig. Mîn elders ware dood en we woonde mit ons viere op den hof, allemaol jonk volk bi-een. Renier was den altste en toen in zî zes en twintigste; maer as knecht stond hē willig onder Toon, m'n broer, die e paar jaor alder was as ikke. Toon en Renier verstonde zich as broers; al 't werk gebeurde mit gemeen euverleg en nooit hōb ik tusse beijen e kwaod waord geheurd. Wat den eene wilde, wilde den andere. Renier was ook nog ietskes in de familie - maer 't was zóó ver, zóó ver, dat

't haost geen familie meer was. 't Was 'ne wees, Meneer Amiel, en h  was as 'ne jong van twelf jaor op Larenhof gekomme...

De vierde was Neurke, 'n volle nicht van Toon en van m n, e k nd van oome Th s, m ns vaders jongste broer. Och, Meneer Amiel, was Neurke d'r maer nie gewèst!...

Vader en oome Th s hadde heur l ve lank euverhoop gel ge en veul geld verprocedeerd euver e miserabel stukske wei aan den Heikant. Toen oome Th s storf, was h  totaal gerenuweerd.  vel op z  sterfbed had h  vader laote roepe en dao hadde ze zich verzeund. Vader was nie meer van hem af gegaon tot h  de geest gegèven had en had Neurke geheel en al tot zich genome, want oome Th s was straot-erm gestorve.

Noe mot ge wete, dat onze Toon altied groote goesting in dat Neurke gehad had. Al as k nd in de school was h  heur achternoa geloope, en ik weet nog, dat h  ens nao hûs kwam janke, omdat Neurke gezeid had: 'ikke mag nie mit ow speule.' Wegens Neurke had Toon schrikkelik gelejen onder die viand-

schap van vader en oome Thïs, zî lève lank.

Ge kont dinke, dat Toon gelukkig was. En toen vader storf, in 't jaor elf - 'k zien 'em nog zitten in z'ne groote stoel - toen moste we allemaol bî hem kommen op de opkamer. 'Toon en Neurke,' sprak hê, 'n half uur veur z'nen dood, 'ge mot ow liefhöbben en samen trouwe, da's de leste wil van oome Thïs en van mî'n.'

Zoo hadde dan de twee broers door de liefde van heur kînder wille goedmake, wat ze in haat en nied tège God misdreven hadde; maer 't schient, dat God heure wins nie heurde, want dat huwlik was wel op èerde maer niet in den hemel beslote....

In 't begin van 't jaor twelf wachtte Toon en Neurke nog maer alleen op de dispensatie van de Paus van Rome, omdat ze bloed-neef en nicht ware. De rouw van vader was nog niet om, maer ze moste zoo gauw as meuglik trouwe, want Toon was in de conscriptie gevalle - zoo hiette dat toen; hê had 'ne zeer twiefelechtige nommer getrokken, en al de getrouwde waren vrie van dienstplicht. Èvel de

dispensatie liet zich wachte. De pastoor had al tweemaal geschreven, maar de Paus zat in dien tijd gevangen, hè kost ook niet doen wat hè wilde, en men wist nog niet juist waar hè gevangen zat en of de brieven wel te recht kwamen.

Noe moet ik zeggen, dat ik nooit heb konne begrepen hoe onze Toon zoveel goesting en liefde voor Neurke kostte - maar, keur is koop. Neurke had wel 'n aardig gezichtje, maar daar zat zoo geene levensgeest in, zoo niks wat 'ne man kan gelukkig maken. Ze was klein, teer en bleek, onverschillig in alle zaken en voor zwaar werk niet geschikt. Spinnen, naeien en breien was alles wat ze kostte. Maar Toon keek door geen ander oog dan d'r heur, en leefde gans op als hè bij heur was.

Eindelijk kwam 'ne groote brief, maar 't was niet de dispensatie, en 't was ook niet de pastoor die hem bracht; nee Meneer Amiel, 't was de gardschampieter en e schriever van Napoleon, dat Toon en Renier oproep om de volgende morgen te Venlo onder de wapens te treëjen.

't Was in 't begin van Meert - 'k zal 't nooit

vergèten - en 't had den heelen dag gerègend. De pastoor en de burgemeester kwamen allebei om ons te treuste. Gèèrn hadde we alles gegèven om de twee ieder 'ne remplaçant te koope, maer d'r was mit geen christelike meugelikheid meer aan te komme.

De burgemeester meende, dat 'et er noe op los zou gaon, of de heel werreld most kapot gemaakt worde. Napoleon had de zes leste lichtinge, dat wil zègge alle mansvolk van twintig tot zes en twintig jaor, op ens bî de garde ingedeeld en tachtigduzend man onder de waopens gebracht. De wet verbood wel de manschappe van de drie leste lichtingen euver de grenze van 't keizerriek te bringe, maer dat gold alleen veur Renier - Toon most de armei volge nao de vier hoeke van de werreld.

Och, Meneer Amiel, hoe zal ik ow de leste nacht beschrieve, die we same doorbrachte? Ik dacht toen, dat 't de benkelikste van m'n heel lève was, en wist nie, dat er nog 'n veul vreesseliker komme most.

We zate samen op de opkamer, Neurke nève Toon, Renier aan 't venster. Niemand

sprak; Neurke snikde en verborg heur traonen aan de borst van Toon, Renier keek door 't raam hoe de donker wolke langs de maon joege. As 't licht op zi wèze viel, kost ich m'n ooge nie van hem slaon. Ik zal 't ow maer rechtut zègge, Meneer Amiel - in die nacht, te midde van al die droefheid, voelde ik, da' 'k Renier lief had, da' 'k hem al lang lief gehad had zonder da' 'k 't zelf wist.

Toen gebeurde 't, da' 'k was opgestaon en nao de keuke gegaon om nog 't een en 't ander in te pakke, wat ik de jongens wilde mitgève. Op ens was 't, of 'k iemand van de opkamer heurde komme. Ik keek op en Renier stond veur mî'n. Ik schrikte. 'Stil... stil...', zei hê, 'ik meende dat de schimmel in de stal zoo onrustig was.' Maer hê bleef veur mî'n staon en keek m'n aan as 'ne gekke mins. Z'n ooge fonkelde, en z'n lippe bewèègde zich, of hê wat zègge wilde en 't nie kost útbringe. Dan greep hê mîn hand en legde zine kop op mîn schouwer en snikde: 'Adjuu, Regien, adjuu!' - en 'k weet nie wat mîn euverkwam, Meneer Amiel, maer 'k stond as

aan de grond geklusterd en kost geen woord útbringe, tot 'k èven erg snikde as Renier. Toen wist 'k, dat hèn mî'n ook liefde toedroeg. Eenen oogenblik later reet hèn zich los en liep nao de stal; ik verborg mî'n traonen en ging nao de opkamer.

Regine zweeg een oogenblik en liet langzaam het grijze hoofd op de borst zinken. Zij hield den blik strak voor zich uit gericht, als stonden de beelden van 't verleden weer levendig voor haar geest. Daarna ging zij voort:

Toon had al e paar maol gezeid: 'Dao rust geene zègen op de leste wil van vader en oome Thîs.... was de dispensatie maer vroeger gekomme.... noe is 'et te laat, te laat!...'

En dan weer: 'Den hemel weet wo ze ons hin schikke, nao Spânje, nao Rusland, meugelik nao de Turke.

Toen Renier weer binne kwam, ging hèn veur Toon en Neurke staon en zei: 'Noe weet ik 't, Toon, noe heb ik 't gevonde, dao achter bî de schimmel is 't mî'n ingevalle -k mot bî ow blieve, we motten ons nie laote

scheijen; as ze ow mitnème nao Spânje of God weet wohin, dan teeken ikke as vriewilliger, maer van ow afgaon - nooit!

Toen snikde we allemaol. Zoo ging de nacht om en aan slaopen had niemand gedacht.

Renier was den eerste die opstond, toen 't zes ure sloeg. 't Was tied om te vertrekken. 'Allo, allo! laot ons verstendig zîn,' sprak hê, 'en 't kort maken.' Ze grepen elk heure rooie zakdoek, waorin ik heur wat ondergoed en mondkost had ingepakt. Ze reikden ons de hand, maer we liepe snikkend mee, eerst tot aan de noteboom, toen tot aan de Maas.... Toon kusde Neurke en kusde mî'n, Renier gaf eerst Neurke de hand, toen mî'n en kost mî'n hand nie loslaoten en drèèide de kop om en vèègde mit de linkse z'n traonen af.... Ik hōb dudelik gezien, dat den alde vèèrman mit de kop schudde en de traonen in de oogen had. Aan den euverkant riepen ze nogmaols 'Adjuu, adjuu!' tot Renier Toon onder den erm nam. Ze kosten haost nie loope.

We keken heur nao zoover we koste; ze drèèide zich nog e paar maol om, winkden

ût de verte en verloren zich achter 't kreupelhout. Neurke en ikke zîn nog lang blieve bidde veur 't Christusbeeld onder de noteboom, maer 't mot wel 'n onaandachtig gebed gewèest zîn, wat den hemel nie verheurd hèet.

's Anderen daags bracht Schepers Jan ons de tiejing, dat Renier as vriewilliger geteikend had en bî dezelfde kompanie as Toon was ingedeeld. Verder heurde we niks meer, maandelank.

Eindelijk, op 't lest van Juli, kwam 'ne brief ût'n stad, die Wilna hiette. Ze schreve, dat ze duks groot gebrek en élend leje, maer dat ze altied bi-een waren en grooten troost aan mekare hadde. D'r was nog kans op vreje, maer 't most zich gauw decideere, anders trokke ze regelrecht Rusland binnen en op Moskou aan. Och erm! onder aan den brief had Toon nog mit zooveul koerasie geschreve: *Vivat Lempereur!*

Verder geen tiejing meer. De zomer ging om, 't wierd herfst, 't veld en de boome stonden kaal - geen tiejing.

In 't begin van October kwam de pastoor

ons vertelle, dat Napoleon binne Moskou getrokke was, en hoe de Russen heur eige stad in brand gestaoken hadde. Af en toe heurde we meer, dan van de pastoor, dan van de burgemeester, van allerlei gevechten en veldslèèg, wo de Fransen altied de victorie in behaolde; de burgemeester bracht soms de keizerlike bulletings mit en las ze ons veur. Dao stond soms wel in van doojen en gebletseerde, maer 't was toch altied winne, winne, winne, wat de Franse deje.

Neurke en ik, we hadden 't spinrad van de zolder gehaold en zaten in de lange winter-aovond bi-een en spraken alleen van heur en van die verre landen, waor niks as sneeuw en ies lag. Och, Meneer Amiel, as 'k 'et ow bekenne mot, en meuglik is 't wel zund' gewèèst dat mîn hart zoo dacht, maer 'k most nog meer dinken aan Renier as aan Toon. Ene keer zei Neurke: 'As ze allebeî nog maer lève.... dao most er ens ééne dood zîn...' Toen bin ik gans akelig geworde.... 'k wist nie, as ik most kieze, wie ikke zou laote terugkomme.

Korstmis ging veurbî en we vername nog altied niks.

Evel in de eerste daag van Januari kwam groot nieuws: in den negen en twintigsten bulleting had Napoleon eindelijk de waarheid motte bekenne; al z'n euverwinninge ware maer verzonnen gewèst, al z'n glorie was geloge. De groote armei was verslagen en Napoleon zelf heimelik nao Paries gevlucht. Noe, Meneer Amiel, ge zult dat zelvvers ook wel weten hoe 't dao hêet toegegaon, hoe ze van de Russen vervolgd zin en over de Berezina getrokken, en hoe d'r van viermaal honderdduzend man maer dertigduzend, krank of gebletseerd, zîn teruggekemme.

't Was op n'en Donderdag morgen - 'k was vroeg op en had de heele nacht nie geslaope. Later as gewoenlik kwam Neurke mit rood gekreten ooge. 'Regien,' zei ze, 'ons haop is veurbî, ze zîn dood, allebei dood, 'k heb ze van nacht zien liggen in de sneeuw!' 'Nee, neel' zei ikke, 'waorum zoude gij an droome geleuve, d'r is nog hoop!'

Och, Meneer Amiel, 't was bèter gewèst

as den droom van Neurke was útgekemme!

Regine zuchtte en zweeg eenige oogenblikken. Dan vervolgde zij:

In de naomiddag van dezelfde dag - de sneeuw lag e paar voet hoog en 'ne griesgrauwe nevel hing euver de èèrd' - dao stormt de burgemeester binne: straks ware twee Fransen in 't dörp gewèèst mit rooi epauletten en hoog bèremutsen op, en hadde de wèg gevraagd op Brussel en verder op Paries aan; ze hadde 'nen derde kameraod, die nie meer veurût kost, in de stad achtergelaote, maer die most wel hier ergens thûs heure, z'n naam was Mulders.

We vlogen allebei de deur ût, op de stad aan, nog gauwer as de wind. In den nevel koste we geen dertig passe veur ons ût zien. 'Wie van beije zou 't zîn?' snikte Neurke. 'As Toon maer niet dood is!' We liepe tot aan de noteboom, en den aovend begost te vallen. Op ens zien we wat zwarts in de verte aankomme.... Ene soldaot in ene breeije mantel mit 't gewèèr op de schouwer en 'n

groote bèremuts op. ‘Toon!’ riep Neurke. ‘Nee, Renier!’ antwoordde Renier, die alleen terugkwam. Hè drukte ons aan zîn hart, hè kusde ons allebei. ‘En Toon?’ vroege we allebei te geliek. Toen rolde de traonen euver Renier z'n gezicht, hè drèèide zich om en wees mit de hand wiede in de verte: ‘daor ginds, daor ginds, in sneeuw en ies, veur eeuwig!’

Weer zweeg Regine en was zichtbaar aangedaan. Dan ging ze kalmer voort:

Alzoo was Renier alleen teruggekeerd. Ik was diep bedroefd over Toon, en toch was er in mî'n hart e wonder gevoel, pront of 'k stolz was dat Renier d'r weer was, Hè was ook in den oorlog heel wat mans geworde; in z'n houding kost me altied de soldaot herkenne, hè was rap en gauw in alles wat hè dee, en z'n woord was kort as e commando. Ik voelde, da' 'k hem van dag tot dag liever had, en 'k werkte van de morge tot den aovend om hem wèèrdig te zîn.

Dèè zomer was de gelukkigste tied van m'n heele lève. 't Was of 'n werreld vol geluk en

zège veur mî'n lag, want 'k lèèfde in de euvertuging, dat Renier bald most kommen en zègge: 'Regien, noe höbbe we genog getreurd, laot ons noe dinken aan ons eige geluk!'

Later hōb 'k duk gedacht, dat de vervulling van m'n hoop ook onmeuglik was, want zóóveul geluk kost ummers op de werreld nie bestaon. Nee, Meneer Amiel, d'r is geen volkome geluk. Toen-al was mîn geluk gauw aan 't wankele.

Neurke was heuren Toon zoo gauw vergète. Ik wist wel, dat 'et niet diep bî heur zat,maer ze treurde toch nog korter as 'k gedacht had. Nao verloop van 'n half jaor sprak ze nooit meer van Toon, en 'k geleuf ook dat ze nie meer aan hem dacht. Dao zîn van zoo'n minse, Meneer Amiel, die nie veurût en nie achterût kieken en zonder groote vreugd en groot verdriet door 't lève gaon en 't aanneme zooas God 'et ons schinke wil.

Ook kwam 'et mî'n duk veur, dat Renier e geheim op z'n geweten had. As hê ons vertelde, hoe Toon door 'ne kogel getroffe wierd en hoe hê in z'nen erm gestorve was, dan

was 't of hê nie verder kost, of hê wat verzwiege wilde. Trof hê mî'n alleen, dan kost hê geen woord ûtbringe, dan sloeg hê de ooge neer en maakte zich weg. Maer ikke nam 'et anders op, ikke dacht: wat ow drukt, jong! is de liefde.

De zomer ging om, en de herfst ging om, en in de winteraovend zat Renier tusse Neurke en mî'n, maer - van liefde geen woord. Ik dacht: hê zal wachte tot den rouw van e jaor en zes wêken om is. 't Wierd veurjaor en Renier sprak nie, en 't was zelfs of Renier schouw veur mî'n geworden was, of hê mî'n ontweek en me nie meer dorst aankieke.

In 't begin van de zomer, op 'n Zondag naomiddag ware Renier en Neurke alleen thûs gebleven. Ik most geul¹⁾ zîn bî 't jongste kînd van mî'n nicht, kosters Katrien, dat dèè middag gedeupt wierd. D'r was iets wat mî'n jaagde, wat mî'n nao hûs dreef. Ik bedankte veur de koffie, kwam alzoo vroeger terug as me verwachte kost. Ik vond 't hûs lèèg - ook in de stal was niemand. In gedachte ging ik

1) Petetante.

den hof in. D'r stond aan 't end van den hof, onder e zomerhûske van rooi en witte boone, 'n bank mit den rug op 't hûs en 't ûtzicht op 'et veld aan. Dao zate Neurke en Renier naost mekaar, Renier mit den erm om heur midde geslage....

Meneer Amiel, toen was 't of iemand mî'n mit e mes door 't hart stak.... Sprêke kost ik nie, ook geen traone laote. Ik mot wel 'ne lichte schreeuw gegèven hōbbe, want Neurke en Renier spronge verschrikt op. 'Regien,' zei hē, 't is de leste wil van Toon, die we vervulle,' en hē sprak mit 'n stem as van iemand, die z'ne bittere nood klaagt. Èvel hē mot wel door m'n ooge tot in m'n ziel gelèzen hōbbe, want hē zei nog ens: 'Jao, Regien, daor ginds heb ik Toon motte belaove, dat ik Neurke zou trouwe: 'gij mot heur gelukkig make', was z'n leste woord; ik mot 't vervulle!.'

Toen was ik 'nen oogenblik kalm. Ik dee m'n best om te glimlache, pakde Neurke bî de hand en lei ze in de hand van Renier en sprak: 'Zît gelukkig!' Maer toen most

'k mî'n omdrèèie en nao de opkamer gaon.

Wat ik dao gelejen höb, kan 'k nooit of nimmer beschrieve. In éénen oogenblik was m'n heel lève vernietigd, was alle geluk op èerde mî'n ontnome.... Ik wierp mî'n op de kniën en raosde: 'O God, o God! waarom hebt ge mî'n geschape?'

'n Half jaor later wierd brulloft gevierd. Ik had er op aangedronge, dat ze zoo gauw as meuglik zouwe trouwe. 'K mocht geen van de twee in m'n hart beschuldige. Renier had mî'n immers nooit wat verspraoken, en ze volgden allebei de leste wil van Toon.

't Was in dien tied, Meneer Amiel, dat ow grootvader zaliger 'de Zonneblom' gekocht had. Ik vraogde hem om d'r hin te trekke, womit hè tevreje was. Hè kende mî'n immers, omda 'k ow grootelders jaorelank de boter had gebracht. Toen heb 'k Renier en Neurke op Larenhof gezet, tège maotige pacht, en bin as halferse¹⁾ nao de Zonneblom getogen aan den andere kant van de Maas, zes uur van hier.

1) Pachtsler.

Dao ginge vier jaor om eer 'k op Larenhof terugkwam. Neurke, die nooit geweten hèèt wat tusse Renier en mî'n bestaon had, kost mî'n wegblieve nie begriepen en liet mî'n bî elke gelègenheid verzûken om dao te komme - maer ik kost 'et nie van me verkriege. Ik had ook van verschillende kante geheard, dat 't heur slecht ging; in 't derde jaor betaalde ze de pacht maer half, in 't vierde in 't geheel nie. Maer ikke zweeg en dacht: laot ze mit rust, dat is de vrede veur ons allemaol. Ook geleufde 'k alle berichte nie, tot ik 'ne brief kreeg van meneer pastoor, dat ik most euverkomme. Toen bin ik d'r hingegaon om Sint Peter en Paul, 't eerst nao de pastoor. Dao vernam ik wat ikke duzendmaol gevreesd had; Renier en Neurke ware nie gelukkig. Neurke was geen vrouw veur Renier.

Op den hof zag 't desolaat ût; Neurke stond veur alle werk alleen; ze was mager en ziekelik, klaagde den heelen dag en had geenen troost en opbeuring, noch veur heur zelf, noch veur heure man; in de wieg lage twee erm wurmkjes, zî verwachtte het derde; ik kende mî'n

haost nie meer terug, zóó vûl en onderkomme was alles. Renier was den heelen dag het hûs út en was 'ne smokkeler geworde; dao was in dèèn tied veul geld te verdiene mit koffieboonen euver de Maas te bringe, wègens de Franse regie; maer zoo gewonne, zoo geronne - wat hè verdiende, bleef altemaal hangen in 't *Schippers Welvaren* bî Neel de Vèègtès.

Ik kan ow nie zègge, hoe zeer 'k Renier veranderd vond; z'n ooge stonde verwilderd in z'ne kop, en me kost zien, dat hè aan den drank was; 't was dezelfde mins nie meer. Toen 'k mit hem sprak en mit hem keef en hem op zîn plicht wees, liet hè zich willig leijen as e kînd; hè belafde mî'n alles en drong er maer alleen op aan, da 'k gauw zol terugkomme. Ik versprak het hem. Toen ik 's anderen daags most vertrekke, was hè verzwonde.

As ge wist, Meneer Amiel, hoeveel mî'n dat alles kostte! Waorum most 'et ook allemaal zoo komme? En dan - wat had ikke er aan kunne verandere? Ikke had toch nie aan Renier kunne zègge: 'ge kunt mit Neurke

nie gelukkig zîn'? En most de leste wil van Toon nie heilig zîn veur ons allemaol?

Ik most gauwer terugkommen as iemand gedacht had. Vier maond later was Neurke gelège¹⁾ van 'n jonge zoon, maer zi zelvvers had 'et haost mit den dood motte bekoope. Midden in de nacht had Renier Schepers Jan gestuurd om mî'n te haole.

Ik vond Neurke erg zwak, maer ik pasde heur op of 't mîn eige zuster gewèèst was, en binnen 'n wèèk of zes begost ze d'r weer lankzaam boven op te komme....

Wat toen gebeurde, is vreisselik.... Nooit hōb ik 't aan iemand kunne vertelle, en toch duzendmaol gedacht, dat er toch iemand 't geheim van mî lève wete most, alveur ik 't veur eeuwig mit in 't graf nam....

Renier had in de lesten tied, sinds ik dao gewèèst was, veul bèter opgepast en zich ook wat meer op den akker toegelegd. De pastoor meinde, dat alles nog wel te recht zou komme, maer ik had er geen hoop op. Toen Renier merkde, dat Neurke d'r weer van op

1) Bevallen.

kwam, wierd hèn somber en zwiegszaam, ging weer heele dage nao de Vèègtès en kwam weer dronke thûs, erger as ooit. Wèèt ge, Meneer Amiel, wat hem eigenlijk zoo bedorven had? Dat was den oorlog, die had hem tot alles in staot gemaakt.

Hèn had erger achterûtgeboerd as iemand wist en in 't geheim geld geleend van 'ne jud in de stad, tèngeen hoogen intrest. De jud wilde't geld terug hóbbe of hem alles laote verkoope. E paar maol had hèn gedreigd de smous te zulle doodschiete, en daobî most ik onwillekeurig aan Neurke dinke. Ik had 'n klein som bî-een gespaard - 't ging op de Zonneblom ook nie vlot in de eerste jaore -; ik gaf ze 'm om de jud tevreje te stellen op veurwaerde, dat hèn 't gewèèr weg zou doen. Hèn belafde 't mî'n en bracht 'et veurloopig nao de stal; in de stad wist hèn d'r wel 'ne koopman veur, hèn zou 't bî eerste gelègenheid mitnème.

Op de veuraovend van m'n vertrek, 't was den twee en twintigste November, euverkwam mî'n de gedachte, da 'k wel nooit meer op Larenhof zou terugkommen en hûs en erf veur

eeuwig most adjuu zègge. Renier was út en Neurke sliep gerust. Ik nam de lamp, ging door de keuke, keek de opkamer nog ens aan, wierp 'n oog in de melkkelder en wilde eindelijk ook den ouwe schimmel adjuu zègge... In de stal stond 't gewèèr van Renier in 'nen hoek. Toen 'k mî'n omdrèèide om weg te gaon, stond Renier veur mî'n. Dronke was hè nie, maer hè was vreisselik om aan te zien.

‘Regien,’ zei hè, ‘ge wilt morgen weg...’

‘Jao,’ zei ikke, ‘Neurke is weer bèter...’

Toen greep hè mî'n mit 'nen erm vast en keek mî'n weer aan mit diezelfde fonkelende oogen as in de nacht veur 't vertrek van Toon.

‘Regien, Regien!’ riep hè aan mî'n oor, ‘waorum hebde gij Neurke weer bèter gemaakt?’

Ik schrikde.

‘Maer zie ge dan nie,’ zoo ging hè veurt, ‘da' gij de schuld van alles bent, dat ikke nie lève kan zonder ow, en da 'k daerom zoo diep ongelukkig bin?’ En eer ik antwoorde kost, lag hè veur mî'n neer en sloeg z'n ermen om mî'n heen en riep:

‘Regien, Regien, ik zal alles veur ow doen, ik zal ow op m'n hande

dragen, ik zal alles doen om ow gelukkig te make, maer ge mot mî'n lief hōbbe, ge mot d'r mîn zîn!

‘Maer dat kan immers nie!’ zei ikke, terwiel ik hem terugstiet, ‘ge bent immers getrouwd, ge hōbt Neurke, ge hōbt ow kinder...’

‘Herinner me nie aan mîn ongeluk!’ antwoordde hē, ‘kom mit mî'n, nao 't ander end van de werreld!’

Hē greep mî'n aan en ik most mî'n verwère....

Toen kwam ik op ens op 'n gedachte, die ik meinde dat mî'n redde kost en ook hem.

‘Wat denkt ge wel,’ zei ik, ‘ik ow lief hōbbe! ik haat ow, ik veracht ow!’

‘Regien, Regien!’ antwoordde hē, ‘pas op, pas op!.... Mîn beslût is genomen en ge maakt mî'n raozend! Wilt ge de mîn worde, jao of nee?’

‘Nooit,’ riep ik ‘nooit!’

‘Dink aan den tied, da'ge mî'n ook hōbt lief gehad!’ zei hē.

‘Ikke hōb ow nooit lief gehad, ikke heb nooit wat veur ow gevoeld!’ schreeuwde ik.

‘Ge liegt, ge liegt!’

‘Ik zwèèr ow, da'ge mî'n nooit bezitte zult! Ikke trouw 'nen andere, die ikke lief hōb!’

Ikke loog 'et, maer ik zei 't om van hem af te komme.

‘Dan motte we sterve!’ riep hē, ‘eerst gij en dan ikke!’

En eer ik 't verhindere kost, greep hē 't gewèèr en lei op mî'n aan. 't Gewèèr ketsde.

Regine bedekte zich het gelaat met haar beide handen. Een rilling liep over al haar ledematen.

‘God! God! wat 'nen oogenblik!’ riep ze. Dan vervolgde zij:

Mit 'ne schrikkelijke vloek gooide hē 't gewèèr in den hoek en waggelde achterût, tège de muur aan. Dat ik den dood zoo naobî onder de oogen had gekeke, gaf mî'n 'n wonder kracht. Mit eene sprung was ik bî 't gewèèr en greep 'et. Toen voelde 'k mî'n bloed koken in m'n lichaam.

‘Moordeneer!’ riep ik, ‘moordeneer, woude gij mî'n doodschiete?’ En ik bleef dreigend veur hem staon.

‘Stil!’ zei h , en h  dazelde op z'n beene, ‘stil, Regien.... laot m n gaon - maer zeg m n nie meer, da' ge m n veracht...’

Toen schoof h  langs m n hin op de deur aan. Nog ens dr ide h  zich om: ‘Gij kunt m n nie lief h bbe, ik kan zonder ow nie l ven, adjuu Regien, tot in der eeuwigheid!’

‘Renier, Renier!’ riep ik hem nao, maer h  smakde de deur toe. De rukwind blies de lamp  t. In den donkere tastte ik nao de deur en vond ze eindelijk. Bête was alles stil, doodstil. Ik l sterde aan 't venster van Neurke -ze sliep gerust. Toen sloeg ik den rok om de kop en ging op de Maas aan. Ik zocht Renier. De nacht was donker, roepe dorst ik nie om niemand te wekke. Ik liep stroomop en stroomaf, maer vond hem nie. Hoe lang ik gezocht h b, weet ik nie, maer ik begon hoop te kriege, dat h  nao Neurke was teruggekeerd.... T ge de morge, toen ik terug wilde, vond ik hem.... Z'n liek hing aan 'ne wilgeboom.

Regine kon niet voortgaan, de tranen verstikten haar stem. Na eenige oogenblikken:

Ik ging op 'nen boomstronk staon, haolde 't mes út z'ne zak en sneed 'et liek af.... 't Was al koud en stief. Toen kost ikke niks meer van hem redde, Meneer Amiel, as z'n eer. Ennige passe verder lag z'ne boot... ik voer mit hem tot midden in de Maas, keek nog ens ze wèzen aan, dat ik zoozeer bemind had, en wierp 'em in 't water.... Noe was hè ten minste geene zelfmoordeneer, noe was hè toevallig verdronke, zoo as iedereen ook altied gemeind hèèt.... want het liek wierd drie en twintig dagen later bî Mook gevonde....

Weer zonk haar hoofd ter neder en zij vouwde de oude handen samen, zoodat ik een oogenblik niet wist of Reginé nadacht of bad. Dan sprak zij:

‘Jao, Meneer Amiel, Neurke is twee jaor nao Renier gestorve, de kinder zîn bî mî'n gebleven op Larenhof, dèè 'k had motte verkoopen om alle schulde te betale. Ook zî zîn mî'n alle drie veurgegaon in 't graf, maer zî hōbbe ten minste nooit gewete, dat heuren

ongelukkige vader zich zelf verdaon had'

..

Toen ik een paar jaren later op Larenhof terugkwam, was ook Regine de andere gevolgd.

Rooie-hannes.

Rooie-hannes.

Hannes was niet alleen rood, hij was ook scheef en kreupel; men had hem even goed ‘de pukkel’ of ‘de kromme’ kunnen noemen. Maar zijn haar was zoo rood, dat dit het eerst in 't oog viel. Trouwens, dat zijn bolvormige linkerschouder veel hoger dan zijn rechter was, zag men ook eerst als hij zich omdraaide, en dat de pees van zijn rechterbeen te kort was, als hij zich voortbewoog.

Hannes had glimmend, dik, donkerrood haar met gouden draden er tusschen. Op den sche-

del was het stroef en stoppelig, aan beide zijden van het gelaat hing het met een bles tot op de buitengewoon groote ooren en boven 't voorhoofd vormde het in stekelige, rondlopende borstels een tweede kruin. Ook zijn dikke wenkbrauwen, die in 't midden een pluimpje droegen, waren rood, doch iets lichter van kleur; 't was of het lage voorhoofd hier zijn schade wilde inhalen, door het vormen van twee verhevenheden met het doel om brauw en pluimpje des te beter te doen uitkomen. Ook het jukbeen pulde aan weerszijden boven de wang uit; in de diepe kassen tusschen deze vier knobbels lagen kleine, grijsblauwe varkensoogjes. Zijn neus was kort en breed, en zijn onderlip, in evenredigheid met de fijne bovenlip, veel te dik. Het geheel was met groote, hier en daar in elkander loopende sproeten bezet.

Hannes wist, dat hij leelijk, arm en gebrekkig - dus de minste man van het dorp was. Hij had het zoo vaak moeten hooren, hij had zich met het bewustzijn er van zoodanig vertrouwd gemaakt, dat hij er nooit meer om

dacht of - als hij er aan herinnerd werd -er niet meer om leed.

In school reeds wilde niemand naast hem zitten en was de laatste bank voor hem alleen geweest; op straat, als hij aan kwam hompelen, grepen de knapen - thans nog even als toen - hun knikkers op en gingen een eind verder spelen. Soms riep men hem achterna:

Rooie vos,
Den duvel is los,
Binjd 'em aan e keurdje,
Zit 'em e rood mutsken op
Dan is-t-er ei' soldeutje!

Eens, op een zonnigen Meimorgen, kwam Karlienke van den Kommies-Chef-van-dienst naast hem zitten op de laatste bank. Dat ze heimelijk tegen de andere meisjes meesmulde en in 't geniep de tong uitstak, zag hij niet -zoo bedeesd was hij - en het algemeen gelach, dat daarop ontstond, schreef hij toe aan het oplaten van een Meikever, uitgevoerd door Kaspar Karsten, bijgenaamd 'de goerzer,' omdat hij zoo ver kon gooien. Hannes bood onder de tafel, zonder dat iemand het merkte,

Karlienke een eindje griffel en een 'heiligske' aan, die zij gaarne aannam en wegstopte. Sinds dien dag kwam zij vaker naast hem zitten.

Dat Karlienke van den Chef was dan 'ekkers ouch zoo'n aardig dink van e mèèdje!' Er was iets bijzonders aan haar, iets wat andere kinderen van het dorp niet hadden. 'Men kan wel zien dat ze een stèèdsche en haar moeder een modemèèkster is' zeiden de buurvrouwen, als ze over straat ging. Met haar rijglaarsjes, witten boeselaar en lange haarvlecht was het of zij 'de joffer onder al de boerenwichten' was. Ja, vooral die haarvlecht, die dikke, donkere, lang afdalende, met een blauw zijden lintje saamgebonden vlecht, wekte zijn bewondering... Voor haar groote, zwarte oogen was hij -bang was het woord niet, maar toch haast bang; hij had er eens een geheelen nacht zoo akelig van gedroomd.

Hannes voelde diep hoe oneindig veel minder hij dan Karlienke was - want zij was de eerste onder de meisjes, zooals Kaspar Karsten de eerste onder de jongens was. Niet alleen in 't 'goerzen' was deze de baas - zijn steen

trof den vogel op den hoogsten tak, zijn leitje 'tjirvelde' wel twintig maal op den vlakken waterspiegel der Maas - ook in 't loopen en 't springen overtrof hij alle anderen. Wat hij voorsloeg werd gespeeld - jam-jam met den hoepel, flitseboer, ketting of generaal - altemaal spelen, waaraan Hannes niet kon meedoen. Kaspar kon nog meer, namelijk preeken als mijnheer kapelaan en zingen als mijnheer pastoor, waarbij hij zich den neus dicht hield, om de krakende stem van den ouden herder juist weer te geven. Hij durfde alles. In den winter stal hij de appelen, die zijn moeder op den zolder bewaarde, in den zomer baadde hij geheel naakt in de Maas. Het een en 't ander was zware zonde, het tweede nog wel meer dan 't eerste, maar alle kinderen bewonderden hem en hadden in hun hart veel ontzach voor hem.

Toen de oude pastoor dood was en zijn opvolger plechtig werd 'ingehaald,' gebeurde er iets, dat het geheele gemoed van Hannes in opstand bracht. Hij was in school de eerste, hij kon versjes opzeggen zoo goed als de beste,

en toch was het Kaspar, die de uitverkorene was, om als herdertje met herderstaf en ronden hoed in den optocht aan het hoofd der kinderen te gaan - naast Karlienke, die als herderin het lam droeg, dat men den nieuwen herder zou aanbieden.

Had Kaspar dat voorrecht verdiend aan den ouden pastoor, wien hij door den neus nazong? Zou Kaspar later den nieuwen pastoor ook nadoen, voor wien hij thans de aanspraak hield? Er was in het hart van Hannes iets, dat luid van onrecht sprak. Toen be kroop hem de lust om alle streken van Kaspar aan den meester te verklikken.... Doch plotseling liep hij hard weg en rustte niet eerder, tot hij aan het dennenboschje buiten het dorp gekomen was. Hier ging hij zitten en toen, te midden van het feest, dat in de verte joelde, kwam het hem voor, of hij Judas onder de twaalf apostelen was.

Toen hij daar zoo zat, kwam Gekke-Manes langs den weg.

- 'Erm jungske,' sprak hij, 'konne-ze dichweer neet laote mitdoon?... Konne-ze dich weer neet d'r bî gebroeke? Most er dich maer

nîks van aantrèkke, anders zols-te nog veul te doon höbben in dî lève.... 'n Pees te kort, 'ne knaok te lank - ôs-leeven-Heer hêèt dich dan ouch al aardig oetgestreke.... 't Is alweer: e kôrrelke te veul of e kôrrelke te weinig... Maer gedöld, gedöld!....' allemaol achter de kirk op de kirkhaof....'

Hannes had hem niet begrepen en was hard weggelopen.

Toen hij de school verliet, gevoelde hij eerst recht, hoeveel minder hij was; thans deed zich ook het onderscheid van stand gelden. Karlienke bleef thuis bij haar moeder om haar in 't 'mode maken' behulpzaam te zijn; Kaspar ging naar de stad om in 't Collegie Fransch en Duitsch te leeren en Hannes kwam als boerenknecht bij pachter Janssen. Hier moest hij in den beginne alle grof werk verrichten. Hoe gaarne was hij ook naar 't Collegie gegaan, hij, die in school toch altijd vóór Kaspar had gezeten! Maar zijn vader, die slechts een arme daglooner was, bezat ook, als de ouders van Kaspar, geen groote herberg aan de Maas, waar alle schippers aanlegden en waar met kermis

acht dagen lang 'spel en dans' gehouden werd!

Maar Hannes zweeg en werkte wat hij kon. In de herberg kwam hij zelden en dronk er nooit meer dan een enkel glas bier. Hij spaarde het weinige, dat hij verdiende. Voor wien, wist hij niet - want ouders of broers en zusters had hij niet meer. Zijn gelukkigste dag was die, waarop hij Karlienke ontmoette, ofschoon ze nooit anders dan kortaf 'dag Hannes' zei. Als de pastoor preekte van Maria, die met het kindje Jezus op een ezel naar Egypte vluchtte, of van de Heilige Elisabeth, wier aalmoezen zich in hare handen in welriekende bloemen veranderden, dan zag hij steeds in zijn verbeelding Karlienke als Maria, als Elisabeth - maar Jozef, die naast Maria voortstapte, had de gestalte en de gelaatstrekken van Kaspar Karsten, en de arme, die voor Elizabeth nederknielde en bloemen en gaven ontving, was weder Kaspar Karsten.

Hoe Kaspar Karsten ook alle blikken tot zich trok, als hij tweemaal in 't jaar de vakantie in 't dorp kwam doorbrengen! Hoe stieten de

boerenjongens elkander aan en hoe bloosden de meisjes als hij Zondags, heel op z'n stèedsch gekleed, uit de kerk kwam en op de marktplaats een lucifersdoosje te voorschijn haalde om een sigaar op te steken, terwijl de boeren hun pijp aan de tondeldoos hielden. Maar Kaspar bekeek niemand en had alleen een groet voor hen, die hem het eerst groetten. Slechts Karlienke bloosde niet en durfde hem vrij in 't oog zien en hem lachend een goeden morgen bieden.

Zoo gingen een paar jaren voorbij, toen Kaspar, heel onverwachts, midden in 't schooljaar, voor goed in het dorp terugkeerde. Men fluisterde, dat hij van 't Collegie was weggejaagd, maar niemand wist hoe de vork eigenlijk in den steel zat. Hij werd bij zijn neef, den secretaris, tevens ontvanger, op de secretarie geplaatst en was in den beginne zeer stil en teruggetrokken. Nauwelijks echter was een half jaar om, of het dorp had een ander aanzien gekregen. 't Heele jonge volk hing om Kasper 'as klet aanein'¹⁾. Elke Zondag bracht

1) Als klis aan elkander.

nieuwe pret, elken avond was er ‘kompenie’ in de herberg. Men maakte gezamenlijk uitstapjes naar de naburige dorpen, waarbij niet zelden een kloppartij geleverd werd, men hield met Vastenavond, zeer tegen den wil van mijnheer pastoor, een gemaskerden optocht, men sprak van comediespelen en de deel in ‘den Anker’ was te klein, als er bij feestelijke gelegenheden gedanst werd.

- ‘Da's 't jonk blood!’ antwoordde Gekke-Manes, die in een hoek stond toe te zien, aan eenige snaken, die hem vroegen, wat hij er van zegde. ‘Loupen en springen om 't k rrelke, dat er te veul of te weinig is.... Komme later toch allemaol samen achter de kirk....’

Ha! dan had men Kaspar moeten zien, als hij met den arm in de rechter zij tegenover Karlienke den ‘Schasse-le-wiet’ danste, maar ook, hoe haar glimlach hem aanwakkerde en hoe zij in zijn armen viel als het daarna met sneller pas in de rondte ging!

- ‘Dao zuus-te¹⁾ nog ens e jonk paar!’ zeiden de mannen, en de vrouwen fluisterden

1) Zie-je.

elkander toe, dat er met dat 'mode maken' toch heel wat te verdienen moest zijn, waar zou 'dat kweggelke van e mèèdje' anders telkens aan die kostbare nieuwe fraaiigheden komen? Bij zulke gelegenheden hadden de muzikanten steeds 'vrij bier' van Kaspar en 't was zelfs eens gebeurd, dat hij hun voor een extradans twee Pruisische rijksdaalders had toegeworpen. Niemand kwam het in 't hoofd naar de eer te dingen Karlienke thuis te brengen, wien anders dan Kaspar kon zulks toekomen?

Toen Kaspar twintig jaar was, verdween hij even plotseling als hij in 't dorp was teruggekeerd. 't Was een publiek geheim, dat er een aanzienlijk te kort in de kas van den gemeenteontvanger werd bevonden, dat Kaspar de dief was en dat hij dienst had genomen 'onder 't volk.' De burgemeester had de zaak gesust ter wille van den secretaris en om geen grooter opzien in de gemeente te verwekken.

Leedvermaak was het niet, wat Rooie-Hannes gevoelde, die toch elke pret en elk feest met leede oogen had aangezien. Maar een innig genot, een opbeurende trots overstelpte

hem bij de gedachte, dat hij ten minste geen dief was, zooals de goerzer. Toen hij den volgenden Zondag Karlienke ontmoette en hij haar vriendelijker dan ooit trachtte te groeten, kwam er een glimlach op zijn gelaat, zonder dat hij het wist.... Karlienke boog het hoofd, bewoog slechts even de lippen ten antwoord en bloosde hevig. Hannes begreep er niets van. Moest Karlienke niet blij wezen, even als hij zelve, dat de misdaad ontdekt werd en de dief het dorp verlaten had?

Vier jaren kwamen en gingen zonder dat men iets van Kaspar vernam en 't dorp was al lang weer in zijn oude rust teruggekeerd, toen er op eens groot nieuws was. Karlienke ging trouwen met Schepen Lamers.

Schepen Lamers was een goede veertiger en algemeen bekend onder den naam van 'de filosoof,' zooals Kaspar Karsten hem eens in een vroolijke bui gedoopt had. Hij was een lang, mager man en gold voor een der rijksten en aanzienlijksten uit den geheelen omtrek. Hij droeg een lange jas, opstaande boordjes met spitse punten en een duffelsche pet met oorlappen,

die echter steeds opgeslagen en van voren met een paar kwastjes saamgebonden bleven. Boven zijn fijnen neus stonden een paar bewegelijke oogen en een glimlach van zelfvoldoening lag op zijn fijne lippen. Zooals iedereen wist, was hij de man, die niet alleen in den Gemeenteraad maar ook in zijn eigen gedoe op de dubbeltjes paste en elk lapje gronds, dat geveild werd, bij Lamershof voegde.

Men was er niet over uitgepraat. De meesten lachten er om, eenigen spraken er schande van.

- 'E k rrelke te veul en e k rrelke te weinig' meende Gekke-Manes; 't zit 'em hie in de jaore. W t kan 't make, den eine get¹⁾ vreuger achter de kirk, den andere get later, veer²⁾ zolle d'r allemaal w l komme.'

Wie niets zei, was Hannes. Wat had hij ook te zeggen? Was het niet sinds het begin der wereld zoo geweest, dat de besten bij de besten behoorden?... Karlienke zonder geld stond toch nog veel hooger dan Schepen Lamers met al zijn bezittingen. En hoe kon hij beoordeelen

1) Iets.

2) Wij.

wat er zoo ver boven hem gebeurde en omging? En verder dacht hij niets meer, dan dat Karlienke thans rijk, ‘zoo riek as water deep’ zou zijn, en in zijn verbeelding zag hij haar, zoo schoon als een heilige, huishouden en heerschen, glansen en schitteren op Lamershof... En de Schepen zou nog eens zoo trotsch worden en aan iedereen vragen: ‘Wât zèès-te¹⁾ noe van Lamershaof, wa-bleef?’ en toch nog niet half begrijpen, welken schat hij in haar was rijker geworden....

En als hij zóó ver dacht, dan voelde Hannes dat hij de tranen in de keel had.

Bij 't huwelijk van den Schepen gebeurde er iets, dat Hannes tot andere gedachten bracht en hem met bezorgdheid over de toekomst van Karlienke vervulde.

De ongehuwde mannen van het dorp hadden, zooals gebruikelijk, gerecht gehouden over den bruidegom en het door hem te geven ‘foe-bier’ bepaald op vijftien tonnen. Niemand was van oordeel, dat het voor den rijkste der gemeente te veel was. Maar de filosoof verzette

1) Zeg-je.

zich, beweerde dat de aanslag veel te hoog was en zwoer bij hoog en bij laag, dat hij geen liter meer dan tien tonnen zou betalen. Zoo zou men hem niet bij den neus vatten! Het jonge volk dreigde met de grootste schande, die men hem kon aandoen, met afgraving van zijn erf. Toen werd de Schepen boos en maakte er een eerezaak van, zich niet te laten bedotten. De ouderen stelden een vergelijk voor, waarbij twaalf tonnen bedongen werden, maar ook dat wees Lamers spottend van de hand.

Dientengevolge was 't bij den optocht van den huwelijksstoet naar de kerk zoo stil als bij een begrafenis. Geen enkel geweer- of pistoolschot werd er gelost, geen bruidjes strooiden bloemen en goudpapier voor het bruidspaar, hier en daar hoorde men soms vrij luid de woorden: 'gierebast', 'erwtepitser', en 'duitfoekser'. Erger was het, toen de jonggetrouwen van hun bruidsreis terugkeerden. Geen foe-bier, maar ook geen eerewacht voor den Schepen, geen eereboog voor Lamershof, geen der ingezetenen om hem te ontvangen. Tegen middernacht echter was jong en oud met spade en houweel om de

woning van den ‘erwtepitser’ verzameld. Onder menigvuldige kwinkslagen, afgewisseld door allerlei kreten en uitingen van hoon en smaad, groef men een greppel om Lamershof, ten teeken dat de bewoner was uitgestooten uit alle gemeenschap.

Plotseling weerklonk de zware stem van Gekke-Manes.

- ‘Wât zal uch det noe allemaol bate?’ riep hij. ‘Al graaft geer ouch tot euvermorge, 't ware kôrrelke vinjdt geer toch neet! Kost geer nog ein greppel grave tusse de Schèpen en zîn vrouw, à-la-beneur!.... Maer euver drie maonjd is alles vergète, en euver twee jaor keest geer hem toch weer in de gemeinteraod! Hadt geer de teen tonne genaome, dan hadt geer allewieles foe-beer.... noe höbt geer nîks as den èrbeid op de koup toe! Graaft leever zî grâf achter de kirk, dao komme veer toch allemaol bi-ein!’

De boeren lachten. Eenigen hielden op met graven en verklaarden, dat de Gek eigenlijk gelijk had. Maar de jongeren riepen:

-‘Nîks d'r van!.... âfgrave!.... Weg mit den duitfoekser!’

Dat Manes niet gek was, wist het heele dorp wel, wist iedereen, uren in den omtrek, zoover hij handel dreef. ‘Hè hèt ze wâl alle vijf’ werd vaak van hem gezegd, terwijl men met den vinger tegen het voorhoofd tikte, ‘maer ze staon neet op éin rie’¹⁾. Hij had werkelijk iets abnormaals, iets eigenaardigs.

Manes had in zijn jeugd op een beurs voor geestelijke gestudeerd, doch werd na bijna vier jaren in het Klein-Seminarie te hebben doorgebracht, teruggezonden met een brief aan mijnheer pastoor.

- ‘Minus habens inventus est, dao zit geine kop op’ zeide deze tot den secretaris, hetgeen de secretaris op zijn beurt weer aan de goe gemeente vertolkte: ‘hè is te licht bevonje aan de stert.’

De waarheid was, dat Manes met een zeer alledaagsch verstand en een bijzonder sterk lichaam ter wereld was gekomen. De goede evenredigheid tusschen geest en stof had bij hem steeds ontbroken. In het Seminarie had hij zijn hoofd zoodanig ingespannen, dat hij er

1) Rij.

ziek van geworden was. Zijn krachtige natuur had echter spoedig de overhand gekregen en zijn lichaam in herkulische kracht doen toenemen, doch ten koste van zijn verstandelijke vermogens, die van lieverlede in veerkracht afnamen en zwakker werden. Nu en dan slechts, als hij onder 't spreken in vuur geraakte, was het, of de beste dagen zijner studiejaren voor een oogenblik terugkeerden en hij, als toenmaals, zich oefende in welsprekendheid.

Thans woonde hij aan het einde van het dorp in een armzalige hut met een kleinen tuin er achter, dien hij zelve bebouwde. Elken dag, na verrichten arbeid, trok hij met een grooten zak, waarin gewoonlijk een paar stukken linnen staken, van dorp tot dorp, tot zelfs naar de stad om zijn waar te verkoopen of tegen andere waren in te ruilen, die hij dan weer elders aanbood. Van elk loopend artikel wist hij de waarde; wat hij niet kende, versmaadde hij systematisch. Hij sprak steeds met den meesten ernst en nooit kwam er een glimlach op zijn lippen. Iets vernietigen of beschadigen hield hij voor zonde, daarom liet hij zijn bruinen baard

groeien tot over de borst en was hem elk onrecht, anderen gedaan, de grootste gruwel. Eigenlijk waren het dan ook maar een paar punten, waarover hij aan 't malen was geraakt, een paar eigenaardige begrippen, die onveranderlijk bij hem terugkeerden en waarop hij een geheel filosofisch systeem - treurig overblijfsel zijner mislukte studiën - gebouwd had.

- 'Wât zal 't noe allemaol bate?' herhaalde Manes tegen Rooie-Hannes, die bij 't naar huis gaan naast hem liep. 'Zuus-te wâl, jungske' - hij noemde iedereen, die jonger was dan hij, 'jungske' - 'de waereld is onvolmaakt, dao is örges e fetske¹⁾ te veul of te weinig. Meugelik is 't maer zoo'n heel klein staofvèzelke, as veer zeen dansen in 'ne zonnestraol. Dat mot God den Heer wâl vergèten hōbbe te maken of te veul geschapen hōbbe.'

En Manes geraakte in vuur.

- 'Is 't e zanjdkkeurke²⁾ van den hoogste berg' ging hij voort, 'of 'n dröppelken in de zee, is 't 'ne spangekop³⁾ zilver van de maon

- 1) Ergens een greintje.
- 2) Zandkorreltje.
- 3) Speldeknoop.

of e vunkske leecht van de zon, is 't 'n honderddoezend-millioenste deil van de locht tussen hemel en èèrd, neemand wèt 'et! Is 't 'n inkel wurmpke, 't blèèdjen aan 'n plant, 'n ster aan den hemel, is 't ein tweede zon of ein tweede zee, wèè kan 't zègge?....
Maer get is-t-er te veul of te weinig, jungske! Ontbrikt 'et kòrrelke - dan is 't ein eeuwig zeuke; is 'et te veul - dan is 't einen eeuwigen oorlog om 't te verneetigen en te verdelge. Van dao det alles aan 't schödde en in bewèging is geraakt. Daarom wervelt de winjd, daarom schuve de wolken euverein, daarom verdringe zich de plante, daarom vermaorde de deere zich onderein. Daarom knaagt de Maas aan 't schoor,¹⁾ daarom spieje de berg vuur, daarom davert döks de èèrd. En wât de elemente verplaatsen of verneele, - det mot de mîns herstellen. Daarom mot hè wirken en slave, nuuw mînse veurtbringe, zich zelf vertèren en sterve. Ein eeuwig kommen en vergaon. Noe de mîns wèt, det den dood 'em wacht, wilt hè geneete van 't lève. Van dao alle onrecht, alle kwaod! E bèter

1) Oever.

stökske brood, e fetske meer zin as 'n ander, drie tonne foe-beer meer of minder, - eine continueele stried, e vechte zonder rust of doer, en nooit genug höbbe, nooit bereike wât me verlangt, 'n eeuwig jagen as de winjd, as den dröppel rège, deè weer verdampt, as 't vuur, dat zich zelf vertèert!... En waarom det alles, jungske? Wèè zal 't körrelke vinje? Wie zal hè 't verneelen as 't te veul is, van welke stof zal hè 't maken as 't ontbrikt? Wèt 'et de pastoor of de burgemeister?.... Zolle veer¹⁾ 't weten as veer allemaol nèven ein op de kirkhaof ligge?....'

Maar Hannes hoorde niet wat Manes sprak. Hij dacht aan een ander woord, dat de Gek straks gesproken had. Voor hem behoefde er geen klove meer gegraven te worden tusschen den Schepen en zijn vrouw, die klove was er, moest er zijn na 't gebeurde van heden avond. Hij doorgrondde, hoe ongelukkig Karlienke moest worden met den gierebast.

Eenigen tijd later, op een Zondag avond in den oogsttijd, zei iemand in de herberg:

1) Wij.

- 'De filosoof zeukt nog e paar knechte, maer kan d'r gein kriege.'

- 'Wèè wilt ouch bi dèen erwtepitser deene?' antwoordde een ander.

Des anderen daags zei Hannes pachter Janssen den dienst op en verhuurde zich op Lamershof. De Schepen had hem drie pattakons¹⁾ minder geboden, maar Hannes had aangenomen, zonder aanmerking er op te maken; hij had alleen gezegd: als het dan maar niet alleen voor den oogsttijd, doch voor langen duur, voor altijd was. Met Sint Remijs²⁾ trad hij in zijn nieuwen dienst.

Stiller en vlijtiger knecht was er nooit op Lamershof geweest. Hannes gevoelde in zijn binnenst een groote, zalige tevredenheid, die hij vroeger nooit gekend had. Hij was thans waar hij wezen moest en verheugde zich innig, evenals de waakhond, die blij is dat hij thuis komt en vroolijk om de woning en over het erf loopt.

Gewoonlijk zag hij 'de vrouw' tweemaal

1) Spaansche munt, f 2.50.

2) Sint Remigius, 1 October.

daags, eens bij 't middagmaal in de keuken, als zij 't eten opschepte en voor de dienstboden plaatste, en eens tegen den avond als hij van den arbeid terugkeerde en zij, gewoonlijk alleen, de ronde in de stallen deed. Slechts zelden ontmoetten hun blikken elkander. Toch was zij steeds vriendelijk tegen hem. Soms meende hij iets anders dan vroeger, iets droevigs in haar stem te hooren, als zij, in 't voorbijgaan, 'dag Hannes' zei; soms ook kwam het hem voor, dat zijn portie eten, zijn stuk vleesch grooter en beter was, dan dat der anderen; maar dat alles behoorde tot de zeldzaamheden.

Toen Hannes als ondergeschikte den Schepen van naderbij leerde kennen, vond hij hem nog barscher en gieriger dan hij vroeger had kunnen vermoeden. Met zijn korte Deutsche pijp in den mond, was de baas overal tegenwoordig waar er handen aan 't werk waren, raasde en schold onophoudelijk, leende de hand waar 't noodig was, ook bij den grofsten arbeid, en zorgde van den morgen tot den avond, dat er hoegenaamd niets verloren ging.

Kalm en onvermoeid was 'de vrouw' den geheelen dag bezig. Zij was stil van aard, zacht en voorkomend tegen iedereen. Niemand ontging het, dat zij steeds op alles bedacht was om aan den geringsten wensch van den Schepen te voldoen, maar een woord van liefde, een uitdrukking van teederheid tusschen haar en hem ontdekte Hannes nooit. Zij verrichtte alles met een zekere onderworpenheid, alsof zij niet de meesteres, maar de eerste dienstmaagd was. Tevens lag er in haar een waardigheid, een ingetogenheid, die haar als met een waas van kuischheid omgaf. Zoo scheen zij in werkelijkheid de heilige, die hij zich, in zijn droomen, steeds had voorgesteld.

Eentonig was het leven op Lamershof en langzaam verging de tijd. De Zondag, als alles rustte, was de treurigste dag der geheele week. Des morgens begaf zich al het volk, behalve de knecht, wiens beurt het was om thuis te blijven, ter Hoogmis. Des middags ging ieder zijns weegs, de Schepen naar 'den Anker' waar hij met den burgemeester en een paar andere van de voornaamste ingezetenen kaart

speelde. Gewoonlijk zat dan de vrouw alleen op de opkamer. Kinderen had zij niet.

Op zekeren dag, dat Hannes zich op de binnenplaats bevond, hoorde hij in de keuken zijn meester harder dan gewoonlijk razen en schelden. Een vrouwenstem verzette zich en de toorn van den Schepen klom bij ieder woord. Hannes meende de stem van Karlienke te herkennen. Met één zet was hij binnen. Toen hij echter zijn meester in twist vond met de nieuwe koemeid, stotterde Hannes eenige verontschuldigende woorden en verwijderde zich even spoedig als hij gekomen was.

In het derde jaar van Hannes' verblijf op Lamershof kwam er een groote ommekeer in de levenswijze van den filosoof. Hij ging bijna elken avond uit en kwam soms laat, zeer laat in den nacht thuis. Weldra was het geen geheim meer, dat de Schepen zijn tijd in 'den Anker' doorbracht en dat er gespeeld werd, gansche nachten gespeeld om grof geld. De baron, die 't kasteeltje weer was komen bewonen, had een nieuw spel, een soort van 'hoogjassen' meegebracht uit de stad, waarbij

eenige kaarten ongezien op den stok bleven en waarmede veel geld gewonnen en verloren werd. In den beginne had Lamers avonden achter elkander gewonnen en de baron had geschud van 't lachen.

Op een avond, dat de dienstboden in de keuken reeds om de groote tafel zaten en de vrouw het eten opschepte, sprak een der knechts, die over dag met graan naar den molen was geweest:

- 'Van morgen is Kaspar Karsten ouch terökgekomme.'

Niemand beantwoordde dit gezegde, omdat allen het hoofd omdraiden op het geraas van het groote blikken potdeksel, dat 'de vrouw' uit de hand viel.

Een oogwenk later ging de verteller voort:

- 'Ze höbben hem in Atchîn in zîne vlerk geschaote, zag-hè¹⁾. Hè zuut²⁾ er anders good oet.

Wat er verder gezegd werd, hoe allen nieuwsgierig waren wat 'de goerzer' thans ging be-

1) Zei hij.

2) Ziet.

ginnen, die wel te veel zou hebben om te sterven en te weinig om te leven, en hoe een paar oude knechts meenden, dat hij beter in Atjeh gebleven ware dan hier weer het heele dorp in rep en roer te brengen, daarvan hoorde Karlienke niets, die met opscheppen gedaan had en juist heenging.

In den daarop volgenden nacht kon Rooie-Hannes niet slapen. Hij dobberde steeds tusschen droomen en waken. Eens was hij op het punt om op te staan, omdat hij meende, dat hij de voordeur had hooren opengaan. Toen hem echter inviel, dat het de Schepen wel zou wezen, die laat thuis kwam, dommelde hij weer in.

In de eerste dagen na zijne aankomst bracht Kaspar Karsten een bezoek aan alle oude vrienden en bekenden. Den tweeden dag kwam hij op Lamershof. De Schepen gaf hem de hand en kon een spottend lachje niet onderdrukken, toen hij hem in militaire houding voor zich zag staan. Minder aangenaam was het den bezitter van Lamershof, dat Kaspar hem thans met ‘neef’ aansprak. Hij had er nooit om gedacht,

dat de oude deugniet nog een verre bloedverwant van 'Karlien' was. Kaspar zag er werkelijk goed uit. Een dikke knevel, iets martiaals in gang en houding, in taal en gebaren had hem geheel en al veranderd. Hij praatte half Hollandsch en half Limburgsch en er lag iets over zijn geheele wezen, dat hem van alle andere dorpelingen onderscheidde. 'Hij kwam maar eens zien,' zei hij, 'hoe 't in 't ouwe nest nog uitzag.... Als 't hem niet beviel, ging hij maar weer bij den troep, mogelijk wel terug naar 't land der negers en der negerinnetjes; hij kon elk uur van den dag als schrijver weer in dienst treden... Er was gebrek aan onderofficieren bij de administratie...' Tevens beval hij zich bij den Schepen aan, als er een paardenknecht mocht ontbreken, 'hij had bij de cavallerie gediend en kende de zweep,' ook alle ander voermanswerk wilde hij gaarne op Lamershof verrichten.

Weldra echter sprak Kaspar niet meer van vertrekken. Hij bleef maanden en maanden, at en dronk bij zijn oude moeder in 'den Anker' en voerde niets uit. Een enkele maal zag men

hem naast den vrachtwagen of met den schimmel naar ‘den drenk’ gaan, maar werken deed hij niet. In 't dorp vertoonde hij zich alleen als er iets te doen, bij voorbeeld als er paardenmarkt was, en hij de vreemde kooplieden kon behulpzaam zijn; wie hem spreken wilde moest naar ‘den Anker’ gaan, waar hij rookend of slapend den geheelen dag in den donkersten hoek der gelagkamer doorbracht.

Waarom zou Kaspar ook werken? Steeds had hij geld genoeg en als van zelve was hij spoedig al beter en beter in de kleeren gekomen. Er ging bijna geen Zondag om, of hij pronkte met een nieuwen halsdoek, een nieuwe pijp of een andere snuisterij, als het niet een nieuwe broek of een nieuw vest was.

Als iemand tegen hem zei:

- ‘Du most er toch wâl werm inzitte, Kaspar!’ dan antwoordde hij:
- ‘Bi 't volk is meer geljd te verdeenen as eine wèt.’

En als iemand vleiend plaagde:

- ‘Kèrel, kèrel! wie kums-te d'r aan?’ dan lachte hij en vraagde:

- 'Wie kumt den duvel aan ein zeel?'

Maar hoe hij er aan kwam, wist niemand.

Om de maand of om de zes weken kwam hij even op Lamershof om 'neef en nicht' te bezoeken, maar 'neef' vermeed hij zooveel mogelijk. Tegen de vrouw zei hij nooit anders dan 'nicht', bleef bij den haard staan, had geen tijd om plaats te nemen, stopte een pijp en vertelde het een of ander nieuws uit het dorp of, als hij bijzonder goed geluimd was, een heldendaad uit zijn soldatenleven. De vrouw deed dan juist of hij er niet was, werkte vlijtig voort en groette kortaf met 'dag Kaspar' als hij wegging.

Intusschen ging alles op Lamershof zijn ouden gang, en als Hannes soms des nachts de voordeur hoorde kraken, dacht hij, dat de Schepen weer laat thuis kwam....

Eens, op een Zondag, dat de beurt om thuis te blijven aan Rooie-Hannes was, vond hij de vrouw, die anders gewoonlijk op de opkamer vertoefde, in de keuken. Zij zat geheel alleen aan de groote tafel, hield het gelaat in haar beide handen verborgen en weende.

Er vergingen eenige oogenblikken eer Hannes zijn gedachten verzameld had. Daarna sprak hij langzaam en zachtjes:

- 'wât is uch?'

Hannes rilde van schrik, toen hij haar het woord had toegevoegd. 't Was langen tijd geleden, sinds hij zulks gewaagd had.

- 'Ich hõb verdreet.... veul verdreet, Hannes!'

Zij zei 'Hannes' tegen hem.... op vertrouwelijken toon.... en klaagde hem dat zij leed...

Hannes zag haar aan, doch zij hield het hoofd steeds in hare handen verborgen en snikte thans Luid.

Hannes kon niet spreken. Krampachtig bewogen zich zijne lippen.

- 'Wât is er dan?' vroeg hij eindelijk.

Luidersnikte Karlien, doch antwoordde niet.

Er verliepen weer eenige oogenblikken.

- 'Kan ich uch helpe?' sprak Hannes heel zacht.

Haar hoofd schudde 'neen', terwijl zij hem door haar tranen een dankbaren blik toewierp.

- 'Kont geer 't mich dan ouch niet zègge?'

vroeg hij thans op een toon, alsof de heele meewarigheid zijner ziel zich daarin uitstortte.

- 'Och Hannes.... ich kan neet meer ronjtkomme.... De Schèpe weigert mich 'et neudige.... Van wèèk tot wèèk gift hè mich minder veur de hoeshalding en zèèt dat veer achteroet gaon.... Ich kan neet meer betale... ich hōb geine cent in mî bezit....'

Een wonderbare uitdrukking kwam op het gelaat van den Rooie. Het teekende diep medelijden en toch was het een oogenblik of het van opgetogenheid schitterde. Dan antwoordde hij kalm:

- 't Is waor.... veer hōbbe twee jaor achterein 'ne schlechten ougst gehad....'

Zij knikte.

- 'Mot geer geljd hōbbe....?'

- 'Jao' knikte zij.

Nogmaals wierp Hannes een langen, smartelijken blik op het vrouwelijk wezen, dat daar voor hem in luide tranen haar leed klaagde. Dan verliet hij de keuken zonder een woord te uiten en kwam een paar minuten later terug.

- 'Hie zin zestig gulje.' En hij legde

een linnen zakje voor haar op de tafel.

Met een krachtige beweging van den rechterarm schoof zij het geld van zich af.

- 'Nèè.... nèè....' nokte zij, 't kan toch neet bate, Hannes!'

Met de beweging van haar arm, terwijl Hannes nog vlak voor haar stond, was haar hoofdhaar, dat saamgewonden was, los gegaan en daalde in een lange zwarte vlecht over haar rug. Zij scheen het niet te merken en viel met het hoofd op de tafel.

Hannes beefde aan alle ledematen. Bij het zien dier vlecht doorleefde hij in een oogwenk hun beider jeugd. Hij zag het schoone, lachende Karlienke van vroeger naast de schoone vrouw van thans, die weenend, van verdriet overstelpt voor hem lag. Hij stond als aan den grond gekluisterd.

- 'Toch wâl.... toch wâl....' hijgde hij, 'nèèmt 'et maer... toe, nèèmt 'et maer... ich gèèf 't uch zoo gèèr, van ganser herte gèèr.... en geer kont 't mich later ouch weer terökgève... ich hōb 't sinds lang gespaard... maer wât zal ich d'r mit doen....?'

En al pratend, zonder juist te bedenken wat hij sprak, schoof hij haar het geld weer toe.

Langzaam richtte zij zich op, legde de saamgevouwen handen in haar schoot en zag Hannes vol wanhoop aan.

- 't Kan toch neet bate!' herhaalde zij, 'hald¹⁾ dî geljd, Hannes!.... laot mich dich neet ongelökkig make.'

- 't Zin zestig gulje!' bevestigde Hannes, alsof voor die som de halve wereld te koop was. 'En woorom zol ich uch neet helpe?' liet hij er smeekend op volgen.

- 'As du mich dan toch helpe wilt, Hannes, dan konst du 'et anders doon.... Dan hoofs-du mich dî gespaard geljd neet te gève....'

- 'Wât dan?... wât dan?' stotterde Hannes.

- 'As de Schèpe mich neet genug gift, mot ich zeen d'r op ander maneer aan te komme....'

Hannes bleef haar vragend aanstaren.

- 'Dao ligt ummers kaoren en bookend²⁾

1) Houd.

2) Boekweit.

en haver genug op de zulder....' ging Karlien voort.

- 'Jao' hijgde Hannes, die niet begreep.

- 'En alles is ummers zoo good van mich as van hem....'

- 'Jao' kwam Hannes.

- 'Noe-dan, as du mich toch wils helpe, nèem dan zooveul malder as du drage kanst en verkoup ze aan Gekke-Manes....'

- 'Maer.... maer.... det zol deefstal zin....'

Hannes beefde. Zijne oogen rolden en schoten vuur.

- 'Heurt mich dan nîks toe?... Hôb ich dan nîks te bevèlen op Lamershaof?'

Zij had zich geheel en al opgericht en stond thans met het nog altijd loshangend haar voor hem. Er lag iets groots, iets gebiedends in die trotsche verschijning, die zich plotseling aan zijn oog voordeed.

- 'Nèè.... nèè....' prevelde hij, 'dat kan, dat mât ich neet.... dan zol ich 'nen deef zin, as Kaspar Karsten!....'

Bij dat woord kwam er als een bliksemstraal

uit hare groote zwarte oogen; met een forschen greep omknelde haar rechterhand den pols van den Rooie.

- 'Hannes!' knarste het tusschen haar tanden. Doch dan plotseling van toon veranderend: 'Och Hannes!' bad zij, terwijl zij hem steeds bij de hand hield, 'verlaat mich neet.... help mich, Hannes!.... Zuug, ich bön despraat, ich wèerd gek van verdreet.... Doog 'et¹⁾ Hannes, oet aai²⁾ vrunjdschap, oet leefde veur mich.... Wèè zal zègge, dâs du einen deef böst, als ich 'et dich bevèèl?... Zuug, ich hōb neemes³⁾ meer.... neemes as dich, dèè ich mîne nood kan klagen.... Help mich, Hannes, help mich!....'

En snikkend viel ze weer op de bank.

- 'Nèèmt dan eerst 't geljd...' smeekte hij.

- 'Jao' knikte zij thans. 'Dank, doezendmaol dank, Hannes!' nokte zij, terwijl zij hem nogmaals de hand drukte.

En Hannes liet werktuigelijk zijne hand in de hare. Hij had opgehouden te denken. Het

1) Doe het.

2) Oude.

3) Niemand.

was of zijn geheele wezen wegsmolt in een hemel, die over hem en haar was nedergedaald.

Den volgenden Zondag was 't kermis en Kaspar droeg een nieuw pak, dat hij in den loop der week uit de stad had meegebracht.

- 'Kaspar, wie kumst du d'r toch aan?' vroeg de koemeid in 'den Anker' die telkens zoo moest schateren van lachen, als Kaspar haar met de vuist in de zij stiet.

- 'Wie kumt den duvel aan ein zeel?' antwoordde Kaspar snaaksch, terwijl hij met beide handen haar midden omvatte, haar even van den grond tilde en hartelijk schudde, zoodat zij 't uitgierde.

Zes weken later, toen Lamers tegen 't vallen van den avond uit de stad terugkeerde, kwam Gekke-Manes hem geheimzinnig achterop.

- 'Schèpe', sprak hij, 'as ich noe nog zes malder haver in èns van uch mocht hōbbe... ich kan d'r ein aardig kōrrelke aan verdeene'...

- 'Zes malder haver?' vroeg de filosoof, 'Manes, ich wist neet das du zoo gek wās!...'

- 'Is gein gekheid bî' antwoordde Manes; 'dezelfde man, dèè de veurige van mich ge-

naomen hèèt, wil-t'r nog zes malder bi hōbbe... 't is puike waar, hè kan ze al verkoupe veur zaodgood...'

- 'De veurige?' vorsche Lamers, terwijl hij staan bleef.

- 'Jao, de veurige, die Rooien-Hannes mich gebracht hèèt en die ich hem betaald hōb. Eerst ei' malder, toen twee, toen viif en nog èns viif. Hè most er toch nog meer bringe, zag hè....'

De Schepen kon niet gelooven, tot een lang en uitvoerig verhaal van Manes hem de zekerheid had geleverd, dat hij bestolen werd.

Nog eenige dagen - en er was groot nieuws in 't dorp. Rooie-Hannes had haver en boekweit gestolen op Lamershof, de filosoof zelve had hem op heeter daad betrapt en heden avond zouden de gendarmes komen, om Hannes te pakken.

Toen het gerecht kwam, bleef Hannes kalm en koud. Hij bekende volmondig dezen diefstal en ook de vorige gepleegd te hebben. Alleen op de vraag: waarom hij gestolen had, bleef hij hardnekkig zwijgen. Men nam hem mede in preventieve gevangenschap.

Na de instructie der zaak werd, buiten den Schepen en de twee knechts, die met hem op de loer hadden gestaan om Hannes te betrappen, ook Gekke-Manes opgeroepen als getuige.

Gekke-Manes was in die dagen erger dan ooit aan 't malen geraakt.

- 'Dao gebeurt onrecht in de gemeente!' riep hij luid tegen iedereen 'Rooien-Hannes kan wâl de haver gestaolen hōbbe, maer 'nen deaf is hē neet. Dao is e kōrrelke aan 't rolle geraakt, e kōrrelke goods, en 't rolt op mich aan. De veurige wèèk hēèt mîne naoberman de pannebekker alle materiale veur 'n nuuj hut geschonken aan Jeube-de-bessembinjer, dèè âfgebranj is, en gister hēèt Wullem nève mich Rabbels Toontje, 't kînjd van zînen èertsvijand oet et water gehoald en Wullem en Rabbels zin zich om den hals gevalle. Noe is 't aan mînen toer¹⁾ - ich mot Rooien-Hannes helpen.

Den volgenden nacht tegen half twaalf ure - de Schepen zat nog te hoogjassen in 'den Anker' - ging de voordeur van Lamershof weer zachtjes open om een zwarte gestalte uit

1) Beurt.

te laten. Nauwelijks echter was Kaspar Karsten honderd pas van de hoeve verwijderd, toen een forsche hand hem bij de keel greep.

- 'Halt!' donderde de zware stem van Gekke-Manes.

Een vloekwoord - en Kaspar wilde zich met een behendige beweging aan zijn vuist ontwringen.

- 'Stil!' beval Manes, 'of ich verwurg dich...'

Tevens had hij den knoop van Kaspars halsdoek omgedraaid en dwong hem met reuzenkracht op de knieën. Met de linkerhand hield hij zijn zwaren knuppel opgeheven.

- 'Wèè is den deaf op Lamershaof?' brulde Manes.

- 'Ich neet....' rochelde Kaspar.

- 'Nèè, du neet.... maer Karlien, die Hannes dee stèlen om dich 'et geljd te gève... Wilst-du bekenne?....'

Vaster ging de halsdoek en hooger ging de knuppel.

Kaspar bekende. Toen dreef Manes hem voor zich uit, door de duisternis naar het dorp.

In de gerechtszaal was het halve dorp

onder de toehoorders verschenen. Als getuigen traden de Schepen, zijn knechts en Gekke-Manes op.

Op de bank der beschuldigten zat Rooie-Hannes. Even als vroeger beantwoordde hij alle vragen met de grootste gelatenheid; zoodra de rechter naar de oorzaak zijner misdaad vroeg, zweeg hij en was het onmogelijk nog een enkel woord uit hem te halen.

Toen de voorzitter eindelijk de vraag aan Manes richtte, of de beschuldigde de granen in kwestie bij hem geveild en verkocht had, stond de Gek op.

- 'Jao, Meneer de Presendent,' antwoordde hij, 'geveild en verkocht hèèt hè ze, maer de ware schöldige is Hannes neet. De vrouw van deze man hie' en hij wees op den Schepen, 'hèèt Hannes bevaole te stèlen en 't geljd hèèt ze gegèven aan Kaspar Karsten, de man womit zi 't hèlt¹⁾.

De Schepen werd afwisselend rood en bleek, doch kon geen woord uitbrengen.

- 'Du lûgst!... du lûgst!...' brulde Rooie-

1) Houdt.

Hannes, die opgesprongen en bijna niet te houden was.

- 'Du wèèts d'r niks van, jungske,' ging Manes voort, 'maer laot Kaspar hie komme, Heere! en mich hem weer bi de kèèl pakke, zoo as veurgistere-nacht, toen hè van Lamershaof kwâm, en veer zolle zeen of hè 't ontkenne zal!'

Er ontstond een groote opschudding in de gerechtszaal. De voorzitter moest het publiek tot de orde roepen. De Schepen verborg zijn aangezicht van schaamte en van woede.

Van dit oogenblik af aan verviel Rooie-Hannes in een gevoellooze onverschilligheid. Zijn gelaat was doodsbleek, zijn blik bleef op een punt gevestigd. Dat hij tot drie weken celstraf veroordeeld werd, hoorde hij niet eens. Zonder besef van 't geen er met hem gebeurde, werd hij in de gevangenis teruggebracht.

In de cel bleef de gemoedstoestand van Hannes steeds dezelfde. Hij at en dronk werktuigelijk, arbeidde een oogenblik, indien hij daartoe werd aangezet, en staarde dan weer bewusteloos voor zich uit. Den geestelijke, die hem bezocht,

hoorde hij geduldig aan, doch weigerde hardnekkig te biechten.

Op een Zaterdagavond, in 't laatst van November, werd hij ontslagen. Hij verliet de gevangenis zonder tegen iemand een woord te uiten, ging regelrecht naar Lamershof en verschool zich op de binnenplaats in de duisternis. Toen de vrouw als gewoonlijk geheel alleen de ronde in de stallen deed, haalde hij een mes te voorschijn, viel als een razende op haar aan en stak haar midden door het hart.

Des anderen daags, op Zondagmorgen, stonden eenige kerkgangers naast een grooten waterplas in de nabijheid van Lamershof. Men had het lijk van Rooie-Hannes gevonden.

- 'Hads-du neet motten doen, jungske!...' zei Gekke-Manes, die zich onder de toeschouwers bevond, 'zoo höbs-du 't ware kōrrelke ouch neet gevonje.... hads motten âfwachte mit ged öld.... noe kumst-du neet èns achter de kirk in de gewiede èèrd bi de andere.... 'T is èveveul.... du konst ouch örges anders ruste.'

Het legaat van appelen-mie.

Het legaat van appelen-mie.

Toen Peerke Platzbecker erfde van Mie Modang, had het heele stadje er plezier van, en iedereen lachte om 't zonderlinge geval.

Vroolijker en opgeruimder jongen dan Peer bestond er dan ook niet. Hij was altijd ‘vol lèègen¹⁾ en gekkestreek’; en zoo van iemand, dan kon men van hem zeggen, dat hij plezier had in zijn leven van den morgen tot den avond. Hij liet geen dag voorbij gaan zonder een nieuwe grap te verzinnen, en niemand was

1) Grappen.

veilig voor zijn kwinkslagen en plagerijen. 't Is waar, zijn poetsen en aardigheden waren soms op 't kantje af, en menigeen mocht zich verwonderen, dat Peerke niet al lang een geducht pak slaag had opgelopen; maar hij wist alles op zoo aardige wijze uit te voeren en kon alles zoo koddig zeggen, dat het onmogelijk was, hem iets kwalijk te nemen of boos op hem te worden. Men moest er om lachen, of men wilde of niet. Hij behoefde maar de herberg binnen te komen, een glas bier te bestellen en er bij te voegen op den hem eigen toon: 'Ouch good vol doen, as-te-bleef, 't is veur ein kranke vrouw', om iedereen te doen uitproesten. Als er een turfboertje met zijn ossenwagen naar de markt kwam, liep Peerke hem achterna en vleide: 'Eum,¹⁾ gèèf mich get²⁾ pèèrdshaor?' en toen de burgemeester trouwde en Kaok-Ida met veel ophef verhaalde van het gebraden zwijnshoofd, dat in 't midden der tafel zou prijken, verklaarde Peer: 'Dao zol ich nog leever mit te doen höbben as mit einen avve-

1) Oom.

2) Wat.

kaot.’ Daarbij kneep hij zijn kleine oogjes dicht en lachte met zijn heele gelaat.

Werd ergens een zotte streek uitgevoerd, dan hoefde men nooit lang naar den dader te zoeken. Als bij voorbeeld de pomp op het marktplein een mooien morgen met een grooten vogelverschrikker versierd was, of als men de bloempotten van den linnenwever Keunings in 't fruitwinkeltje van Mie Modang achter het opgeschoven raam vond uitgestald, en de gebakken appels en peren van Mie zag prijken bij den wever voor de vensters der eerste verdieping, waar gisteren de bloempotten nog stonden, dan zeide het heele stadje: ‘Peerke Platzbecker is van morgen weer vroeg op geweest.’ Toen hij op zekeren warmen namiddag zijn buurman, den dikken deurwaarder Janssen, met groote papieren onder den arm, klaarblijkelijk om een armen wanbetaler te overvallen, naar buiten zag trekken, kwam Peer buiten adem op het gasthuis aan met het bericht: ‘Dao hèèt den deurwaarder Janssen einen euverval gekregen en is d'r in gebleve, gaot hem maer gauw oetbelle’; waarop Gradus van 't hospitaal, de

daartoe aangewezen persoon, met een ‘noe zol d'r zègge!’ fluks den langen rouwmantel omsloeg, den huilebalk opzette en met de groote bel door de straten liep: ‘Dao weurdt verzocht eine Pater-noster en einen Ave-Maria, veur de zeel van zaliger Johannes Hendricus Janssen, deurwaarder alhier, die heden middag om twee uren plotseling overleden is!’ En men lachte nog wel drie weken lang om de gekke gezichten van den welgedanen deurwaarder en van den mageren doodenverklikker, toen beiden eensklaps op een hoek der straat tegenover elkander stonden.

Alles wist, alles kende Peerke, en iedereen kon hij nabootsen. Hij kon met één vinger vijf rechtopstaande borden op een tafel laten ronddraaien; hij kende kunststukjes met kaarten en goocheltoeren met geldstukken. Hij bootste met zijn stem den schrijnwerker na, die een plank doorzaagt, de wesp die door de kamer vliegt, den kommandant der schutterij die zijn bevelen geeft, Gradus van 't hospitaal die de overledenen uitbelt, den deken die de hoogmis zingt, en den kantonrechter die zatten Dorus een

vermaning geeft, terwijl hij voor de achtste maal de drankwet op hem toepast.

Wie vooral het voorwerp zijner plagerijen was, dat was Mie Modang, de kleine fruitvrouw naast zijn deur. Appelen-Mie had een heel, heel klein winkeltje, waar ze vóór 't opgeschoven raam gebakken ooft op groote aarden schotels uitstalde, noten en kastanjes in teenen mandjes veilde, kousen breidde, aardappelen schilde, erwten peulde en zuurkool sneed voor andere lui, terwijl ze Woensdags- en Zaterdag-namiddags met groote bezems uittrok om bij de rijke menschen de straat te keren. Sinds onheugelijke tijden had Mie in 't kleine huisje gewoond en iedereen kende 't oude vrouwtje met het rond, gerimpeld gelaat, dat zelf op een gebakken appel geleek.

- 'Bellefleurke' - hij noemde haar nooit anders, zooals de tuinman onveranderlijk 'Pierlingezeuker'¹⁾, de kleermaker 'Bretvink'²⁾, de wever 'Spoelewits' en de dikke herbergier

1) Pierenzoeker.

2) Gewone naam voor kleermakers, van bret = plank, persplank, en vink, omdat de kleermaker zingt of fluit bij zijn werk.

‘Pronkappel’ heette - ‘Bellefleurke, du bös wâl 'n aardig schnubbelke, wanneer gaon veer same trouwe?’

- ‘Veer same trouwe? du gaaplèpel!’¹⁾

- ‘Jao, samen op éinen dâg, du mit Mathusalem en ich mit 'n jong meid!’

En als Mie dan boos werd en raasde: ‘Schèèr dich de deur oet’ - dan lachte Peerke: ‘Pas op, Bellefleur! neet kwaod wèerden, anders motte veer 't weer âfkusse!’ En 't was wel eens gebeurd, dat hij de daad bij 't woord voegde.

Maar als hij dan een kwartier later, de pet het achterste voor op het hoofd, meteen twaalf schoolknapen verscheen en kommandeerde: ‘Allemaol op 'n rie²⁾ en stuk veur stuk oet 'et gelid - Mie hèèt de schoonste appele van den heelen Oost!’ en de knapen giegelden en joelden en hun centen offerden, dan was Mie weer ontwapend en duwde zij hem lachend toe: ‘Du gek! du flaris!’

- ‘Van de gekken en klein kînjer most du 't hōbbe!’ antwoordde Peer.

1) Melkbaard.

2) Rij.

Ook de jonge meisjes bleven niet ongeplaagd, en van ieder wist hij het hartsgeheim.

- 'Hanneke, höbs-du Piet van morge al gezeen? Hè hèèt zîne schnor âf en zuut er oet as e geschaore verkske.' - 'Truu, mit wèm geisdu¹⁾ toekommende wèèk nao Schaorheimer kirmes? Pas maer op, de lange sergeant kan gein permissie kriege!' - 'Stina, Maondâg is Sint Crispinus, ich zeen dich al flikkers schlaon op de schoemèèkersbal, sakkerloot!' En zoo voort.

Maar de meisjes - daaraan dacht Peerke Platzbecker verder niet. Van trouwen kon en mocht immers geen sprake zijn, want Peerke had thuis in de donkere binnenkamer achter zijn horlogemakers-winkel iemand, voor wie hij nooit genoeg verdienen kon, aan wie hij alles besteedde wat hij bezat - zijn oude, zieke, suffe moeder, die vóór jaren door een beroerte werd getroffen, toen Peer's eenig broertje op een snikheeten zomerschen dag door een ongelukkig toeval verdronk in de Maas....

Eéns slechts, ééns had Peer een meisje ont-

1) Ga je.

moet - selderdjènnedes, zoo iets moois had hij nog nooit gezien!.... Nu een jaar of vier geleden, te Schoorheim in 't veerhuis. Hij was, toen 't een tijd lang met den verkoop en de reparatie wat slap was gegaan, 'den boer op' getrokken, om een paar horloges kwijt te raken en wat werk te zoeken. Bij de weduwe Dreessen, aan 't veerhuis, had hij een glas bier gedronken, en daar had een jong ding van een jaar of zestien achter 't buffet gestaan - een meisje om te stelen! Met zwart krulhaar en oogjes als gitzwarte koralen in het hoofd!.... En een mondje!.... En putjes in de wangen - als een schilderij! Hij had zijn oogen er niet van af kunnen slaan....

Een week of vier later was hij er teruggekeerd, maar toen stond Vrouw Dreessen zelve achter 't buffet. Bedeesd had hij gevraagd, of ze geen hulp van haar dochter had. 'Ik heb geen dochter', had zij geantwoord: 'Ik heb hier toch laatst....' had hij nog gewaagd. En de weduwe had toen met een glimlach geantwoord: 'O, ik weet al, wie u meent - neen, dat was een nichtje van me, die was maar hier gelogeerd.'

't Was maar goed ook, dat ze weg was. Peer had er een dwaasheid om kunnen begaan. Sinds was hij aan 't veerhuis niet meer teruggekeerd en, zonderling genoeg, hij, die het hart op de tong droeg, had nooit tegen iemand gerept van zijn ontmoeting aan 't veerhuis te Schoorheim.....

Op zekeren morgen in September bleef het winkeltje van Appelen-Mie gesloten en stond er de grijnzende 'doodsplank' naast de deur - een groote, rechtopstaande, donker geschilderde plank, waarop een doodshoofd, een zeis, een zandlooper, een uitgedoofde fakkel en de spreuk in Limburgsch-Hollandsch: 'Heden mij, morgen gij.' Vrouw Modang was den vorigen avond in den Heere ontslapen.

- 'Dao is ze dan toch veur dich weggegaon', zoo vleide Peer zijn arme zieke 'wât zèès-du¹⁾ noe, alde?... 'ne schoonen ingel in den hemel, ne-waor?... Maer veer²⁾ hōbbe dich ouch good opgepast, is 't neet zoo?'

- 1) Zeg-je.
- 2) Wij.

Dat de arme geraakte hem niet begreep, wist Peer wel, maar hij moest toch tegen haar praten.

- 'Heu.... heu....', deed ze en stak bevend de rechterhand uit, zooals ze steeds deed, als ze zijn stem hoorde.

- 'Jao, jao, ich weit 'et wâl, du bös de schlumste¹⁾ van allemaol, du leets²⁾ ze maer allemaol veur dich den hook om gaon en kulst³⁾ den duvel en den dood.... Veer zollen heur euvermorge gaon begrave - 't zal 'ne schoonen en-avant-deux zin!!'

Op den dag der begrafenis gingen eenige bureu - de weinigen, wien 't mogelijk was hun werk te verlaten - het sterfhuis binnen. Bloedverwanten waren er niet; niemand had ooit gehoord, dat Vrouw Modang nog familie had.... Ja toch! De oude Keunings herinnerde zich, in vroeger tijden wel eens een verren neef, een schipper, bij Appelen-Mie gezien te hebben, maar 't was lange, lange jaren geleden; hij had nooit meer iets van den man vernomen

- 1) Jij bent de slimste.
- 2) Jij laat.
- 3) Fopt.

en kon zich ook zijn naam niet meer herinneren.

Binnen zat een buurvrouw en bad den rozenkrans naast de doods-kist, die met een wit laken bedekt was. Een paar groote, ronde lijkhoeden met slappe boorden en een paar rouwmantels, volgens gebruik door de kerk geleverd, lagen op de tafel. Men sprak slechts fluisterend.

- ‘Wèè mot hie noe de veurrouw drage?’ opperde Keunings.
- ‘Du bös den altste’, meende de dikke herbergier.
- ‘Ich hōb 't mīns zoo weinig gekend’, antwoordde de ander.
- ‘Doog¹⁾ dich 't, Pronkappel’, bracht Peerke in t midden; ‘du bös den dīkste, det zal good staon achter 't liik en 't veurkomme gève, of Mie van deftige âfkumste wās....’
- ‘Nèè, det is aan dich, Peer Platzbecker’ besliste Karel Mos, die derde klerk op de secretarie was en ‘de schriftgeleerde’ heette; ‘du bös den eerste naober²⁾. Bî gemis aan familie....’

Allen zagen elkander aan en knikten, ten

1) Doe.
2) Buurman.

teeken dat ze deze reden afdoende vonden. Peer wilde nog iets tegenzeggen, doch er was geen tijd meer - de geestelijkheid trad binnen, knielde bij het lijk en sprak de gebeden der overledenen. Toen het gebed ten einde was, namen de dragers het laken van de kist en droegen ze naar buiten; de koster en de koorknappen hieven het 'De profundis' aan, en de lijkstoet zette zich in beweging. Alle blikken waren op Peer gevestigd.

- 'As 'et dan mot!' sprak deze, terwijl hij den langen mantel omsloeg en den huilebalk opzette, 'veuroet dan maer!'

Zoo kwam het, dat lustig Peerke den voorrouw droeg achter het lijk van Bellefleurke.

Dienzelfden dag was er groot nieuws in het stadje. Mie Modang had heimelijk gespaard en gepot, een eigenhandig geschreven testament nagelaten en alles vermaakt aan dengene, die den voorrouw zou dragen achter haar lijk. Peer Platzbecker was in den namiddag bij den notaris Borné geroepen, waar hij in tegenwoordigheid van den kantonrechter had moeten

verklaren, dat hij met rouwmantel en huilebalk de voorste achter de baar was gegaan naar de kerk en van daar teruggaande tot in de woning der overledene, waarop de beide heeren hem geluk gewenscht en een som van ruim twaalf honderd gulden ter hand hadden gesteld.

Peer had een gevoel gekregen, of hij plotseling uit de lucht op de aarde was gevallen en toen weer tot in den derden hemel was gevaren. Zijn gultig gezicht met de kleine fonkelende oogen had zóódanig gestraald van vreugde, dat de notaris en de kantonrechter luid gelachen hadden. Nauwelijks had Peerke een paar woorden van dank gevonden, of hij was, zoo hard hij kon, naar huis gesneld. En daar stond hij nu voor zijn verlamde, suffe moeder en lachte en weende dikke tranen van vreugde.

- ‘Wât zèès-te¹⁾ noe, alde?’ riep hij, ‘mot dî Peerke dich toch nog gelökkig make!’ En een zak geld in de eene, een couvert vol bankbiljetten in de andere hand omhoog houdend, vervolgde hij: ‘Hie is den offerblok en de harmonica mit de muziek d'r in!’

1) Zeg je.

- 'Heu.... heu....', zuchtte de oude en zocht naar hem met de hand.

- 'Jae, jae, begreepst-du 't noe maer, newaor?... det veer rîk zin, det veer gelökkig zin tot aan ôzen dood!.... Ich zol wâl mit dich wille rondjansen om 'et dich aan dî verstanjd te bringe, maer det dougt neet veur dîn alde stumpekes...' ¹⁾ Als door een plotselingen inval getroffen, bracht hij den wijsvinger aan zijn voorhoofd. 'Dan mot ich maer allein veur dich dansen, om 'et dich begriepelik te maken... Ein, twee, drie, eine joed kapot, veer, viif, zes, in de mosterdspot...' En terwijl hij zong, hield hij de panden van zijn jas omhoog en danste voor de wezenlooze heen en weer.

Men had dikwijls gezegd: 'Peerken is gek'; maar wie hem daar zoo had gezien, zou hem zeker voor waanzinnig gehouden hebben.

Eensklaps bleef hij stilstaan.

- 'Da's egaal', sprak hij bedaarder, 'as du d'r ouch nîks van begriepst, 'ne gooien alden dâg zolst-du d'r toch van hōbbe!'

1) Dat deugt niet voor je oude beenen.

En toen, den geldzak openend en op de tafel uitschuddend - louter Hollandsche guldens en rijksdaalders - en de bankbiljetten er naast leggend, ging hij voort, terwijl hij op een briefje van honderd gulden wees: 'Dit is veur rooie wîn!' en op een van vijf en twintig: 'En dit is veur krintekeukskes!' En toen een heele hand vol kopstukken grijpend en zijn moeder toestekend: 'En daoveur zolst du in de kleijer¹⁾ gestaoke wèerde, in 't onger- en baove-good, zoo schoon as ein prinses 't maer verlange kan, sakkernon-de-schwienesmienesjanes-kranesmanes-in-de-Bekkerstraot!'

En wederom danste Peerke om het geld, terwijl hij zong:

'Hop, Marianneke,
Schneverskanneke,
Laot de pupkes danse!'

En wederom bleef het opgewonden gelukskind plotseling stilstaan, sloeg met een vuist op de tafel, dat de kopstukken rinkelden, en zei, terwijl zijn oogen zich met dikke tranen

1) Kleederen.

vulden: ‘Det had vader noe nog èns motte belève!’

Het onbeschrijfelijk, het onuitsprekelijk geluk van Peerke Platzbecker zou slechts van korten duur zijn. Dienzelfden avond nog traden twee personen den horlogemakers-winkel binnen en vroegen om hem te spreken; ze kwamen, zeiden ze, van den notaris Borné. In het donker kon Peer alleen een mannelijk en een vrouwelijk wezen onderscheiden. Toen hij hen binnen gelaten had en licht ontstak, viel zijn oog op het schoone gelaat met de gitzwarte oogen en de kuiltjes in de wangen, dat hij eens had ontmoet aan het veerhuis te Schoorheim...

De man, die naast haar stond, was klaarblijkelijk haar vader. Zijn blauw linnen, korte kiel over 't wollen boezeroen, zijn ruige muts en zijn ringbaard om 't rond doch scherpgeteekend gelaat, gaven onmiddellijk den schipper te kennen. Plotseling herinnerde zich Peer, dat de oude Keunings van een verren neef der overledene gesproken had, die schipper was, en een onbeschrijfelijk gevoel, een heimelijke

angst - hij wist zelf niet waarom - maakte zich van hem meester.

Ja, 't was zoo. 't Was de neef van Mie Modang; hij woonde te Luik, sprak niets dan Waalsch met enkele Vlaamsche woorden er tusschen, en begon onmiddellijk een zeer druk gesprek met levendig gebarenspeel, waarbij zijn dochter hem steeds tot bedaren trachtte te brengen en als tolk diende. Hij was, zoo hield hij vol, met zijn schuit, een zoogenaamden spitsbek, '*La bonne Espérance*', bij de Smeermaas aan den grond geraakt; daar had hij een groot gedeelte van zijn ballast moeten overladen om weer vlot te komen, wat een vertraging van ruim drie dagen veroorzaakt had, zoodat de brief - hij hield hem in de hand - van den notaris Borné, met kennisgeving van het overlijden zijner nicht, hem drie dagen te laat geworden was. Nu zou iedereen toch wel begrijpen, dat het hem letterlijk onmogelijk was geweest, tijdig genoeg op de begrafenis te zijn om den voorrouw te dragen, wat hij immers zeer zeker zou gedaan hebben, aangezien hij nooit de kleinste onaangenaamheid met zijn

nicht had gehad, getuige haar opdracht aan den notaris, hem onmiddellijk te schrijven bij haar overlijden. Weliswaar had hij haar in de laatste jaren niet meer bezocht, doch daaraan waren allerlei omstandigheden schuld: zijn drukke bezigheden, de achteruitgang der scheepvaart op de Maas, en meer andere. Hij kwam dus, om het geld der erfenis op te eischen.

Te vergeefs trachtte Platzbecker een woord in het midden te brengen; de opgewonden Waal praatte maar altijd door, en ofschoon Toinette - zoo had haar vader haar herhaaldelijk genoemd - steeds tot kalmte vermaande, geraakte ook zij in vuur en ijverde heftig voor hun beider belangen. En Peer was als betooverd door den klank harer stem, door den gloed, die onder het spreken lichtte in haar oog.

Een oogenblik was er, dat de Waal hem vragend bleef aanzien, als op antwoord wachtend; doch juist wendde Toinette zich met de haar eigen levendigheid naar de zieke en vroeg Peer, of ze altijd zoo was. Op zijn bevestigend antwoord, gaf ze in een paar woorden haar medelijden zóó hartelijk en ongekunsteld te

kennen, dat het Peer onmogelijk was haar vraag anders dan als de uitdrukking harer innige belangstelling en deelneming te verklaren.

En de schipper ging weer voort en betoogde ten slotte, dat een ongeval als het zijne elke wet en overeenkomst brak. Zoomin als hij gehouden was, de goederen te leveren op tijd, wanneer hij aan den grond raakte, evenmin kon hem ook de erfenis onthouden worden, waarvan een dergelijk ongeluk hem zou berooven. Het geld zijner nicht kwam hem dus rechtmatig toe.

In Peer's hart had intusschen een machtige strijd gewoed. Hoe gaarne had hij alles gegeven voor een goed woord, voor een enkelen handdruk van het heerlijke meisje, dat de zaak haars vaders zoo wakker bepleitte; hoe gaarne had hij gezegd: laat ons allen te zamen dat geld bezitten! Maar daar tegenover hem zat zij, zijn oude, zijn dierbare gebrekkige moeder, die hij jarenlang verpleegd had, voor wie er thans geen ontberingen meer zouden zijn, aan wie hij thans een goeden ouden dag kon bezorgen, wier leven hij misschien met een paar

jaren verlengen kon.... En wat had hij straks al niet voor plannen gemaakt! Hoe zou hij zijn zaak uitbreiden, inkoopen en verkoopen, werken met nieuwen moed en nieuwe kracht van den morgen tot den avond, en geld, veel geld verdienen, niet voor zich maar voor haar!....

Eindelijk kwam hij aan het woord. Neen het ging niet.... Hij kon, hij mocht dat geld niet afgeven, verklaarde hij met bevende stem en neergeslagen blik.

En de vader van Toinette begon weer opnieuw, thans ook met bevende stem, bijna met tranen in de oogen. Hij had gezwoegd en gewerkt zijn leven lang voor zijn kind, en de fortuin was hem niet gunstig geweest. Zijn schip was belast met zware hypotheek, en de zaken gingen slecht; het spoor boorde de scheepvaart in den grond. Het was toch, volgens zijn zienswijze, onredelijk hem te weigeren wat hem toekwam, wat voor hem bestemd was. Zou zijn nicht anders den notaris hebben opgedragen, hem onmiddellijk te verwittigen? Zij had gehoopt, dat hij den voorrouw zou dragen; 't was

haar bedoeling, haar uiterste wil geweest. 't Zou toch wreed zijn geen inzicht te hebben, en van zijn kant bood hij een gedeelte, een groot gedeelte, de helft der som!

En Toinette, die alles overbracht en van de helft sprak, zag Peer smeekend en met gespannen verwachting aan.

- 'Heu.... heu....' steunde zijn moeder en stak de bevende hand naar hem uit.

Peer hijgde, het zweet parelde op zijn voorhoofd. Als radeloos en vreezend in den strijd te zullen bezwijken, stond hij op, om een einde aan de zaak te maken. Toen hij voelde, dat het tot een scheiden kwam, werd ook hij welsprekend en vloeiden de woorden hem uit den mond. Ook hij kon geld gebruiken, ook hij moest werken en zwoegen, en thans had het geluk hem de hand geboden; het geld was uitsluitend zijn eigendom, er was geen enkele bepaling in het testament, die, aan wien het ook zij, eenig recht toekende. En dat hij 't nam, dat hij 't behield - bij God, 't was niet voor hem zelf; hij kon nog werken voor zijn dagelijksch brood en was steeds tevreden en ge-

lukkig geweest ook zonder geld, maar hij was verplicht het te nemen voor haar, voor zijn oude moeder, die hij moest verzorgen, aan wie hij niet het minste mocht laten ontbreken!...

Ook Toinette en haar vader waren opgestaan.

- 'Is er dan niets meer aan te doen?' vroeg zij beslist.

- 'Neen!' schudde Peer met het hoofd.

Bij het zien van dit afdoende teeken geraakte de Waal, die weinig van Peer's woorden begrepen had, in woede. Herhaaldelijk sloeg hij met de vuist op de tafel, terwijl hij allerlei vervloekingen, scheld- en smaadwoorden tegen zijn tegenstander uitbraakte. Peer trachtte bedaard te blijven, doch toen de razende dreigend de hand uitstak tegen hem en tegen zijn moeder, en van 'dief' en 'gestolen geld' sprak, maakte de toorn zich van hem meester; hij wilde den schipper met geweld te lijf, en 't zou zeker van woorden tot daden zijn gekomen, indien Toinette zich niet jammerend tusschen beiden geworpen en haar vader mee naar buiten getroond had. Plotseling bedaarde Peer en volgde zwijgend den nog steeds vloe-

kenden en dreigenden Waal door den winkel tot aan de deur. Hier zag hij Toinette nog eenmaal aan.

- 'Ik kon niet anders', zeide hij dan.

- 'Ik begrijp het, 't is voor uw moeder, doch 't is hard voor hem', antwoordde zij, terwijl ze op haar vader wees.

Toen zij buiten waren, sloot Peer de deur, viel op een stoel, die in den winkel stond, met het hoofd op de toonbank en barstte in luide tranen uit.....

Peer sliep den ganschen nacht niet. Nochtans - denken kon hij niet. De gebeurtenissen van den merkwaardigen dag traden voortdurend als visioenen voor zijnen geest: hoe hij met rouwhoed en lijkmantel achter de baar ging, terwijl de geestelijkheid en de koorknopen het 'De profundis' zongen; hoe de notaris Borné hem den schat ter hand stelde, en hoe de kantonrechter lachte; hoe hij zijn moeder het geld toonde en danste van vreugde; hoe de schipper dreigend vóór hem stond, en hoe Toinette hem met haar groote, zwarte oogen aanzag -

dat alles keerde onophoudelijk in zijn gedachten terug. Soms herinnerde hij zich letterlijk het gesprek met de burens in het sterfhuis, met den notaris, met Toinette; en dan vielen hem duizend zaken in, die hij had moeten zeggen, had moeten doen.

Eerst tegen den morgen viel hij in een woeligen, onrustigen slaap. Toen hij opstond, was zijn besluit genomen. Hij zou den schipper opzoeken en eenigen bedenktijd vragen. Hij zou trachten Toinette nader te leeren kennen, en dan - dan zou hij nog eens zoo hard werken, en wie wist, welke goede dochter zij voor zijn moeder zou wezen, hoe zij haar zou verzorgen en oppassen, beter dan zijn ruwe manshanden zulks ooit zouden vermogen.... Stommerik! dat hij daar gisteren ook niet aan gedacht had!....

Hij kleepte zich en ontbeet in vliegende haast. Daarna spoedde hij op de Maas aan. Spiegelblank in de morgenzon vloeide de stroom statig voort, doch geen vaartuig was heinde en verre te zien. De brugwachter verzekerde hem, dat er in drie dagen geen spitsbek was komen af-

varen: als er een schipper geweest was, moest hij met het spoor zijn gekomen. Haastig liep Peer naar huis en verzocht een buurvrouw voor zijn moeder te zorgen; hij moest uit, noodzakelijk uit - voor zaken. En voort ging het weer. Hij had nog juist tijd om den trein te bereiken... Geen schipper, geen Toinette. Nu weer stadwaarts, naar de verschillende kleine logementen, waar zulk soort lieden overnachten. Hij bestelde een borrel, ondervraagde den waard of de waardin, wien hij maar vond - te vergeefs: niemand had hen gezien. Eindelijk! In den 'Gouden Engel' waren ze geweest. De schipper was zeer opgewonden thuis gekomen, zijn dochter had naast hem zitten huilen. Met den eersten trein, heel vroeg, waren ze vertrokken, naar Luik.

Mistroostig kwam Peer thuis. Toen hij het laadje der oude commode opentrok, waarin hij het geld geborgen had, was het of het zijn schat niet meer was, of het slechts geleend geld was, dat hij besteden mocht - neen, moest! - voor zijn moeder, om het met veel zwoegens terug te verdienen en later weer terug

te geven. 't Was, alsof Toinette er naast stond en er op wachtte. Een half uur later kwamen nog een paar burens om hem geluk te wenschen. Peer trachtte te lachen, maar een kwinkslag over de lippen te brengen, was hem onmogelijk.

Des anderen daags ging hij naar Schoorheim, waar hij in vier jaren niet meer geweest was. Met kloppend hart naderde hij het veerhuis. Als Toinette eens daarheen gegaan was en weer in het buffet stond!.... Hij vond er een vreemden kastelein; de weduwe Dreessen was al een paar jaren dood; van den Waalschen schipper, haar neef, wist niemand.

Wat stond hem nu nog te doen? De schipper woonde te Luik, zijn schip heette '*La bonne Espérance*' en zijn dochter Toinette - ziedaar alles wat hij wist. En toch, vinden, terugzien moest hij haar, het kostte wat het wilde.

Ja, er was nog wel iets, maar Peer deed het ongaarne: naar den notaris Borné gaan en 't adres vragen. Maar wat zou hij antwoorden, als de notaris zou vragen, wat hij wilde met

het adres, en hoe zou de notaris lachen, als hij een enkel woord liet ontglippen.... En dan - schrijven!... Schrijven?... Kon hij zeggen in een brief alles wat hij zeggen wilde, zóó zeggen als hij 't zeggen moest?.... Dat was immers letterlijk onmogelijk!

Drie dagen later ging Peer naar Maastricht en naar de Smeermaas. Hij zocht, hij polsde, hij vorschte - te vergeefs! Niemand kon hem eenige inlichting geven.

Eindelijk - 't was wel bijna een maand daarna - zond Peer een buurvrouw naar den notaris om 't adres, en toen hij 't had, schreef hij een langen, langen brief, vele bladzijden vol. En Peer wachtte weken en maanden lang - zonder iets te vernemen. Ook een briefkaart, die hij nazond, bleef onbeantwoord.

Intusschen was Peer Platzbecker een ander mensch geworden. Hij plaatste advertenties in de locale kranten, beval zich aan, waar 't hem maar mogelijk was, deed belangrijke inkoop en trachtte te verkoopen, wat hij maar kon. Urenlang zat hij aan zijn werkbank en werkte met koortsige vlijt - tot hij soms klok en

uurwerk vergat en als bewusteloos vóór zich uit bleef turen. In maanden was er in het stadje geen grap meer uitgevoerd, men herinnerde zich haast niet meer een kwinkslag van lustig Peerke vernomen te hebben. Wie Peer niet thuis vond, kon bijna zeker zijn hem aan de Maas of bij zijn nieuwen vriend, den brugwachter, te ontmoeten. En als hij thuis zijn zieke moeder vóór zich zag zitten in de zachte kussens van haar gemakkelijken stoel, met een glas wijn vóór haar op de tafel, dan knikte hij haar vriendelijk toe, en kwam er een stille, weemoedige glimlach op zijn wangen. En als de menschen hem thans over de straat zagen gaan, en hij hen stil groette zonder hen nog eens te laten lachen, dan stonden zij soms stil, keken hem na en zeiden: ‘Daar zie je nu, wat het geld doet!’

Toen het weer lente werd - 't was meer dan een half jaar geleden, sinds hij geschreven had - trok Peer de stoute schoenen aan en ging zelf naar Luik: om nieuwe horloges in te koopen, zeide hij. Hij slaagde uitstekend, vond verschillende nieuwe artikelen in zijn vak, waar-

mede hij veel geld kon verdienen, en bracht uren en uren door in verschillende schippers-kroegen op de Quai de la Batte en te Outre-Meuse. Eindelijk vond hij eenige lieden, die hem konden inlichten. Ja, Louis Ghislain had men wel gekend.... maar 't was hem slecht gegaan.... '*La bonne Espérance*' was voor schuld verkocht, en hij was met zijn dochter weggetrokken... hooger op, op Namen aan, zei de een - naar Brussel of Antwerpen, meende een ander. 'Gij stelt zeker belang in zijn knecht Hubert', vroeg een derde, 'die was ook uit uw geboorteplaats.... een brave kerel, die zijn meester in 't ongeluk niet heeft verlaten....'

Mismoediger dan ooit keerde Peer naar zijn woonplaats terug.....

Er waren bijna drie jaren verlopen en de oude vrouw Platzbecker was al ruim een half jaar dood, toen Peer op zijn dagelijksche wandeling langs de Maas, tegen het vallen van den avond, een paar spitsbekken zag liggen, die steenkolen aanvoerden van Luik. Peer bleef

staan, en 't was hem, of hij den schipper met den rossen baard reeds vroeger ergens had ontmoet.... En ook de vreemdeling scheen hem op te merken en hem gade te slaan. Ja, 't was zoo, Peer herkende een der mannen, die hem in de schippersherberg op de Quai de la Batte verteld hadden, wat ze wisten van Louis Ghislain; en reeds groette ook de Luikenaar op schipperswijze met een zwaaiende beweging der hand. Spoedig was het gesprek aangeknoopt, en de vreemdeling kon thans nadere inlichtingen geven. Ghislain was gestorven, Toinette ging trouwen met Hubert Tenaar, den knecht, en ze kwamen hier in de stad wonen, om er een zaakje in steenkolen, kalk en plavuizen te beginnen. Daar, dat nieuwe huisje in 't Visschersstraatje, men kon 't van hier zien liggen, zouden ze over eenige weken betrekken.

Ongeveer drie weken later, tegen het vallen van den avond, stond Peer Platzbecker weer aan de Maas, toen er een spitsbek aankwam met kalk, steenkolen en plavuizen, waarop eenige meubels lagen. Met kloppend hart bleef hij in de verte staan. Een flinke jonge kerel

vervoerde de meubeltjes stuk voor stuk naar het nieuwe huisje in het Visschersstraatje, en toen een jonge, beeldschoone vrouw uit de roef steeg en haar man de hulpzame hand bood, herkende Peer Toinette Ghislain....

Nog eenige dagen - en er was weer iets nieuws in het stadje, Peer Platzbecker had zijn horlogemakerszaak overgedaan en ging te Brussel wonen. Vergenoegd en opgeruimd nam Peer afscheid van alle vrienden en bekenden, drukte hun hartelijk de hand en beloofde elk jaar te zullen overkomen om te zien... hoe allen, allen het maakten....

Zijn laatste bezoek gold zijn vriend den brugwachter. Hij moest hem wel veel te zeggen hebben, want hij bleef langer dan ooit bij hem, en toen deze hem tot buiten zijn huisje vergezelde en hem nogmaals de hand gaf, zei Peer: 'Du belafs 'et mich, du zols mich alles schriive?' De brugwachter, die ook in het Visschersstraatje woonde, beloofde het hem.

Daags na Peer's vertrek ontving Hubert Tenaar een aangeteekenden brief uit Luik. Verwonderd brak hij hem open en vond twaalfhonderd

gulden in papier. Een begeleidend briefje, zonder naamteekening, droeg alleen deze woorden: 'Dit is uw eigendom. Geniet er nog lange jaren van in geluk en gezondheid.'....

Een Peer hield woord. Ieder jaar in September, op den sterfdag van Mie Modang, kwam hij over en ging een dag of drie rond om al zijn vrienden te begroeten en hun de hand te drukken. Hij was te Brussel eerste bediende in een groote zaak, en het ging hem uitstekend.

Doch elken dag, dien Peer Platzbecker in 't kleine stadje doorbracht, zorgde hij, tegen het vallen van den avond vrij te zijn. Dan bezocht hij zijn vriend den brugwachter, wandelde langs de Maas en draaide langzaam, langzaam het Visschersstraatje in, als met onverschilligen tred, en wierp een langen, langen blik op het huisje van Hubert Tenaar. Eéns, in 't vijfde jaar, dat hij terugkeerde, zag hij Toinette aan de deur staan met een paar knapen om haar heen en een kleinen krullebol op den arm. Zij herkende hem - hij merkte 't wel aan haar verschrikten blik, aan den blos op haar wang-

maar hij ging langzaam voort met onverschilligen tred, alsof hij niets gezien had, alsof hij zich harer niet eens meer herinnerde....

En 't negende jaar is Peer weer voor goed teruggekeerd in zijn geboorteplaats. Hubert Tenaar was een half jaar te voren gestorven en had Toinette met vier sterke bengels van jongens achtergelaten. Een rond jaar heeft Peer nog gewacht; daarna is hij tot haar gegaan en heeft gezegd: 'Die vlegels groeien je maar over 't hoofd, Toinette; zou ik je niet een handje helpen om ze groot te brengen?'

En Toinette, die hem kent, heeft niet neen gezegd.

En als Peer Platzbecker thans vertelt, hoe 't gegaan is, voegt hij er met lachende tronie bij:

- 't Most er toch van komme!'

Herberg-vertelselkes.

In 't 'golje kraenke'.

Bi Marieken, in 't Golje¹⁾ kraenke,
Dao zit me zoo lekker, zoo werm;
Och, ware-d'r veul van zoo'n kraenkes,
Dan dronk me zich zeker wâl erm!

Marieke vertapt dich ei pintje,
Ik zègk dich, 't is leef hōbberii!
Zoo klaor, det 'et fonkelt in 't glèèske -
Ich zit er de wiin veur op zii.

En èvezoo fonkele d' uigskes²⁾
Van Marieke, die 't glèèske dich bringt,
En wit zin de tendjes van 't mündje,
As de schoem³⁾, dèè om 't beerglèèsken hingt.

- 1) Gouden.
- 2) Oogjes.
- 3) Schuim.

Het kämerken is bî Marieke
Te groot neet, en ouch neet te klein;
Dao komme de löstigste schnake
Van 't shtedje, des aoves, bi-ein.

Neet te klaor en ouch neet te duuster
Schiint schtilkes de kopere lamp;
Dao schwèëft door de kamer 'ne nevel
Van tabak- en sigarendamp.

Marieke löpt¹⁾ ievrig bedeene
Mit e glumlächskén op zine monjd,
Heur vader geit roukend en schwetsend
De verschillende täöfelkes²⁾ ronjd.

Hè schpriket euver 't wèèr en den akker,
Van belasting aan shtad en aan riik,
Euver alderlei nuuts³⁾ en gewauwel
En gift aan ein eeder gelik.

Dao is get⁴⁾ in 't golje kraenke
Wât heimlik gezellig 'et maakt -

- 1) Loopt.
- 2) Tafeltjes.
- 3) Nieuws.
- 4) Iets.

Ich en weit neet, mer 't is of 'et glèèske
Zoo lekker mich nörges¹⁾ en schmaakt.

Dao zitte mit lachende gesichter
D'aaï vrunj²⁾ in 'ne krink om mich hèèr³⁾-
'Dâg jäger, dâg Schèpe, gezonjdheid!'
'Notaris, wât zègkt geer van 't wèèr?'

Men drinkt er en zingt er en klinkt er,
't Is éi löstig en lekker getoet⁴⁾,
Men raakt er zoo licht aan 't vertelle
En schödt er zîn hert èns gèèr oet.

De jonge, die floestre van 't mèèdje,
Want ilk is zîn hertje lang kwiit,
En d'aaie, die bluffe zoo gèèr nog
Mit e schtöksken oet vreugeren tiid.

Bî Marieken in 't Golje kraenke,
Dao zit me zoo lekker, zoo werm -
Och, ware d'r veul van zoo'n kraenkes,
Dan dronk me zich zeker wâl erm!

- 1) Nergens.
- 2) De oude vrienden.
- 3) Om mij heen.
- 4) Drinkgelag.

De blauwe domino's.

Och, Heeremetijd! - ('t woord was aan Louis Holzbaum, den ouden vrijgezel, dien men Nimrod noemde, en die hedenavond toevallig eens met wat anders dan met een jagersstukje te voorschijn kwam) - spreek me niet van Vastenavond houden!.... Als je den Vastenavond uit mijn tijd niet gekend hebt, weet je ternauwernood wat Vastenavond is! Thans loopt het af met een Bal masqué, waar men bijna niets anders hoort dan 'Goeien avond!' en 'Je kent mij immers niet!', luchtig rondspringt, wedijvert en een prijs verdient om 't fraaiste en sierlijkste kostuum en mekaar wat

flauwe complimentjes zegt. Och Heerejé, dat was in mijn jeugd wat anders! Toen werden er grappen verkocht en intriges gezegd, die men soms maanden lang in petto had gehouden en waarover men nog een rond jaar lachte. Toen was er geen groot bal, maar in elk huis, bij elke familie was er feest en overal waren de gemaskerden welkom. In troepjes van zes of zeven, soms van tien of twaalf jongelui deed je de ronde en bleef dan plakken waar je wilde, liefst waar jonge dames aan huis waren of dien avond een groote partij werd gegeven. Er waren er, die doek en schermen opsloegen en een blijspel vertoonden; anderen, die een parodie op gemeenteraad of politie ten beste gaven; nog anderen, die 't een of ander onlangs gebeurd voorval belachelijk voorstelden. Maar een vent met een flinken draaiorgel gehoord en dan gaan dansen met de jonge dames, dat was eigenlijk het ware van de zaak. En de heele stad was op de been!.... Monschwîts, wie zich met Vastenavond niet amuseerde, moest een geboren kniesoor of een ingekankerde knorrepot zijn!

Toen ik een en twintig jaar was, in 't jaar vijftig - ik zal 't nooit vergeten - waren we met z'n tiene, en ons troepje, dat verzeke ik je! vormde een uitgelezen bende. Ik, zei de gek, Henri Haenen, die al lang dood is, Jean en August Rodenbach, de Notaris Pfaff van Wielder, Arnold Karsten, Louis Borné, die ook al lang dood is, Frans Beuker, de bierbrouwer, Mathieu Dorren en Jules Starrebosch, allen flinke kerels, zoowat van dezelfde grootte en gestalte en allen in 't zelfde kostuum gestoken: blauwe Domino, zwart masker en witte glacé handschoenen. Er was geen onderscheiden of onderkennen aan. Als je ook wist: dat blauwe Domino-troepje bestaat uit Jan en Piet en Klaas, dan zag je nog geen kans om Jan of Piet of Klaas met den vinger aan te wijzen. 't Was zoo sterk, dat het mijn eigen goede moeder onmogelijk was, mij te kennen. Ze had ieder om beurt bij de mouw vast, terwijl ik me natuurlijk wat achterbaks hield. 'Ook niet al te laat, Louis!' hield ze bij iedereen aan, tot ze aan de veranderde stem, die 'neen, moeder, zeker niet, moeder!' antwoordde, bemerkte,

dat het alweer de mijne niet was. - En druk, als het dien avond was, druk!.... Ik heb nog nooit zooveel gemaskerden op de been gezien!...

Maar ik loop me zelve vooruit - ik moet hooger op beginnen!

't Was algemeen bekend, dat op Maandagavond een heel groote partij zou gegeven worden door de familie Splinter, die destijds het hotel 'de Gouden Leeuw' bezat. Dat beloofde wat. De halve stad was er geinviteerd en de groote vertrekken van 't hotel leenden zich uitstekend voor een Vastenavondfeest. Ieder van ons had bedankt 'omdat hij zich moest verkleeden', 't geen natuurlijk beteekende, dat men gemaskerd zou verschijnen.

Nu gebeurde 't, dat ik Zondagsmorgens over de markt wandelde om naar de jonge dames te kijken, die naar de kerk gingen, en daar zie ik me op eens Clara, Louise en Anna Splinter met haar nichtje, de mooie Jeannette Verheul, de dochter van den notaris van Bardelo. Ik kreeg als een schok, toen ik haar zag, want ze was klaarblijkelijk overgekomen voor de groote partij.

- ‘Aha!’ dacht ik, ‘nu wordt mijn Vastenavond pas goed!’

Jeannette Verheul was een der mooiste kopjes, die ik ooit in mijn leven gezien heb. Neus, mond, voorhoofd, prachtig donker haar, niets liet te wensen over. En dat alles beteekende nog niets bij haar oog, haar donkerbruin oog, dat tintelde van gloed en leven en tevens zoo iets goeds, oprechts en vertrouwelijks verried, dat het je geheel betooverde. Daarbij kwam, dat er over haar geheele wezen iets eenvoudigs, iets naïefs lag, iets dat aan haar lief dorpje Bardelo herinnerde. Ze had reeds een paar malen bij de familie Splinter gelogeerd en ik moet bekennen, dat ik meer dan half verliefd op haar was. Maar in dien tijd, op een en twintig jaar, waren er wel meer mooie meisjes, waarop men half verliefd was!... Monschwîts, kastelein! schenk nog eens in!

Wat echter mijne belangstelling in de overkomst van het schoone meisje uit Bardelo bijzonder gaande maakte, was, dat ik een brief van haar bezat, dat wil zeggen een brief aan haar gericht en inhoudende niets minder dan

de formeele, welsprekende en vurige liefdesverklaring van een jongen koopman uit een naburig Pruisisch stadje, dien ik maar Sonnemann uit Heinsberg zal noemen. Hoe die brief in mijn handen was geraakt, is een heele historie. Er hadden namelijk een paar ingenieurs, belast met eenige opmetingen in den omtrek, geruimen tijd in den Gouden Leeuw vertoefd en ik had op de jacht met hen kennis gemaakt. Deze heeren verveelden zich in de winter gruwelijk en ik was zoo gelukkig geweest hun eenige boeken te kunnen leenen. Zij moeten deze boeken wel verder geleend hebben aan de Dames Splinter, bij wien Mejuffrouw Verheul ze moet gelezen hebben, want toen ik een paar maanden na 't vertrek mijner nieuwe vrienden toevallig een der teruggezonden boeken - Göthe's Faust - uit de bibliotheek nam, vond ik er den brief met de welgemeende verklaring in.

En daar was ze nu, daar liep ze zelve in mijn netten! Morgenavond zou ik haar zien, haar spreken onder het masker! Wat zou ik haar intrigeeren met Mijnheer Sonneman uit Heinsberg, hoe zou ik haar plagen met de

verboden lectuur van Faust en met den verloren brief! Nu, een kleine les had hare onachtzaamheid dan toch ook wel verdiend. En dit stond onmiddellijk bij mij vast: hechte zij er aan om den brief terug te hebben, en zulks moest toch wel het geval zijn, ook al was de Heer Sonnemann haar totaal onverschillig - welnu, voor niet minder dan voor een zoen zou het Duitsche billet-doux te krijgen zijn.

Einen Kuss in Ehren
Darf niemand wehren,

declameerde ik reeds in mij zelve.

Intusschen kon ik den geheelen dag de mooie Jeannette Verheul niet vergeten. Haar elegante verschijning, het groote feest van morgenavond, de verloren brief - dat alles keerde onophoudelijk terug in mijn gedachten. En wist ik zelve hoe het kwam? - ik gevoelde mij hoe langer hoe meer tot haar aangetrokken, en ontdekte tot mijn eigen verbazing, dat ik niet half maar bijna totaal verliefd op haar was. Dat zij het aanzoek van dien Pruisischen Meneer van de hand had gewezen, was duidelijk, klaarblijkelijk;

de brief was ongeveer een jaar oud en nooit had men iets van een engagement vernomen. Overigens, zou zij den brief zoo achteloos hebben laten slenteren, indien de schrijver haar ook maar de geringste belangstelling inboezemde? Zij beminde hem dus niet, en wie wist, of ik niet de gelukkige was, voor wien de hemel het mooie kind had bestemd?

Waarlijk, met zulke gedachten in mijn hoofd, ben ik een paar dagen van mijn leven rondgelopen, en ik kon zelfs bijna den volgenden avond niet meer afwachten, die mij de gelegenheid zou bieden om haar te spreken, haar nader te leeren kennen.

Dienzelfden Zondag zag ik mijn vrienden zoo weinig mogelijk; wij vermeden elkander opzettelijk, om niet te zamen gezien te worden en zodoende elk vermoeden, dat wij een troepje vormden, tegen te gaan. 's Maandagsmorgens krijg ik eensklaps bezoek van Louis Borné.

- 'Heb je er iets tegen,' vroeg hij, 'als wij van avond zoo vroeg mogelijk naar den Gouden Leeuw gaan en er zoo laat mogelijk blijven?....'

- ‘Volstrekt niet,’ antwoordde ik, ‘doch waarom die vraag? Mij dunkt, de groote partij bij de familie Splinter zal toch wel de great attraction van alle gemaskerden zijn?’

- ‘Goed, afgesproken dus,’ zei Louis en wilde over wat anders beginnen te praten. Maar ik merkte 't wel, er schulde iets achter.

- ‘Neen, neen! je hebt iets, kerel!’ viel ik hem in 't woord, ‘je verbergt mij iets. Komaan, biecht maar eens op, wat is er?’

- ‘Och, er zijn eenige logé's....’

- ‘Jawel, Mejuffrouw Verheul uit Bardelo is er.’

- ‘Zoo, weet je reeds?....’

- ‘Ik heb haar gisteren naar de kerk zien gaan.’

't Scheen dat Louis nog niet goed voor den dag kon komen, want hij bleef nog een oogenblik zwijgen.

- ‘Welnu,’ hernam ik, ‘wat is er met Mejuffrouw Verheul?....’

- ‘Als je 't dan weten wilt,’ barstte hij eindelijk los, ‘Arnold Karsten is doodelijk op

haar verliefd, en om hem plezier te doen....’

Ik moest me goed houden. Arnold Karsten was een paar jaren ouder dan ik en toen reeds in de zaak van zijn vader, dus een niet te versmaden mededinger.

- ‘Zoo!’ zei ik, ‘is het dat!.... Welnu, fiat! Mogelijk genieten we nog het buitengewoon schouwspel van een verloving in blauwe Domino?’

- ‘Zoover zal 't morgenavond nog wel niet komen,’ meende Louis, die er zich thans klaarblijkelijk op liet voorstaan, Arnold's confident te zijn, ‘Arnold moet zich nog declareeren, maar ik geloof toch, dat de zaak op goeden weg is....’

- ‘Zou je denken?’

- ‘Welzeker, Arnold is laatst te Bardelo geweest, bij de Verheuls uitstekend ontvangen en ‘wenn alle äussern Zeichen nicht trügen’, meent hij ook alle hoop op wederliefde te mogen koesteren.’

Toen ik weder alleen was, viel ik op een stoel neer en onwillekeurig suisden mij de verzen van Jan Van Beers door het hoofd:

‘Eens heb ik, terzij van mijne eenzame baan,
Bij distels en doornen, een roosken zien staan.

.....

Maar, licht dat het hier voor geen sterveling bloeit?
Helaas! toch voor mij niet is 't roosken gegroeid!’

Ah ça! Monschwîts! Kastelein, schenk nog eens in!

Toen ik weer kalm was geworden en de zaak wat nader begon te overleggen, kwam ik al heel spoedig tot de gevolgtrekking, dat het nog in het geheel niet bewezen was, of het roosken al dan niet voor mij was gegroeid. De heer Sonnemann was de ware Jacob niet geweest, waarom zou 't Arnold Karsten zijn? De heer Sonnemann had zich bedrogen, waarom zou zich Arnold Karsten niet kunnen bedriegen? En dan, indien Arnold de uitverkorene niet was, waarom zou ik dan de kans niet wagen? Doch eerst moest er zekerheid komen - had zij gekozen, wat hielp dan mijn aanhouden nog? Hoe ik die zekerheid verkrijgen zou, wist ik waarlijk niet en besloot, zulks dan ook maar aan mijn geluksster over te laten. ‘Man muss dem Augenblick auch was vertrauen.’

Eindelijk brak de Maandagavond aan. Om

zeven uur reeds stonden wij gecostumeerd en geganteerd in de achterkamer van den kastelein, die deze ons daartoe had afgestaan. Aan de deur wachtte reeds een gehuurde orgeldraaier met een instrument van de grootste soort op den rug. Wij hadden het prachtigste weer van de wereld. Een paar dagen te voren had het wat gesneeuwd, waarop een flinke vorst was ingevallen. Van de koude merkten wij onder de Domino en het masker natuurlijk niet het minste.

Ofschoon het nog vroeg was, begon het toch al levendig te worden in de straten. Op elken hoek stonden straatjongens en menschen uit het volk om de 'hoeraregekken' te zien, in de verte hoorde men het geraas en gejoel van troepjes gemaskerden, uit de verlichte zalen van sommige woningen klonk muziek en feestgalm....

Wij bezochten drie, vier families, die niet tot den kring der Splinters behoorden, lachten en schertsten, dansten en intrigeerden, maar hoe goed wij ons ook amuseerden, wij wisten allen wel, dat het slechts het voorspel was, de

intrada der groote feestvreugde, die ons straks zou wachten.

Het binnenkomen van een troepje gemaskerden heeft altijd iets eigenaardigs. De flink verlichte zaal met den welvoorzienen disch, de genoodigden er om heen, die reeds zijn opgestaan om de vreemde, luidruchtige bezoekers te ontvangen, de gastheer en de gastvrouw met een glimlach op de lippen om de 'beaux masques' welkom te heeten, doch tevens met vorschenden blik om te ontdekken welke gasten achter de maskers schuilen, de ouderen in gespannen verwachting, de jongeren bedeesd en schuchter zich half achter de ouderen verbergend, de vermomden in hun bonte kostumes lustig optredend en met schrille falset- of brommende basstem groetend en pratend, en dat alles overdreund door de forsche toonen van den draaiorgel, die het laatst binnendringt -waarlijk, het is wel een tafereeltje, het penseel eens grooten schilders waardig.

't Sloeg juist negen uur op den Grootekerkstoren, toen wij de breede inrijpoort van den Gouden Leeuw binnenstapten. Opgewekte dans-

muziek en golvend feestgewoel klonken ons tegen. Binnen zag het er schitterend uit. De twee groote zalen en suite voor aan de straat waren keurig versierd en baadden in een zee van licht, dat van de groote kroonluchters naar alle kanten uitstroomde. Er waren reeds eenige gemaskerden en een drietal orgelspelers losten elkander in een hoek der zaal af. In de voorzaal danste en zwierde alles lustig door elkander, in de suite zaten nog eenige oude heeren klinkend en drinkend aan de opgeheven tafel.

Toen ons gezelschap binnentrad, ging er een lichte kreet van verbazing op. Ons optreden, het entrée de chambre van tien als het ware in uniform gestoken blauwe Domino's, allen van dezelfde lengte, moet werkelijk verrassend zijn geweest.

- 'C'est superbe,' hoorde ik den ouden advocaat Dumoulin zeggen, die te Luik gestudeerd hadden.

Hoe het kwam, ik weet het niet - maar ons binnenkomen in de zalen van den Gouden Leeuw was ook geheel anders dan elders. Of

't het bewustzijn was, dat wij eindelijk op de plaats onzer bestemming waren aangeland, of 't het talrijk en schitterend gezelschap was, dat onze verwachting verre overtrof, - wij traden zonder luidruchtige begroeting, zonder uitbundige grimassen, maar deftig en statig binnen, ik geloof haast twee aan twee, op de maat der muziek. De twee vorsten bogen plechtig, bijna op Oostersche wijze, voor den gastheer en de gastvrouw en allen volgden hun voorbeeld. Een oogenblik later had ieder eene dame aan den arm en bracht haar in de golvende dansrei.

Intusschen had ieder van ons reeds eenige vaardigheid opgedaan in 't herkennen der anderen aan de stem en aan de oogen, die door het masker gluurden. Zoo herkende ik duidelijk Arnold Karsten in den cavalier van Jeannette Verheul. Ik maakte een paar toeren met ik weet niet meer welke dame.

Toen ik weer vrij was, wandelde ik een paar malen rond, als om iemand te zoeken, eigenlijk echter om mijne omgeving eens goed op te nemen.

- 'Beau masque!.... beau masque!....' riepen een paar oude heeren mij toe, doch ik deed of ik niet hoorde.

Ik telde minstens twintig jonge dames en ook de jonggehuwden dansten mee. Intusschen waren nog meer gemaskerden binnengekomen, men zag allerlei kostumes, men hoorde allerlei stemmen, alles woelde en krioelde door elkander, hier weerklonk een hartelijke schaterlach, ginds het rinkelen der glazen te midden der luidruchtige conversatie.

Plotseling stond ik voor Arnold en Jeannette.

- 'Mein schönes Fräulein, darfich wagen...?' smeekte ik met falsetstem, terwijl ik haar den arm bood. Wij zwierden door de zaal.

- 'Sie sind wohl etwas müde?' zei ik, toen de dans ten einde was.

- 'O, doch nicht,' antwoordde zij en zag mij aan, als wilde zij vragen: waarom dat Duitsch, en wat ben je voor een melancholiek masker, dat van 'müde' spreekt?

- 'Doch, doch!' bevestigde ik met comischen ernst. 'Ruhen Sie etwas aus, ich werde Ihnen indessen eine Geschichte erzählen,' en

ik troonde haar mee naar een sofa in een hoek der zaal.

- 'Spreekt u niets dan Duitsch?' vroeg ze.
- 'Anders nichts. Ich bin aus Heinsberg.'
- 'Aus Heinsberg?' En zij zag mij vorschend aan.
- 'Das ahnten Sie nicht?'
- 'Nein. In Heinsberg spricht man so gutes Deutsch nicht.'

Ik was verbaasd over het uitmuntend Duitsch, dat zij sprak en dat mij als muziek in de ooren klonk.

- 'Woher wissen Sie das?' ging ik voort.
- 'Ich war dort zum Besuch.'
- 'Ja, Sie waren dort zum Besuch und machten die Bekanntschaft meines Freundes, des Herrn Karl Sonnemann,' fluisterde ik. 'Der arme Mann ist todt, und lässt Sie grüssen!' vervolgde ik met schrille stem, waarin ik iets van Mephisto poogde te leggen.
- 'Ist todt?'
- 'Wenigstens in Ihrem Herzen, wenn er jemals in diesem reizenden Lande gelebt hat...'
- 'Aber ich bitte Sie....'

- 'Um Aufklärung? Die werde ich Ihnen geben....' Haar schoone oogen, haar geheele wezen verrieden de spanning, de gemoedsbeweging, waarin zij verkeerde, en ik zal nooit vergeten, hoe ik haar in dit oogenblik gezien heb.

- 'Er schrieb Ihnen....' ging ik langzaam voort.

- 'Aber, mein Herr!' riep zij uit. 'Und wenn ich Ihnen sage, dass ich niemals einen Brief von jenem Herrn empfangen....?'

- 'So würde solches nur eine fromme Lüge sein, um, Herrn Sonnemann zuliebe, ein Geheimnis auf ewig zu begraben.'

- 'Ich versichere Sie...' waagde zij in de grootste opgewondenheid.

- 'Dass Sie ihn nicht lieben?.... Ich sagte es Ihnen schon. Sonst hätten Sie auch seinen Brief nicht verloren!' Zij bleef mij hijgend, sprakeloos aanzien.

- 'Und ich habe ihn gefunden!' riep ik, terwijl ik de hand voor door de opening van de Domino in mijn rokzak stak en den brief te voorschijn haalde. 'Das ist Ihre Adresse'

vervolgde ik, terwijl ik op het couvert wees ‘und hier ist der Brief...’

Doch eer ik den tijd had, den brief uit het couvert te nemen, was zij opgesprongen.
- Een oogwenk bleef zij nog voor mij staan... haar oog was vocht, om haar lippen speelde een krampachtige glimlach. Een lichte kreet,- en vlug als een hinde verdween zij in de suite, waarheen zich juist hare moeder met een paar andere dames begeven had.

Even ras stak ik den brief weer weg, thans in de linker mouw van mijn Domino, engageerde een andere dame en verloor mij onder de negen andere blauwe Domino's. Alles woelde en krioelde weer dooreen.

Een oogenblik later verscheen Jeannette met Emile Splinter, die in zwarten rok was. Toen ik hen voorbij danste, hoorde ik Emile tot haar zeggen:

- ‘Ja, een paar zijn bekend: Louis Borné, Arnold Karsten...’

En ik zag duidelijk, hoe zij ontstelde bij het hooren van dien naam.

- ‘Verloren!’ dacht ik, ‘zij bemint hem!’

Toch wilde ik het avontuur voortzetten tot aan 't einde, om zodoende zekerheid te verkrijgen.

Wat hare ontsteltenis echter stellig bewees, was dat zij Arnold niet herkend en hij zich niet verraden had.

De dansers verdrongen zich om haar, 't was of iedereen aan haar de voorkeur gaf boven alle anderen.

Er volgde een korte pauze. Toen de dans weer begon, huppelde ik op haar aan.

- 'Mademoiselle, est il permis...?' vroeg ik met mijn diepste basstem.

Argeloos stemde zij toe. Ik legde mijn rechterarm om hare taille, zette den voet reeds vooruit - doch toen mijne linkerhand hare rechterhand moest nemen, hield die verraderlijke linkerhand haar den brief met het Duitsch adres voor de oogen.

Geen lichte kreet, neen een gil ontsnapte haar thans en nog vlugger dan straks verdween zij in de suite.

De zaak begon eenig opzien te baren. Ik zag hoe Jeannette thans aan hare moeder mededeelde, wat er gaande was, en slechts met

moeite haar tranen kon bedwingen, hoe de gastheer door Mevrouw Verheul werd aangesproken, hoe deze herhaaldelijk de schouders ophaalde en hoe Emile Splinter aan Jeannette beloofde alles te zullen in orde brengen. Het gevolg er van was, dat een livreaknecht de ronde deed en met een groet der familie Splinter alle blauwe Domino's verzocht te blijven soupeeren. Natuurlijk werd de uitnodiging met graagte aangenomen.

Het duurde wel een half uur, eer ik weer de gelegenheid had met Jeannette te dansen. Voortdurend kwamen en gingen allerlei gemaskerden. Ik begon thans een gesprek met haar in 't Hollandsch, dat Arnold Karsten, die veel voor zaken in Holland reisde, gewoonlijk sprak.

- 't Is niet onmogelijk,' ving ik aan, 'dat ik u een kleinen dienst kan bewijzen. Ik heb tot mijn leedwezen bemerkt, dat een onzer blauwe Domino's u intrigeert op eene wijze, die ik thans niet nader wil qualificeeren...'

- 'U weet....?' vroeg zij achterdochtig.

- 'Ik heb alles gezien,' antwoordde ik, terwijl ik met haar plaats nam op eene sofa in

in een anderen hoek der zaal, ‘en ofschoon wij zelven elkander niet kunnen onderscheiden, geloof ik toch met eenige zekerheid te weten, wie van ons in 't bezit is van uw brief...’

- ‘Iemand, die Duitsch spreekt en een vriend van den Heer Sonnemann is,’ zeide het naïeve kind.

- ‘Juist,’ zeide ik, ‘en ik durf u thans ten stelligste beloven, dat uw brief u nog hedenavond zal worden ter hand gesteld - op een enkele voorwaarde echter...’

- ‘En die is?’

- ‘Dat u mij onbewimpeld de waarheid zegt op twee vragen, die ik u doen zal, u doen moet.’

- ‘Ik beloof het u!’

- ‘Ten eerste moet mijn vriend weten of de heer Sonnemann eenigszins mag hopen...’

- ‘Zou ik dan zijn brief verloren hebben?’ vroeg zij ras.

- ‘Juist,’ antwoordde ik. ‘En nu mijn tweede vraag: Zoudt ge dien brief ook verloren hebben, indien hij van iemand anders was?’....

- 'Maar, Mijnheer... ik zoude niet weten, wie mij...'

- 'Geen omwegen, Mejuffrouw... U heeft mij algeheele oprechtheid beloofd, in uw eigen belang...'

- 'Ik zoek... ik zoek... wie mij zou kunnen schrijven...'

- 'Arnold Karsten' fluisterde ik, terwijl ik hare hand in de mijne nam.

Een lichte blos maakte haar bekoorlijker dan ooit. Vastberaden keek ze mij in 't oog, ik voelde een lichten handdruk en hoorde haar antwoord, zacht maar krachtig:

- 'Neen, zijn schrijven zou ik beter bewaard hebben...'

Jeannette was opgestaan en werd reeds door een ander danser geëngageerd. Mijn oordeel was geveld. Toen ik weer opzag, ontmoette mijn blik de dreigende en verwoede blikken, die een blauwe Domino mij op eenige schreden afstands toezond. Juist op dit oogenblik hief het verbolgen masker zijn rechterarm op, bracht de hand aan het gelaat ter hoogte van den neus en kromde den wijsvinger. Dat was

de macht der gewoonte. Ik herkende Arnold Karsten aan zijn aanwensel, zijn langen blonden knevel tusschen de vingers te krullen, vooral wanneer hij in opgewondenheid geraakte. Onmiddellijk was ik bij hem.

- 'Arnold, ik moet je spreken zonder dat iemand het merkt. Volg me.'

Ik nam hem onder den arm, begaf mij met hem naar den hoek der zaal, waar onze muzikanten stonden, en deelde hun kwanswijs eenige bevelen mede. Toen ik ons achter de spelers genoegzaam in veiligheid achtte, stopte ik hem fluks den brief in de hand, waarop ik zooveel hoop gebouwd had, en zeide haastig:

- 'Ik weet alles. Vertrouw op mij. Dit papier zal je alles ophelderen en je tot den gelukkigsten aller stervelingen maken. Later meer.'

Ik liet hem onthutst en verwonderd staan, doch hij scheen mij te begrijpen en deed verder geen poging om mij nader te spreken.

Jeannette was voor mij verloren, de schoone droom, die iets meer dan vier en twintig uur geduurd had, was voor eeuwig vervlogen - maar ik had mijn plicht gedaan en in mijn

jeugdigen overmoed was ik trotsch op de ridderlijke daad, die ik had uitgevoerd. Dat alles maakte mij zenuwachtig, koortsachtig opgewonden, en in 't bewustzijn, dat ik edel gehandeld had, was ik vroolijker, luidruchtiger dan ooit.

Tegen halftwaalf verlieten de overige gemaskerden voor en na den Gouden Leeuw, om zich naar de eene of andere Societeit te begeven. Eindelijk konden wij plaats nemen aan het souper. Nooit vergeet ik het oogenblik, waarop wij allen het masker afnamen. Men lachte, men schertste, men drukte elkander de hand - doch op elk gelaat stond de vraag te lezen: 'Wie van jelui is nu in 't bezit van den belangrijken brief?'

Aan het dessert stond Papa Splinter op, dronk op de blauwe Domino's, die hem dien avond zooveel genoeg hadden verschaft, en besloot zijn geestigen speech met het betoog, dat.... ja, dat verloren goed moest teruggegeven worden en dat Mejuffrouw Jeannette Verheul haar eigendom opvorderde....

- 'Tegen welke belooning?' riep ik.
- 'Hij heeft hem, hij is de gelukkige be-

zitter!’ klonk het van alle kanten en allen stonden op, bestormden mij, jubelden en lachten en eischten restitutie.

- ‘Voor een zoen!’ riep ik, terwijl ik Jeannette de hand bood.

‘Einen Kuss in Ehren
Darf niemand wehren!’

Schuchter en blozend stond zij voor mij en het ontging mij niet, hoe zij snel als een bliksemstraal een onbeschrijflijken blik wierp op Arnold. Er heerschte een oogenblik een plechtige stilte. Toen nam ik het woord en zeide zoo kalm als mijne diepe ontroering het toeliet:

- ‘Neen, Mejuffrouw, niet ik, Arnold Karsten is de gelukkige bezitter van uw brief,’ en voerde haar mijn vriend te gemoet.

Dat was de eerste kus, - zoo besloot Nimrod zijn verhaal - dien Arnold Karsten zijn lief wijfje gegeven heeft. Monschwîts, kastelein! schenk nog eens in!

De zevende.

Toen de suikerbakker Jean Gielesen - zoo vertelde de brouwer Dohmen - uit Brussel terugkeerde, waar hij de kunst geleerd had, was hij een flinke, mooie jongen, met polkahaar en zwarte oogen, altijd even chique gekleed met een kort jasje, een wit vest en een grijze spanbroek aan - alloh! een eerste Kiskedi¹⁾. Hij kon allerlei taartjes, 'opzatten', nougats en suikerwerk bakken, zonder zijn pekerkoek, zijn pain de luxe en zijn zwart-brood te vergeten. De bakkerij ging uitstekend en Jeangske had zooveel meisjes kunnen krijgen

1) Kiskedi, van het Fransche: qu'est-ce-qu'il dit?

als hij maar wilde, aan elken vinger een. Maar dat was niet van zijn gading. Hoe 't kwam, ik weet het niet - Jean Gielesen had het land aan de steedsche meisjes; hij wilde een boerinneke hebben. De juffertjes konden zooveel vensterparade maken als ze wilden, in het voorbijgaan zooveel giechelen als hun maar eenigszins goed stond, zooveel taartjes eten als ze maar konden binnenspelen - Jean bleef ongevoelig voor hun vroolijk gesnap, voor hun verliefde lonkjes, voor hun loftuitingen over zijn heerlijk gebak. Maar als 't marktdag was, wipte hij elk oogenblik uit de bakkerij naar boven, quasie om behulpzaam te zijn achter de toonbank.

Het duurde dan ook geen drievierdel jaars of Jean was geëngageerd met het mooie Mieke van Margratenhof onder Wielder. En een mooi deerntje was 't, sapristi! zooals er in uren in den omtrek geen tweede te vinden was. Pordjenn, je hadt ze eens moeten zien, als ze in de stad kwam, met haar geplooid mutsje op en haar zwart satijnen doek om! Haar wangen glinsterden als bellefleuren en haar oogskens

fonkelden haar als git in het aangezicht - in een woord, 't wás e schnubbelke om te stèle. Jan en alleman wist dan ook, waarom Jean elken avond, in den winter zoowel als in den zomer, soms door weer en wind, de Geule-poort uittrok, op Wielder aan. Het heele stadje haalde er natuurlijk den neus voor op, de jonge meisjes zeiden verachtelijk: 'zoo'n boerin!' en de ouwelui, die huwbare dochters bezaten, spraken van stalklommen en een karnemelksgezicht.

In Wielder zag het er niet beter uit. Mieke's vriendinnen benijdden haar heimelijk en wisten thans allerlei fouten en gebreken van haar op te sommen, de vaders en moeders spraken nu reeds van 'de steedsche Madam' en de boerenjongens luchtten hun verkropten spijt door allerlei kwinkslagen en schimpscheuten op de mooie bruid - tevens de rijkste partij van het dorp, die hun voor den neus werd weggekaapt. Als Jean, tegen 't vallen van den avond door het dorp naar Margratenhof ging, stieten ze elkander in de zij, lachten en zeiden: 'Daar heb je den peperkoeke weer!'

Jean wist wel hoe in Wielder over hem gedacht en gepraat en gelachen werd, maar hij was veel te leep om er zich aan te storen en veel te leuk om te laten merken, dat hij 't begrepen had. Integendeel, hij zocht de Wielder-schen op, waar hij maar kon, en trachtte op allerlei wijzen goede vrienden met hen te worden. Nooit verzuimde hij een glas bier te drinken in de Pauw, vooral op Zondagavond niet, als er volk in de herberg was.

Hij zette zich vertrouwelijk in 'de kompanie', tikte, voor hij dronk, met zijn glas op de tafel en riep: 'Gezondheid, allemaal!' en wist allerlei grappen en 'lèège' te vertellen, zoodat de Wielderschen spoedig moesten bekennen, 'dat die kniddelenbakker, die kadetjes-pitser toch een aardige vent en niks geen peperkoeke was.' Met de bedaarde lui wist hij te praten over den oogst en de prijzen van het graan en als de jongere liedjes zongen, antwoordde hij met het een of ander stukje, dat hij uit Brussel had meegebracht. Hij was een der eersten om een rondje te geven en Zondags voor Sinterklaas trakteerde hij jong en

oud op peperkoeken mannetjes, speculatie en Couque de Dinant. Als de kaarten der 'toepers' of hoogjassers nog op de tafel lagen - Jean kwam zoo laat mogelijk van Margratenhof - dan wierp hij Hartenaas voor een rondje, waarbij hij steeds zelf het eerst er in vloog, om daarna de noodlottige kaart den deftigen Burgemeester of den gierigen Mulder in de hand te moffelen. Wie 't eerst zijn vriend was, was de kastelein, die hem graag zag aanlanden - en langzaam volgden al de overigen. Het duurde geen twee maanden of de vriendschap was voor goed gesloten, men beschouwde zijn engagement als een afgedane zaak, waarop niet meer was terug te komen, iedereen noemde hem bij zijn voornaam en hij zei 'Kobus, Cies, Dorus, Burgemeester, Mulder, Lange en Dikke' alsof hij met hen allen was opgegroeid en nooit het dorp verlaten had.

Zoo gingen de Zondagavonden om tot het half elf sloeg, wanneer de Burgemeester met zijn onveranderlijk 't Is tijd, jongens!' opstond en de Wielderschen medenam, terwijl Jean op de stad aan spoedde.

Maar alle wereldsche dingen hebben hun keer. Weldra vond men den steedschen kadetjespitsers toch wat blufferig en menigeen kon ook een gevoel van spijt niet onderdrukken als hij 't mooie Mieke Zondags naar de kerk zag gaan.

- 'We moesten den Brusselschen Kiskedi toch eens een loer draaien;' zei Cies van Carmelietenhof op een Zondagavond voordat Jean er was en de kompanie uitbleef, omdat de Burgemeester aan 't pootje laboreerde en de mulder den weg te ver vond door het slechte weer.

- 'Dat zal zoo gemakkelijk niet gaan, hij is een geslepen vent,' meende Dorus van den houtzager.

- 'Zou zoo'n steedsche kniddelenbakker wel veel moed in 't lijf hebben?' ging Cies voort 'dat wandelt elken avond laat door de dennenbosschen naar de stad, of 't zoo niks was - We moesten hem eens -'

Cies kon niet uitspreken, want Jean trad binnen - heden avond tot minder plezier der aanwezigen, die Cies de woorden uit den

mond keken, in afwachting dat deze met een weldoorkneed plan zou te voorschijn komen.

Cies had alleen den tijd om den anderen een teeken te geven, dat ze mondje-dicht moesten houden en hem laten begaan.

Jean zette zich bij hen, tikte met zijn glas op de tafel en zei: 'Gezondheid, allemaal!' als altijd.

- 'Wat is 't hier stil van avond' begon hij dan.

- 't Slechte weer -' merkte Cies aan. 'Je zult het van avond ook niet al te plezierig hebben op je wandeling.'

- 'Daar geef ik niemendal om,' antwoordde Jean, 'ik ben er binnen 't uur en den weg kan ik wel blindelings loopen.'

- 'Niet eens gekaart?' vroeg hij dan, terwijl hij naar het spel zag, dat onaangeroerd op het naaste tafeltje lag. En meteen had hij de kaarten reeds opgevat en liet ze als een goochelaar door de handen gaan. - 'Dan zal ik jelui eens een paar Brusselsche kunststukken vertoonen!' riep hij en keerde de opslagen zijner mouwen om, ten einde de handen vrij te heb-

ben en tevens te bewijzen dat hij zuiver spel speelde. ‘Wie trekt er eens een kaart?’ En nu volgden allerlei toeren, alle aanwezigen trokken na elkander dezelfde kaart uit het midden, die ieder toch weer boven op had gelegd, de Schoppenaas veranderde in Hartenboer of 't zoo niks was, en Jean praatte, schertste en wond zich op, sloeg de volte en blies een kaart tegen de zoldering aan, onder luid gelach en algeheele verbazing.

- ‘Jean, Jean!’ sprak Cies eensklaps, ‘ik geloof waarachtig dat je met den duivel omgaat!’

- ‘Pront geraden!’ schertste Jean in zijn opgewondenheid. ‘Hoe zou dat alles anders mogelijk zijn?... De duivel - dat is de beste vriend dien ik heb!’

- ‘Zoo?’ vroeg Cies op denzelfden toon, ‘heb je hem al eens gesproken van je leven?’

- ‘Neen!’ lachte de bakker-goochelaar ‘en zoolang -’

- ‘Wat wou je zeggen: zoolang....?’ vroeg Dorus.

- ‘Zoolang je hem niet gezien en gesproken

hebt....' vulde Cies aan, met een instemmend lachje.

- 'Geloof ik er niet aan!' vervolgde Jean.

- 'Dat zal de Klattenhalfer niet zeggen,' opperde Frans van den koster ernstig. 'Bij diens grootvader heeft hij drie dagen en drie nachten met levenden lijve onder den schoorsteenmantel gestaan, zonder dat iemand hem weg kon krijgen....'

- 'En zou de Pastoor van morgen nog over de hel en den duivel gepreekt hebben, als ze er niet waren?' kwam Dorus heftig er tusschen.

Jean begreep, dat hij zich eenigszins vergaloppeerd had.

- 'Nou, nou!' riep hij, 'wat gaat ons Pietje de duivel aan?.... Ik zei 't maar bij manier van spreken.... Trek liever nog eens een kaart....'

Hij deed nog een paar toeren om het gesprek een andere wending te geven en ging om half elf stadwaarts.

- 't Zijn toch onnoozele kerels, die boeren' dacht Jean onderweg, 'ze gelooven waarachtig nog aan den duivel!'

- ‘Zie je wel’ zei Cies in 't naar huis gaan tegen zijn kameraads, ‘die steedschen gelooven aan God noch gebod..... Heb jelui gemerkt, hoe hij onmiddellijk uit den hoek kwam, toen ik hem maar een beetje voet gaf...? Wij moesten dien Kiskedi eens den catechismus leeren....’

Ik geloof, wie dien avond door het dorp was gekomen, had hen nog lang met de hoofden bij elkander zien staan, tot ze 't eindelijk uitgierden van plezier.....

De brouwer dronk een goeden teug, stak zijn pijp nog eens op en zette daarna zijn verhaal voort:

Evenwel, het toeval wilde dat Jean juist bij Thiske Spee, den kleermaker van Wielder, een nieuwe broek en vest had besteld. Thiske haalde brood bij hem en Jean wilde de Wielderschen begunstigen, waar hij maar kon. Nu moest hij in die week het nieuwe pak gaan aanpassen en toen hij haastig binnentrad, zag hij hoe het snijdertje zijn best deed om iets van growe pielow of duivels-

sterk¹⁾ onder de tafel te moffelen. Bij die gelegenheid liet Thiske echter een soort van monnikskap met roode horens op den grond vallen.

- 'Wat mot dât worden?' vroeg Jean, terwijl hij het zwarte ding opraapte.

- 'Sjuut, sjuut....' zei Thiske, 'dat mag ik eigenlijk niet zeggen....'

- 'Zoo?.... En waarom niet?.... Me dunkt, het zou wat!.... Maar, als ik goed zie, This...., 't lijkt wel een duivelskostuum....'

- 'Juist,' antwoordde This, 'maar in Gods naam verklik me niet - ik heb heilig moeten beloven dat niemand zou te weten komen....'

- 'Nou, nou,' kwam Jean, 'de steedschen kunnen ook zwijgen.... Haal het heele gerei maar eens te voorschijn... Jawel, jawel, ik zie het al,' ging hij voort, terwijl hij de lappen van onder de tafel te voorschijn trok, 'waarempel, een compleet duivelscostuum!... Mouwvest en broek - alles uit één stuk, hier zijn de horens en daar heb je ook den staart!...

1) Evenals pilow een zwartachtige, ruw geweven stof.

En die lap gaat over het gelaat, met twee gaten voor de oogen er in.... Kerel, kerel! wat heb je dat aardig bij mekaar gelapt!’

Thiske, die toch al niet weinig in zijn nopjes was, dat een steedsche bij hem liet werken, voelde zich nu nog meer geveleid en begon, altijd onder de grootste geheimhouding, te biechten. Zoo moest hij er zes maken, alle volkomen aan elkander gelijk - een voor Cies van Carmelietenhof, een voor Frans van den koster, een voor Dorus van den houtzager, twee voor Kobus en Wullem van den smid en een voor Manus van Dennenhof. Wat ze er mee voor hadden, wist hij niet, - waarschijnlijk een vastenavondsgrap....

Jean had onmiddellijk lont geroken en begreep nu het zijne er van. Hij zette het leukst gezicht van de wereld, maar moest toch een paar keer op de lippen bijten om niet te lachen.

- ‘Dat is ook waar,’ zei hij toen, ‘over vier weken is het Vastenavond. En ik, die me al dagen lang het hoofd heb gebroken, om iets uit te prakkenken voor 't Bal Masqué!...

Daar hebben we het!.... Jasses-Marante, wat vind ik dat een aardig idée!.... De duivel in persoon tusschen al de gemaskerden!.... Dat is superbe, dat is subliem, This!... Er kan niets beters gevonden worden.... En.... hoe hoog komt zoo'n costuum wel te staan, This?...'

- 't Zal niet veel wezen, Heer!.... Het stof is goedkoop, werk is er niet veel aan en later kan u er nog een borstrok en een onderbroek van dragen - daar hebben de anderen 't ook voor bestemd....'

- 'Precies, uitstekend, This!..., Zou je zoo'n zevende pak v or Vastenavond nog kunnen klaar spelen?'

- 'Dat kan u aanstaanden Maandagavond al van me hebben,' antwoordde This opgetogen.

- 'Accoord,' zei Jean, 'de maat heb je, zorg maar dat het goed past.... Maar - mond houden, kerel!.... zwijgen als een graf - anders zal de duivel, ik meen anders zal ik je zelf halen!.... Want je begrijpt, als ik als de satan zelf op 't Bal kom....'

Thiske gaf een teeken, dat hij begreep en

legde de vuist op den mond, om te toonen dat hij zwijgen zou.

Eenige dagen later was het dorp vol van allerlei spookgeschiedenissen en geestverschijningen. Cies van Carmelietenhof had onder de korte kar op de binnenplaats een weerwolf zien zitten, die hem met gloeiende oogen aankeek, doch toen hij zijn vader ging halen en met dezen terugkeerde, was het monster verdwenen. Willem van den smid was 's avonds laat uit de stad teruggekeerd en had drie duivels op den weg zien ronddansen, zoodat hij 't op een loopen had gezet en geheel buiten adem in de Pauw was aangekomen. Op Dennenhof was een doodsbeen uit den schoorsteen gevallen en Frans van den koster had 's avonds een vuurman met een paalsteen zien dragen. En zoo ging het voort, toujours aan. Iedereen was er vol van, eenigen lachten er om, maar de Burgemeester en de koster geloofden het en de meesten met hen. Jean kon geen avond meer in de Pauw komen, of er waren weer nieuwe geesten gezien. In 't eerst haalde hij er de schouders over op, maar later

was 't, of ook hem de schrik om 't hart was geslagen.

- 't Is gelukkig, Jean' zei Cies, 'dat jij niet aan heksen en spoken gelooft, anders zou je 's avonds wel bang worden op je eenzamen weg naar de stad?....'

- 'Men zou er op 't eind wel aan gelooven moeten' antwoordde Jean, 'maar voor ik alèvel zelf iets gezien heb....'

- 'Wacht maar, jong!' kwam Dorus er tusschen, 'as je den duivel ziet, is 't gewoonlijk te laat....'

- 'Zoo bang zijn we ook niet!' riep de suikerbakker. 'En in geval van nood kan ik immers nog gauw genoeg een kruis slaan.'

Intusschen kwam de vrouw van Thiske Spee den volgenden Maandag naar de stad om brood te halen en bracht Jeangske zijn duivelscostuum. Deze tornde de kap er af, om ze apart in den zak te kunnen steken, en zorgde voor een sterk hennepzeel van een paar meter lengte, waarin hij een flinken knoop of zeven legde. Aldus gewapend, met het Satanspakje onder zijn andere kleeding aan het lijf, trok hij elken

avond door Wielder naar Margratenhof, legde om tien uur even in de Pauw aan, en was kwart over elven, laatstens half twaalf weer thuis.

Nou kennen jelui allemaal den weg van hier naar Wielder. Je gaat de Grendelpoort uit, laat den steenoven van Piet Bartels aan je rechterhand liggen en vervolgt dan maar altijd den grintweg, langzaam den Kruisberg op. Als je, zoowat een half uur van de stad op een zekere hoogte bent gekomen, waar de weg weer tamelijk steil naar beneden gaat, heb je links en rechts niets meer dan dennenbosschen, tot aan de brug aan den ingang van het dorp. Maar de weg loopt nog een tweeden keer op en af, zoodat je eigenlijk over twee heuvelruggen heen moet, over den Kruisberg en over den Blauwkop, met een niet al te breed dal er tusschen. Maar wat jelui mogelijk niet weten, ten minste als je dien weg niet vaak in 't heetst van den zomer door de brandende zon hebt afgelegd, is, dat er bijna evenwijdig met den grintweg, een voetpad door de dennen loopt.

Welnu, vastenavond was al lang achter den rug, de maand Maart ging al ten einde en de

avonden begonnen al wat minder koud te worden. In Wielder hadden zich in den laatsten tijd geen duivels of spoken meer vertoond en de geestverschijningen waren al bijna zoo goed als vergeten. In de Pauw had men zich elken Zondagavond nog beter vermaakt dan vroeger, men had geklonken en gedronken, gezongen en kaart gespeeld en Jean was met allerlei grappen en aardigheden niet achter gebleven. Hij zelve dacht al bijna niet meer aan de zonderlinge geschiedenis met het duivelscostuum bij Thiske den kleermaker, ofschoon hij nog steeds uit voorzorg het Satanspakje onder zijn ander goed droeg, als hij des avonds naar zijn mooie Mieke ging. Het zat tevens warm en men wist nooit, hoe 't soms kon te pas komen.

Maar op een Vrijdagavond dat Jean, aan niets anders denkend dan aan zijn mooi meisje, tegen elf uur op de stad aan wandelt - hij was wat laat op Margratenhof gebleven en had in de Pauw maar staande een glas bier gedronken, waar trouwens geen christen ziel te vinden was - daar ziet hij, toen hij op den blauwkop komt, iets bewegen en ronddraaien

op den Kruisberg vlak tegenover hem. Jean blijft staan als een paal in de schaduw der boomen en geeft zijn oogen de kost over den langen grintweg, die helder verlicht werd door den maneschijn en als 't ware een groot vierkant gat sloeg in de donkere dennen aan den overkant. Jean tuurt en kijkt - en warempel daar ziet hij nu in de verte zes duivelsgestalten door elkander dansen en allerlei grimassen maken.

- 'Wacht een beetje,' denkt onze Jean, 'daar moet ik bij wezen!' en met een wip is hij in de dennen. Jas, vest en broek uitgooien, de duivelskap met de roode horens opzetten en het eindje touw met de zeven knopen te voorschijn halen is het werk van een oogenblik. Als een haas gaat het langs het voetpad, in weinige minuten bereikt hij den anderen heuvel, sluipt voorzichtig door de dennen den anderen eenige passen voorbij, komt ongemerkt van anderen bij hen en voegt zich dansend en springend bij de zes andere duivels.

Wat de anderen deden, deed Jean juist als zij - alles namaken, armen en beenen bewegen, mekaar soms een duw of een stoot

geven, springen en dansen - spring je niet, zoo helpt je God niet! En daarbij maar altijd uitkijken naar den kant van het dorp, of de ongelovige kniddelenbakker nog niet kwam...

- 'Waar blijft de pekerkoeke nou?' zegt eindelijk Cies, 'me dunkt, dat we hem zoo even toch gezien hebben op den Blauwkop...'

- 'Als hij ons maar niet te vroeg bemerkt heeft en weer is teruggelopen...'
antwoordt Dorus.

- 'Dan zullen de steedschen morgen vroeg toch geen versche kadetjes eten', spot Willem van den smid.

En altijd maar dansen en springen als de bezetenen....

Intusschen kreeg Jean het toch een beetje benauwd want hij dacht: 'Hoe zal de grap nu eigenlijk afloopen?' Maar in 't ergste geval bleef hun nog altijd over zich bekend te maken en te zeggen: 'Dat is er ook een, die ik van Brussel heb meegebracht.'

- 'Zoo'n weerlichtsche Kiskedi!' roept Cies ongeduldig, 'nu hij komen moet, vertikt hij 't en laat op zich wachten!'

- 'Wie stoot me daar?' snauwt Manes van Dennenhof. 'Ben jij 't Dorus? Je kunt sakkerloot mekaar niet meer kennen...'

- 'Ik kan niet meer.... ik moet wat uitrusten...' hijgt Frans van den koster en gaat op het boschje aan.

Maar op 't zelfde oogenblik heft Jean het hennepzeel op en trekt er hem eentje over zijn ruggegraat, dat de boerenduivel het uitgilt van pijn.

- 'Ai' schreewt hij, 'waarom sla je mij?'

Op dien kreet draaien allen zich om en zien een van hen onbewegelijk met de armen over elkander in hun midden staan, die een helschen schaterlach uitslaat en een hennepzeel in de rechterhand houdt....

- 'Daar zijn er zeven, daar zijn er zeven!' gilt Frans en zet het op een loopen wat hij halen kan.... En de anderen hem na, op het dorp aan.

- 'Jasses Marante' roept Willem.

- 'Heere! sta ons bij!' gilt Dorus.

- 'Hulp, hulp!' schreeuwt Cies, terwijl hij een kruis slaat. En allen vliegen den heuvel

af en Jean hun achterna, terwijl hij hun beurtelings de ribben streelt met zijn zeven knopen-touw.

- 'Hoei!... hoei!... hoei!' roept hij met vervaarlijke stem, bij iederen slag, die hij hun toedient.

't Was een woest getier door mekaar - een gillen en huilen, een smeeken en bidden - en altijd maar voort in wilde vaart den Blauwkop op, terwijl een ieder niet anders meent dan dat de Satan aanstonds de hand op hem zal leggen om hem met levenden lijve ter helle te sleuren....

Eerst bij de brug aan den ingang van het dorp waagden zij het, even om te zien. Ze hadden de laatste vijf minuten geen 'hoei' meer gehoord en geen duivelskwast meer gevoeld. De zevende was verdwenen, zonder dat iemand wist waar hij gestoven of gevlogen was.

De zes duivelen van Wielder hebben nooit een woord gerept van hetgeen in dien avond was voorgevallen en Jeangske de bakker heeft den volgenden morgen aan de steedschen zijn kadetjes verkocht als altijd, steeds gedaan of

hij van God geen kwaad wist en een halfjaar later het mooie Mieke getrouwd, die thans nog zijn lieve vrouw is. Zoo heeft hij het mij zelf verteld, toen wij een paar jaar geleden 's avonds laat vroolijk en plezierig terugkeerden van Wietersche kermis.

Maar er is tot op den huidigen dag - zoo besloot de brouwer Dohmen zijn verhaal - geen volk dat vaster aan den duivel gelooft dan de Wieterschen, uitgezonderd Thiske de kleermaker.